

ÅRSREDOVISNING

KYRKANSPENSIONSKASSA.SE

RESULTAT
2016

Allt om din tjänstepension

100 % SKOG FÖR BERNT • PENSIONSTIPS FÖR LIVET • **HELA DIN PENSION PÅ ETT STÄLLE**
PENSIONSKASSANS UTVECKLING • **SÅ GÅR DU I PENSION** • MARKNADSLÄGET KRÄVER NYTÄNKANDE

VÄLKOMMEN

Den finansiella styrkan fortsätter att förbättras

2016 VAR PENSIONS KASSANS 18:e verksamhetsår. Det är en tonåring som mår bra och står väl rustad för sin myndighetsålder och att gå ut i vuxenlivet! Solvensgraden har förbättrats för tredje året i rad och uppgår till 171 %. Våra premieinkomster ligger stabilt på drygt 560 miljoner kronor. Kapitalet har ökat med ytterligare en och en halv miljard och uppgår nu till 16 miljarder kronor. Detta ger Kyrkans pensionskassa en stabil grund att fortsätta att utveckla verksamheten på ett robust och kostnadseffektivt sätt vilket också ger möjlighet till en konkurrenskraftig strategisk tillgångsportfölj. Marknadsräntorna har i princip sjunkit i drygt tjugo år men vi tror nu att räntebotten är nådd och att penningpolitiken och därmed ”nollräntepolitiken” har nått vägs ände.

KYRKANS PENSIONS KASSA HAR under året omstrukturerat verksamheten gentemot våra två huvudprocesser Försäkringsadministration och Kapitalförvaltning. På så sätt har vi anpassat verksamheten såväl inför kommande förändringar av lagstiftningen inom tjänstepensionsområdet som inför nya tuffa utmaningar inom det finansiella området.

SIST MEN INTE MINST måste Kyrkans pensionskassa fortsätta att utveckla och synliggöra hållbarhetsstrategin. Kyrkans

”*Som kapitalplacering har vi en stor möjlighet att påverka och den möjligheten måste tas tillvara*”

pensionskassa ska, förutom överväganden mellan risk och avkastning, ta hänsyn till principer för miljö, socialt ansvar och affärsetik i samband med samtliga investeringsbeslut. Som kapitalplacering har vi en stor möjlighet att påverka och den möjligheten måste tas tillvara.

KAN KYRKANS PENSIONS KASSA kombinera att ha en konkurrenskraftig avkastning och samtidigt bidra till en bättre värld för kommande generationer så ger det mig en bra magkänsla!

/CARL CEDERBERG,
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Bild: Kristofer Hedlund

ÅRSREDOVISNINGEN »

Ges ut av Kyrkans pensionskassa

Ansvarig utgivare: Carl Cederberg, VD i Kyrkans pensionskassa **Projektleddning:** Claudia Philipsson
Produktion: OH MY AB, Halmstad **Tryck:** Strömberg, 2017 **Omslagsbild:** Sara Södergård

Sylvia Edler har ansvar för allt som rör Kyrkans pensionskassas försäkringsadministration och Robert Johnsson är ny kapitalförvaltningsansvarig.

Sylvia och Robert nya på kontoret

Teamet på Kyrkans pensionskassas kontor i Stockholm har fått förstärkning. Lär känna Sylvia Edler, ny på tjänsten som försäkringsadministrationsansvarig, och Robert Johnsson, som har det ansvarsfulla jobbet att se till att Svenska kyrkans anställda får så bra avkastning som möjligt på sina pensionspengar.

FAKTA » Sylvia Edler

Ålder: 50 år **Familj:** Gift med Mats, döttrarna Jessica, 25, och Therese, 24 år
Bor: Villa i Tullinge
Gör: Försäkringsadministrationsansvarig
Intressen: "Umgås med familj och vänner, natur, att påta i min trädgård. Älskar att resa, gärna till storstäder"

Vad gör du på jobbet?

- Jag har ansvar för allting som är kopplat till pensionskassans försäkringsadministration. Jag håller kontakten med våra samarbetspartners, till exempel Statens tjänstepensionsverk, vårt tryckeri och andra bolag som vi köper tjänster ifrån, och jag ser till att vi har en dialog med våra avtalsparter. Jag har daglig kontakt med kundservice i allt från strategiska till löpande frågor, exempelvis i arbetet med värdebeskedet, som ska ut till alla våra kunder. En del av mitt jobb är också att nätverka och hålla mig à jour med vad som händer inom tjänstepensionsområdet och ha koll på hur vi påverkas av förändringar i lagstiftning och kollektivavtal.

Vad har du gjort förut?

- Jag har alltid jobbat inom tjänstepensionsvärlden. Jag började som 21-åring dåvarande SPP och sedan har jag blivit kvar i branschen. Senast kommer jag från ett jobb som projektledare på FörsäkringsGiro.

Vad är bäst med ditt jobb?

- Att du aldrig vet vad en arbetsdag kommer att innehålla, det kommer alltid in saker från olika håll, och tjänstepension är ett så himla roligt område! Jag stormtrivs verkligen med mitt jobb, det har känts helt rätt ända från dag ett. Jag arbetar med så inspirerande och kompetenta människor och känner verkligen att vi är ett team, vi förstår varandras områden och jobbar åt samma håll.

Vilken är den största utmaningen?

- Att ha koll på våra olika avtal och säkerställa att vi lever upp till våra åtaganden, så att alla försäkrade får rätt pension.

FAKTA » Robert Johnsson

Ålder: 46 år **Familj:** Gift med Susann, barnen Erik, 15, och Anna, 13 år **Bor:** Villa i Danderyd
Gör: Kapitalförvaltningsansvarig
Intressen: "Umgås med familj och vänner, tränar, spelar golf, tycker om att vara ute i trädgården och i naturen, har ett stort historieintresse"

Vad gör en kapitalförvaltningsansvarig?

- Jag arbetar med finansiell analys som utgör underlag för våra kapitalförvaltningsbeslut. Pensionskassan äger både svenska och utländska fonder, som olika externa förvaltare sköter åt oss. En viktig del i mitt arbete är därför att träffa förvaltarna och se till att de gör ett bra jobb, så att våra medlemmar får så god avkastning som möjligt på sitt pensionskapital. Det gäller också att löpande utvärdera våra olika investeringar mot varandra för att hitta den bästa mixen. Jag tittar mycket på de etiska aspekterna, Kyrkans pensionskassa ska stå för en hållbar förvaltning.

Vilken är den största utmaningen?

- Att vara förvaltare är inget vanligt nio till fem-jobb. Pensionskassan har pengar placerade i olika tillgångslag över hela världen, så det gäller att hela tiden ha koll på världsläget och vad som händer på de olika marknaderna. Det passar i och för sig mig bra, jag är väldigt samhällsintresserad och gillar att följa nyhetsflödet, men ibland är det svårt att stänga av jobbet.

Vad är roligast?

- Jag har ett relativt fritt arbete, som jag kan styra ganska mycket dit jag själv vill. Jag träffar många intressanta och intelligenta människor och jag befinner mig mitt i informationsflödet, det gillar jag!

Vad har du gjort förut?

- Jag har jobbat inom finansbranschen sedan jag tog civilekonomexamen 1995, senast som portföljförvaltare på KK-stiftelsen. Jag har också arbetat som fondförvaltare på Carnegie fonder och hunnit med några år i London, på bank.

INNEHÅLL

OM KYRKANS PENSIONS KASSA

5 DINA FÖRSÄKRINGAR Pensionen – en del av livet

9-12

INTERVJUER

MARTINA JILDENHEM
HR-chef, som gillar att se medarbetarna utvecklas.

BERNT FRANSSON
skogsarbetare, med 32 år på samma jobb.

MARIE FREDIN
pensionerad diakon, "Människors möten ger mig glädje."

Bild: Patrik Ljungman, Kristofer Hedlund och Sara Söderyd

4 PENSION – ENKELT UTTRYCKT
Många krångliga ord? Lugn vi förklarar de viktigaste begreppen

5 TRYGGHET FÖR DIN FAMILJ
Så funkar återbetalningsskydd

6 DAGS ATT GÅ I PENSION?
Så här gör du – steg för steg

8 SE HELA DIN PENSION
Den allmänna pensionen, tjänstepensionen och ditt privata sparande samlat på ett ställe

15 KAPITALFÖRVALTNING Så tar vi hand om pensionspengarna

14 FRÅN 6,3 TILL 16 MILJARDER

Gunilla Tisander, sekreterare på pensionskassan, har varit med sedan starten 1999

ÅRSREDOVISNINGEN

20 VD HAR ORDET

21 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

- 21 1. Beslutsorganisation
- 22 2. Viktiga händelser under året
- 23 3. Försäkringsrörelsen
- 24 4. Kapitalförvaltningen

30 FINANSIELLA RAPPORTER

- 30 Femårsöversikt
- 30 Resultaträkning
- 30 Resultatanalys
- 31 Balansräkning
- 31 Förändring i eget kapital
- 31 Kassaflödesanalys

32 NOTER

- 32 **Not 1.** Redovisningsprinciper
- 34 **Not 2.** Risker och riskhantering
- 37 **Not 3.** Premieinkomst
- 37 **Not 4.** Kapitalavkastning, intäkter
- 37 **Not 5.** Orealiserade vinster på placeringstillgångar
- 37 **Not 6.** Försäkringsersättningar
- 37 **Not 7.** Driftskostnader
- 37 **Not 8.** Kapitalavkastning, kostnader
- 37 **Not 9.** Orealiserade förluster på placeringstillgångar
- 37 **Not 10.** Skatt
- 37 **Not 11.** Aktier och andelar i intressebolag
- 38 **Not 12.** Kategorisering av finansiella instrument

- 38 **Not 13.** Värderingskategori för finansiella instrument värderade till verkligt värde
- 39 **Not 14.** Aktier och andelar
- 39 **Not 15.** Obligationer och andra räntebärande värdepapper
- 39 **Not 16.** Övriga lån
- 39 **Not 17.** Övriga finansiella placeringstillgångar
- 39 **Not 18.** Immateriella anläggningstillgångar
- 40 **Not 19.** Försäkringstekniska avsättningar
- 40 **Not 20.** Övriga skulder
- 40 **Not 21.** Ställda säkerheter
- 40 **Not 22.** Ansvarförbindelser
- 40 **Not 23.** Åtaganden
- 40 **Not 24.** Medelantal anställda samt löner och ersättningar
- 40 **Not 25.** Upplysning om revisorers arvode

41 Not 26. Närstående

41 **Not 27.** Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

41 **Not 28.** Vinstdisposition

41 **Not 29.** Händelser efter bokslutsdagen

42 STYRELSEN

42 UNDERSKRIFTER

43 REVISIONSBERÄTTELSE

ORDLISTAN »

Pension
- enkelt
uttryckt

» ALLMÄN PENSION

Alla som arbetat och bott i Sverige får allmän pension. 16 procent av din inkomst sätts av till din inkomstpension och 2,5 procent till din premiepension.

» AVGIFTSBESTÄMD TJÄNSTEPENSION

Din arbetsgivare betalar 4,5 procent av din inkomst till din framtida tjänstepension. Det slutliga pensionsbeloppet bestäms av dina inbetalda premier samt vilken avkastning och vilka avgifter pensionskassan har.

» FÖRMÅNSBESTÄMD TJÄNSTEPENSION

Du som har en inkomst över taket för allmän pension kan ha rätt till en förmånsbestämd tjänstepension. Förmånen är en kompensation för att allmän pension upphör vid taket.

» FÖRMÅNSTAGAR-FÖRORDNANDE

Du som har återbetalningsskydd kan välja vem eller vilka som ska få pensionen när du avlider.

» INTJÄNAD PENSIONSÄTT

(IPR) År 1998 (2000 för präster) fick Svenska kyrkans anställda ett nytt pensionsavtal. Arbetade du inom kyrkan före det, så kan du ha rätt till en intjänad pensionsätt. IPR är den pensionsförmån du har rätt till för tiden innan det nya avtalet.

» KOLLEKTIVAVTALAD TJÄNSTEPENSION

Bygger på en överenskommelse mellan arbetsgivare och fackliga organisationer och betalas av din arbetsgivare.

» KAP-KL SVENSKA KYRKAN

Aktuellt kollektivavtal för anställda inom Svenska kyrkan. Tidigare avtal är bland andra Kyrkans PFA, PA-KL och PA-91.

» PENSIONSGRUNDANDE LÖN

Motsvarar i normalfallet din årslön.

» PENSIONSÅLDER

Du väljer själv när du vill gå i pension mellan 61 och 67 års ålder.

» PREMIE

Pensionsavgiften som betalas av din arbetsgivare till Kyrkans pensionskassa.

» TAKET

Så kallas gränsen för allmän pension, som går vid 7,5 inkomstbasbelopp. Du som tjänar mer än 37 063 kronor per månad under 2016 har en inkomst "över taket".

» UTBETALNINGSTID

Den avgiftsbestämda tjänstepensionen kan du välja att ta ut livsvarigt eller under en bestämd tid: 15, 10 och 5 år. Den förmånsbestämda tjänstepensionen betalas ut så länge du lever.

» ÅTERBETALNINGSSKYDD

Ditt avgiftsbestämda pensionskapital betalas ut till dina anhöriga om du avlider. Du väljer själv om du vill ha återbetalningsskydd och vem som ska vara förmånstagare.

Få koll på din pension

Du tjänar ihop till din pension under hela ditt yrkesliv. Den växer när du arbetar, studerar, är föräldraledig eller sjukskriven. För att få fram din totala pension den dag du bestämmer dig för att gå i pension lägger du ihop den allmänna pensionen, din tjänstepension och ditt privata sparande.

EGET SPARANDE

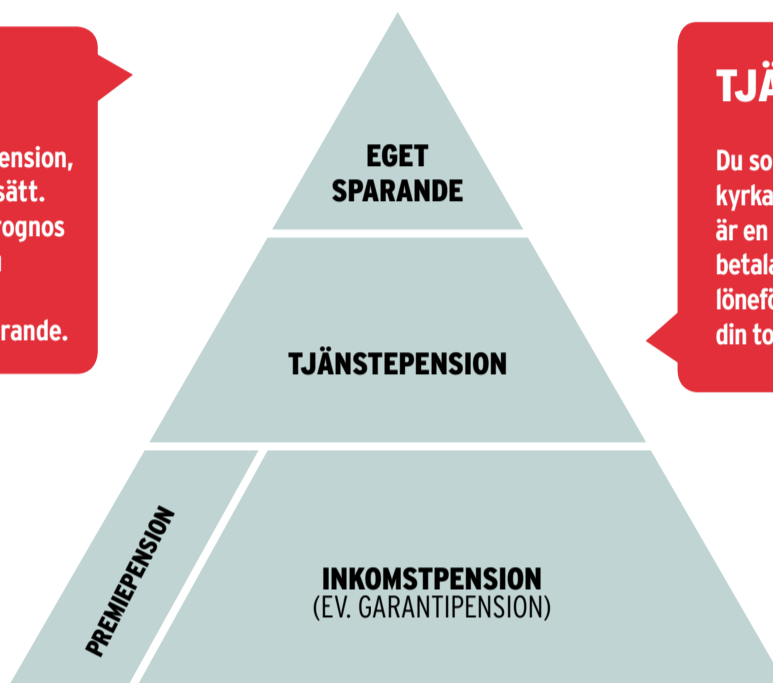
Vill du dryga ut din framtida pension, så kan du spara själv på olika sätt. Genom att göra en pensionsprognos på www.minpension.se kan du enklare se om du behöver komplettera med ett eget sparande.

TJÄNSTEPENSION

Du som jobbar inom Svenska kyrkan har tjänstepension. Det är en pension som arbetsgivaren betalar. Tjänstepensionen är en löneförmån och en viktig del av din totala pension.

ALLMÄN PENSION

Du som jobbat eller bott i Sverige får allmän pension. Den grundas på alla inkomster, som du betalar skatt för.

ALLMÄN PENSION

DEN ALLMÄNNA pensionen är en statlig pension som betalas ut av Pensionsmyndigheten. Den består av tre delar: inkomstpension, premiepension och garantipension.

Varje år avsätts det 18,5 procent av din inkomst till den allmänna pensionen. 16 procent går till inkomstpensionen och 2,5 procent går till premiepensionen.

INKOMST- & GARANTI-PENSION

INKOMSTPENSIONEN beräknas på alla dina inkomster upp till taket vid 444 750 kronor i årsinkomst (2016). Det motsvarar en månadslön på 37 063 kronor. Varje skattad krona är pensionsgrundande – du tjänar alltså ihop till din allmänna pension även när du har inkomster som arbetslöshetsersättning, sjuk- eller aktivitetsersättning och föräldrapenning.

Garantipensionen är ett grundskydd för dig som har haft låg eller ingen inkomst alls. Har du en låg inkomstpension kan du få garantipension som ett tillägg. Garantipension betalas tidigast ut från 65 års ålder.

PREMIE-PENSION

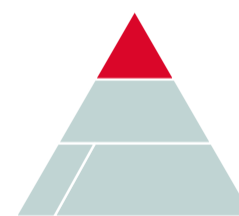
VARJE ÅR avsätts 2,5 procent av dina inkomster till din premiepension. Det här är den delen av den allmänna pensionen som du kan påverka själv genom att välja vilka fonder dina pengar ska placeras i. Gör du inget val placeras premiepensionspengarna i statens alternativ, fondportföljen AP7 Såfa.

TJÄNSTEPENSION

ALLA ANSTÄLLDA inom Svenska kyrkan har tjänstepension, som är en förmån utöver lönen. Varje år betalar din arbetsgivare in pensionspremier till Kyrkans pensionskassa. Hur stor summan är beror på hur mycket du tjänar. Tjänstepensionen består av avgiftsbestämd tjänstepension, för alla kyrkans anställda, och förmånsbestämd tjänstepension, för dig som tjänar över taket för allmän pension. Dessutom omfattas samtliga anställda av en efterlevande pension.

Tjänstepensionen förvaltas av Kyrkans pensionskassa, som är en försäkringsförening för kyrkans anställda och tidigare anställda inom församlingar, pastorat och stift.

EGET SPARANDE

SEDAN DEN 1 januari 2016 får du som privatperson inte längre göra avdrag i deklarationen för privat pensionsparande. Men, det kan ändå vara idé att spara långsiktigt inför den dagen du ska gå i pension.

Exempel på alternativa sätt att själv spara till din pension är:

- Investeringsparkonto (ISK)
- Kapitalförsäkring
- Att amortera på ditt bostadslån

Den allmänna pensionen och tjänstepensionen utgör basen i din pension och du avgör själv om du vill komplettera med ett eget sparande.

Bild: Magnus Aronson / Ikon

Tjänstepensionen ger trygghet genom livet

Den dagen du ska gå i pension kanske känns avlägsen, men visste du att din tjänstepension innehåller försäkringar som gäller redan idag och ger en ekonomisk trygghet för dina kära? När du blir sambo, gifter dig eller skaffar barn, så kan det vara läge att fundera igenom om du vill ha återbetalningsskydd på tjänstepensionen.

DIN TJÄNSTEPENSION BESTÅR av tre olika försäkringar: den avgiftsbestämda tjänstepensionen, en förmånsbestämd tjänstepension och en efterlevandepension. På den avgiftsbestämda tjänstepensionen kan du, som en extra trygghet, välja att ha återbetalningsskydd. Det innebär att de pensionspengar du tjänat in betalas ut till din familj om du avlider – oavsett om du fortfarande är mitt i arbetslivet eller redan har gått i pension.

– Vi får väldigt mycket frågor om återbetalningsskyddet. Det är viktigt att veta att det är något som du själv kan påverka – och att du måste göra ett aktivt val, säger Sylvia Edler, försäkringsadministrationsansvarig på Kyrkans pensionskassa.

Det kostar inget extra att ha återbetalningsskydd, men om du inte har det så får du vara med och dela på så kallade arvsvinster från andra försäkrade. Det innebär att pensionen kan bli upp till 10 procent högre utan återbetalningsskydd (vid livslångt uttag).

Väljer du att ha återbetalningsskydd, så sänks pensionen med cirka 5–8 procent.

SISTA CHANSEN ATT lägga till eller ta bort återbetalningsskyddet har du när du gör ansökan om att ta ut din pension. Du har också möjlighet att välja vem eller vilka som ska få din pension om du avlider genom att ange förmånstagare.

– Det här är saker som man helst inte vill tänka på, men om något förändras i

”

Det är viktigt att veta att det är något som du själv kan påverka

din privata situation, till exempel om du blir förälder, gifter dig eller separerar, så är det viktigt att se över dina val. De påverkar både dig och din familj, säger Sylvia Edler.

Självklart ser behovet olika ut beroende på var i livet du befinner dig – om du är singel, sambo, gift eller frånskild. Med små barn att försörja kan återbetalningsskyddet vara en viktig trygghet, men kanske behövs det inte längre när de har flyttat hemifrån?

Innan man gör val av återbetalningsskydd bör man även beakta att det redan i avtalet ingår både en efterlevandepension och en TGL (tjänstegrupplivförsäkring) som utbetalas vid ett eventuellt dödsfall.

VÅRA FÖRSÄKRINGAR »

AVGIFTSBESTÄMD TJÄNSTEPENSION

När du har fyllt 21 år börjar din arbetsgivare att betala in pengar till den avgiftsbestämda tjänstepensionen. Du tjänar in den under hela din anställningstid. Sjukdom, föräldraledighet, militär repetitionsutbildning eller ledig tid för fackligt uppdrag påverkar inte premien.

FÖRMÅNSBESTÄMD TJÄNSTEPENSION

Du som tjänar mer än 37 063 kronor per månad under 2016 kan ha rätt till en förmånsbestämd tjänstepension. Den förmånsbestämda tjänstepensionen tjänas in från det år du fyllt 28 år och fram tills du fyller 65 år.

EFTERLEVANDEPENSION

Så länge du är anställd inom Svenska kyrkan ingår en försäkring som kan ge din familj rätt till efterlevandepension om du avlider. Som familj räknas make/maka/registrerad partner, dina barn och i vissa fall sambo.

Efterlevandepensionen betalas ut under fem års tid till vuxen efterlevande med 15 procent av din inkomst. Till barnen utbetalas 10 procent av inkomsten upp till 18 års ålder eller tills att de slutar gymnasiet. Mer information hittar du på www.kyrkanspensionskassa.se

ANDRA FÖRSÄKRINGAR »

Svenska kyrkan har även andra kollektivavtalade försäkringar som ökar tryggheten för dig som anställd och dina anhöriga. De ger bland annat rätt till ersättning vid långvarig sjukdom, olycksfall i arbetet eller om du avlider, samt stöd och hjälp om du blir uppsagd.

» OM DU BLIR SJUK

AGS-KL är en sjukförsäkring. Den ger cirka 10 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten vid sjukdom från dag 91 till dag 360. Vid fortsatt sjukdom, och om Försäkringskassan beviljar sjukersättning, garanterar försäkringen en månadsersättning. **Försäkras av AFA.**

» OLYCKSFALL I JOBBET

TFA-KL är en trygghetsförsäkring vid olycksfall, skada eller sjukdom i arbetet liksom olycksfall på väg till och från jobbet. Försäkringen ersätter kostnader och inkomstbortfall. **Försäkras av AFA.**

» TRYGGHET FÖR FAMILJEN

TGL-KL är en tjänstegrupplivförsäkring när en anställd avlider. Efterlevande får ett engångsbelopp. Beloppet beror på den anställdes ålder och familjens storlek. **Försäkras av KPA.**

» OM DU BLIR UPPSAGD

Kyrkans Trygghetsråd träder in när anställda sägs upp på grund av arbetsbrist. Den ger dig rätt till åtgärder för ett nytt jobb. Du kan också få ersättning vid arbetslöshet eller vid nytt jobb med lägre lön. **Försäkras av Kyrkans Trygghetsråd.**

MED ÅTERBETALNINGSSKYDD

Så funkar återbetalningsskydd

Din pension » Din familj
Dina pensionspengar betalas till din familj om du avlider. Att ha återbetalningsskydd ger en ekonomisk trygghet för din familj.

UTAN ÅTERBETALNINGSSKYDD

Din pension » Andra försäkrade
Om du avlider går dina pensionspengar till övriga försäkrade som inte har återbetalningsskydd. Att inte ha återbetalningsskydd ger en högre pension.

Pensionsdags? - så gör du

Du bestämmer själv när du vill gå i pension mellan 61 och 67 års ålder. Så här går det till när du har bestämt dig för att bli pensionär – steg för steg.

BESTÄM TIDPUNKT

Bestäm från vilken tidpunkt du vill ta ut din pension.

VÄLJ UTBETALNINGSTID

Du kan ta ut din avgiftsbestämda pension livsvarig (då betalar vi ut pensionen så länge du lever) eller under en bestämd tid på 15, 10 och 5 år. Glöm inte att ta hänsyn till din totala pension när du gör ditt val! På www.minpension.se kan du få en helhetsbild och se hur de olika alternativen påverkar din ekonomi som pensionär.

PRATA MED ARBETSGIVAREN

Om du ska avsluta din anställning, kom ihåg att informera din arbetsgivare. Det finns inget krav på att avsluta anställningen för att ta ut avgiftsbestämd pension.

ANMÄLAN

Anmäl antingen via blankett eller via Mina sidor. Gör detta minst två hela månader innan utbetalningen ska ske. Har du förmånsbestämd tjänstepension och/eller intjänad pensionsrätt meddelar du din arbetsgivare som anmäler uttag av pension till Kyrkans pensionskassa. Du får en bekräftelse på att vi tagit emot din anmälan.

Kundservice har svar på dina frågor

Har du frågor om Svenska kyrkans tjänstepension? Kundservice ger dig svaren.

Oavsett om du jobbar med pensionsfrågor, själv funderar på att gå i pension eller redan är pensionär så kan du ringa eller mejla till oss.

KUNDSERVICE FINNS på plats och svarar på dina frågor under kontorstid. Helene Erixon, teamledare, tipsar också om att surfa in på kyrkanspensionskassa.se:

– Där finns det mesta du behöver veta om din tjänstepension och du kan, när som helst på dygnet, hitta aktuell infor-

mation och svar på de vanligaste frågorna.

På webbplatsen finns också blanketter att skriva ut, och om du loggar in på Mina sidor kan du se ditt värdebesked och göra en anmälan när det är dags att börja ta ut pensionen.

HELENE ERIXON OCH hennes kollegor svarar varje månad på i snitt 550 telefonsamtal och 1 000 mejl. Dessutom har de hand om all administration kring tjänstepensionen. Det är till dem din ansökan om utbetalning av tjänstepensionen kommer, de handlägger ditt ärende, beräknar hur mycket tjänstepension du ska ha och

ser till att du får dina pengar på kontot varje månad.

OCKSÅ FRÅN ARBETSGIVAREN kommer en hel del frågor till kundservice, speciellt när det är dags för den årliga rapporteringen av de anställdas pensionsgrundande lön och i samband med att fakturorna för pensionspremierna skickas ut.

Ulrika Staaf, Carina Selling Jonsson, Helene Erixon och Jessica Sundholm på kundservice har koll på allt som handlar om tjänstepensionen.

Arbetat utomlands?

Har du varit anställd inom Svenska kyrkan i utlandet?

Från och med 2001 försäkras du hos SPP (BenEx). Före 2001 försäkrades du antingen hos SPV, SPP eller Alecta. Prata med personalavdelningen på Kyrkokansliet i Uppsala om du är osäker på vad som gäller för dig.

Är du präst?

Är du präst och arbetade inom Svenska kyrkan före 2000?

Då kan du även ha pensionsrätt som är försäkrad hos Kåpan pensioner (www.kapan.se).

ANMÄL ANDRA UTTAG

Kom ihåg att anmäla uttag hos eventuella andra pensionsinstitut, privat sparande och uttag av den allmänna pensionen. Mer information finns på: www.pensionsmyndigheten.se

PENSIONSBELOPPET

Du får besked om pensionsbeloppets storlek. Normalt drar vi 30 procent i skatt på din tjänstepension. Vill du ändra på det kontaktar du Kyrkans pensionskassas kundservice.

VÄLJ BANK

Kontakta din bank. Vi betalar ut pensionerna med hjälp av Nordea. Om du har ett personkonto hos Nordea och är nöjd med att utbetalningen går dit behöver du inte göra något. Om du vill ha utbetalningen till annat konto eller annan bank kontaktar du din bank så hjälper de dig med detta. Pensionen betalas ut en gång i månaden.

Hallå där...

Robert Johnsson
Kapitalförvaltningsansvarig

Vad tycker du är det viktigaste när det gäller kapitalförvaltning?

- Eftersom vi fattar investeringsbeslut som påverkar våra medlemmars pensioner är det viktigaste att till en begränsad risk skapa så bra långsiktig avkastning som möjligt. Därför är diversifiering, det vill säga att inte "ha alla ägg i samma korg", av stor vikt. På pensionskassan sprider vi risken genom att äga många olika tillgångslag som över tid tillsammans förhoppningsvis ska ge en god avkastning. Detta arbete försöker vi göra på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt samtidigt som alla investeringar ska vara av hög etisk standard och med höga krav gällande hållbarhet.

Länktips!

LÄS OM DIN TJÄNSTEPENSION PÅ
WWW.KYRKANSPENSIONSKASSA.SE

LÄS OM DEN ALLMÄNNA PENSIONEN PÅ
WWW.PENSIONSMYNDIGHETEN.SE

RÄKNA UT HUR STOR DIN PENSION KOMMER BLI PÅ
WWW.MINPENSION.SE

LÄS VÄRDEBESKEDET & ANMÄL PENSIONSavgång PÅ
MINASIDOR.KYRKANSPENSIONSKASSA.SE

Har du frågor?

Kontakta kundservice

Telefon:
020-55 45 35 (inom Sverige)
+46 8 787 85 40 (från utlandet)

Mejl:
kundservice@kyrkanspensionskassa.se

Eller gå in på www.kyrkanspensionskassa.se och skicka in din fråga via formuläret. På **Mina sidor** kan du även se ditt värdebesked och ansöka om pension.

Kundservice i siffror

Varje år...

Tar vi emot **6 500** telefonsamtal

Svarar vi på **12 000** mejl

Gör vi **205 000** pensionsutbetalningar till våra

17 000 pensionärer

Skickar vi ut fakturor på

pensionsförmåner för **610 Mkr**

Hallå där...

Bild: Kristofer Hedlund

Carl Cederberg
Verkställande direktör

Vad betyder "bra kapitalförvaltning" för dig?

– Att skapa långsiktig, hållbar och stabil avkastning till en så låg risk som möjligt. Vi ska hela tiden ta hänsyn till de åtaganden vi har lovat ut till våra medlemmar. Vi ska vara tydliga med det vi gör för att på så sätt skapa trygghet.

Vilka ledord arbetar ni efter i er kapitalförvaltning?

– Långsiktighet, hållbarhet, tydlighet och enkelhet.

Se till helheten när du väljer utbetalningstid

NÄR DET ÄR dags att gå i pension väljer du under hur många år din avgiftsbestämda tjänstepension ska betalas ut. De fyra alternativen är livsvarigt, 15, 10 och 5 år. Alternativet livsvarigt innebär att du får en pensionsutbetalning varje månad resten av livet. Väljer du i stället exempelvis 5 år, så blir månadsbeloppet högre men efter 5 år är pengarna slut och utbetalningarna upphör.

UTGÅ IFRÅN DIN livssituation när du gör valet. Hur mycket pengar behöver du varje månad? På www.minpension.se kan du räkna på hur stor din totala pension blir beroende på vilket val du gör.

Har du frågor?

Kontakta kundservice

Telefon: 020-55 45 35

Mejl: kundservice@kyrkanspensionskassa.se

Minpension.se ger dig helhetsbilden

Hur blir min ekonomi som pensionär? Den frågan har nog de flesta ställt sig, men med pension från flera olika håll kan det vara svårt att få grepp om helheten. På minpension.se får du en samlad information, som innehåller både den allmänna pensionen, din tjänstepension och ditt privata sparande, om du har sådant.

” Du kan välja olika alternativ och prova dig fram till hur du bäst lägger upp ditt pensionsuttag

Hur stor blir min tjänstepension?

DU VET VÄL om att du hittar det aktuella värdet på din tjänstepension på www.kyrkanspensionskassa.se? För att minska vår påverkan på miljön har vi valt att inte skicka ut värdebeskedet på papper - i stället hittar du det på Mina sidor. Här kan du se hur mycket pension du hade tjänat in vid årsskiftet och få en prognos på hur stor din tjänstepension blir vid 65 års ålder. Du loggar enkelt in med e-legitimation eller bankID.

KYRKANS PENSIONS KASSA ÄR ett av cirka 30 pensionsbolag som skickar information till minpension.se, en webbplats där alla som har arbetat och tjänat in pension i Sverige kan registrera sig och se hela sin pension.

För att komma igång med Minpension loggar du in med e-legitimation, bankID eller en personlig kod från Pensionsmyndigheten. Minpension.se kontrollerar då med alla anslutna pensionsbolag, om du har någon intjänad pension hos dem, och när uppgifterna är sammanställda kan du se dina pensionspengar uppdelade på pensionspyramidens tre block – allmän pension, tjänstepension och eget sparande.

– Här ser du helheten och kan även kontrollera så att alla tjänstepensioner från ditt arbetsliv finns med. Om någon saknas kan det vara så att det behövs en fullmakt för att den försäkringen ska synas. Du kan också själv lägga till uppgifter som fattas, säger Sylvia Edler, försäkringsadministrationsansvarig på Kyrkans pensionskassa.

NÄR ALLA DINA försäkringar är på plats kan du göra en pensionsprognos och få en bild av hur stor din pension blir om du väljer att gå tidigt i pension – och hur den påverkas om du jobbar kvar något år extra.

Sylvia Edler, försäkringsadministrationsansvarig på Kyrkans pensionskassa

– Du kan välja olika alternativ och prova dig fram till hur du bäst lägger upp ditt pensionsuttag. Vissa försäkringar är livsvariga och andra är tidsbegränsade. Här kan du se hur olika utbetalningstider påverkar din totala pension. Du kanske har två olika försäkringar med femårigt uttag, blir det bäst att ta dem samtidigt eller kanske efter varandra, säger Sylvia Edler.

Pensionsprognosen visas som ett diagram och i en tabell, där du ser hur stor din pension blir per månad beroende på vid vilken ålder du väljer att börja plocka ut den.

Martina Jildenheim, administrativ HR-chef

”Jag brinner för att få människor att utvecklas”

I ett vackert gammalt tingshus mitt i Falkenberg har **Martina Jildenheim** sin arbetsplats. I snart tio år har hon arbetat med personalfrågor i olika former inom Falkenberg-Skrea pastorat.

– Jag brinner för att få människor att utvecklas och jobbar mycket med systematiskt arbetsmiljöarbete och kommunikation. Det är de sakerna som får medarbetarna att trivas och stanna kvar på en arbetsplats, säger Martina.

TEXT: MONICA FORSBERG BILD: PATRIK LJUNGMAN

I dag är hon administrativ HR-chef och finns där som ett stöd för pastoratets chefer i personalfrågor.

– Det kan handla om att vara med vid rehabiliteringsmöten eller genomföra anställningsintervjuer, men också om att coacha och stötta när något inte riktigt fungerar.

Att ta fram olika policyer, handlingsplaner och riktlinjer, utföra löneförhandlingar och planera för kompetensutveckling är andra arbetsuppgifter. Det är också till Martina som medarbetarna kommer när funderingarna på att gå i pension börjar dyka upp.

– Jag märker att många våndas över beslutet. Vi har flexibel pensionsålder och i 60-årsåldern kommer tankarna på när man ska gå och hur stor pensionen blir. Jag brukar tipsa dem om att räkna på det med hjälp av appen minpension och att prata med Kyrkans pensionskassas kundservice.

Den egna pensionen känns fortfarande väldigt avlägsen för Martina.

– Jag har ett eget sparande inför framtiden, pengar som jag inte rör, även om jag inte kallar det för pensionssparande, och så försöker vi amortera så mycket vi kan på vårt hus. Men jag skulle vilja vara mer aktiv.

I EN ORGANISATION med omkring 90 personer på lönelistan varje månad uppstår det ibland samarbetsvårigheter, och då kan cheferna ta hjälp av Martina.

– De samtalen, som rör enskilda individer, är nog det svåraste med mitt jobb. Ofta är det kommunikationen som brister när något gnisslar i en personalgrupp. Därför har jag börjat arbeta mycket med arbetslagsutveckling, berättar Martina och fortsätter:

– Att sätta upp gemensamma mål och prata igenom frågor som ”hur ska vi

” Jag märker att många våndas över beslutet

jobba tillsammans” och ”hur ska vi kommunicera med varandra”, gör stor skillnad. Belöningen är att få se medarbetarna utvecklas, det tycker jag är jättekul!

Martina, som är utbildad personalvetare, fick av en tillfällighet reda på att Svenska kyrkan i Falkenberg sökte en personalsekreterare.

– Jag gick på kyrkans öppna förskola och rytmik med mina barn och en dag berättade en av ledarna att det fanns en ledig tjänst i pastoratet.

Martina fick jobbet och har blivit kvar. Tjänsten har utvecklats, nya ansvarsområden har tillkommit och idag är hon titeln administrativ HR-chef. Frågorna, som hon jobbar med, är de samma som i andra organisationer, men Martina upplever ändå att det är lite speciellt att arbeta inom Svenska kyrkan.

– Det är ju inte överallt som arbetsplatsträffarna inleds med en psalm, men jag tycker det är väldigt avkopplande. En annan skillnad är att man lever med kyrkoåret på ett helt annat sätt än annars. Det är mysigt, man kommer närmare traditionerna, inte minst kring julen.

EN STOR DEL av fritiden går åt till familjen och de tre barnen, Clara, Loke och Isa. Men två-tre kvällar i veckan åker pannlampan på och Martina ger sig ut och springer.

– Träningen är viktig för mig. Att springa är ett sätt att rensa huvudet, det ger ny energi och är det jag behöver för att orka med vardagen. «

FAKTA »
Martina
Jildenheim

Ålder: 40 år **Familj:** Gift med Martin, barnen Clara, 12, Loke, 10, och Isa, 4 år **Bor:** Villa i Skrea Mannaberg, Falkenberg **Gör:** Administrativ HR-chef i Falkenberg-Skrea pastorat **Intressen:** Vara med familjen och vänner, träna löpning och resa. ”Med två barn som spelar fotboll så blir det mycket matcher och cuper, vår yngsta dotter kan man säga är uppvuxen på olika fotbollsplaner.”

Bernt Fransson, skogsarbetare

Bernt har skogen som arbetsplats

Skogen har alltid varit en stor del av **Bernt Franssons** liv. Som liten fick han följa med sin far på jakt eller för att hugga timmer åt sågverket, och när det var dags att utbilda sig kändes skogsbruksskolan som ett naturligt val. Idag är Bernt en av de 13 skogsarbetare, som sköter Växjö stifts skogsmark, totalt 48 000 hektar skog uppdelad på fyra distrikt.

– Det är en livsstil. För mig är det nästan 100 procent skog, både på jobbet och när jag är ledig. Jag jagar mycket och har en skogsfastighet hemma också.

TEXT: MONICA FORSBERG BILD: SARA SÖDERGÅRD

Bernt är med sina 32 anställningsår, den av de fyra skogsarbetarna på Växjö distrikt, som varit anställd kortast tid.

– Det säger väl en del. Att jobba för Svenska kyrkan är i mångt och mycket som att äga skog själv. Du återkommer hela tiden till samma fastigheter och kan följa hur skogen växer och utvecklas. Det jag planterade för 25 år sedan har nu vuxit upp och det är dags att gallra, berättar Bernt och fortsätter:

– När du bedriver jordbruk så har grödorna en omloppstid på ett år och sedan börjar det om, men för att följa skogen från planta till slutprodukt räcker inte ens ett helt liv till. Jag kan känna mig lite besviken över att jag inte får vara med

hela vägen, det hade varit fruktansvärt spännande.

BERNT HAR NATUREN som sin arbetsplats och kan följa årstidernas skiftningar på nära håll. När det är regn eller snö och termometern kryper nedåt är det skönt att ha en personalkoja att krypa in i på rasterna för att torka och värma sig, men i övrigt tillbringar han och de andra skogsarbetarna hela dagarna utomhus – året runt och i ur och skur.

– Att det finns riktigt tråkigt väder gör att man uppskattar fint väder. Har man bara varma kläder och en koja att gå in i, så är det inga problem. Däremot så kan en vinter med mycket snö göra att det blir svårare att ta sig fram i skogen och utföra arbetsuppgifterna, säger Bernt.

Jobbet som skogsarbetare är fritt, Bernt styr i stort sett själv hur arbetsdagarna ska se ut. Vissa dagar jobbar han ensam, andra tillsammans med de övriga på distriktet.

– Det beror på vad som ska göras. Krävs det en snabb insats så är vi flera, och när det är dags att planera för gallring eller slutavverkning, så gör jag det ibland tillsammans med skogvaktaren.

Bland arbetsuppgifterna finns röjning, plantering, underhåll av fastighetsgränser, planering och naturvårdsinventering.

– Jag trivs med att ha ett så omväxlande jobb. Var sak har sin tid och sin tjustring, säger Bernt.

STIFTETS SKOG ÄR både PEFC- och SFC-certifierad och målet är ett miljöriktigt och ansvarsfullt skogsbruk. För Bernts del innebär det en hel del jobb med inventering och dokumentation av känsliga områden – ett arbete som har gett honom ett nytt perspektiv på skogsbruket.

– På 1990-talet gjorde vi en nyckelbiotopsinventering. Det innebär att vi letade upp områden där det fanns gammal skog eller andra förutsättningar för hotade arter. Genom att märka ut dem på våra kartor kan vi nu ta rätt hänsyn vid avverkningar, förklarar Bernt.

– För min egen del, så öppnades en helt ny värld, det är väldigt spännande att gå med lupp och titta på mossor och lavar. Skogen är så mycket mer än trä-

den, och tar man sig tid att reflektera, så lär man sig mycket.

ATT VARA MED och sköta skog som varit i Svenska kyrkans ägo sedan århundraden ger en känsla av historiens vingslag.

– Vi brukar säga, att kyrkan jobbar med evigheten som perspektiv och så är det ju nästan med skogen och naturvården också. Det är speciellt att komma till de här skogsfastigheterna, som kyrkan har ägt sedan innan Gustav Vasas tid.

En tråkig del av jobbet är när naturens krafter raserar allt gott man planerat för och byggt upp.

– En storm, och så ligger allt ner och det är bara att köra iväg det till sågverket eller massabruket. Man hoppas att det inte ska inträffa, för även om man inte blir ekonomiskt drabbad som anställd, så har man en känsla för skogen när man jobbat så länge på samma ställe.

OCKSÅ NÄR HAN är ledig tillbringar Bernt mycket tid i skogen. Han bor med sin fru Susanne på gården Ryssadal i Värends Nöbböle, ett stenkast ifrån där han växte upp, och har själv ungefär 50 hektar skog.

– Jag ser skogsfastigheten som en del i min pension. Annars har jag inte tänkt så mycket på de frågorna. Jag tittat plikt-skyldigast på siffrorna och vet ungefär hur mycket pengar det kommer att bli, men jag är glad för att jobba och väntar nog med det så länge jag kan. «

FAKTA »
Bernt Fransson

Ålder: 57 år **Familj:** Gift med Susanne, dottern Emilia, 24 år, och trillingarna Julia, Elias och Ellen, 20 år
Bor: "I min fars föräldrahem i Värends Nöbböle, 3 mil söder om Växjö" **Gör:** Skogsarbetare i Växjö stift
Intressen: "Det blir mycket skog och jakt, jag har tre jakthundar, och så ska familjen ha sin tid."

” Skogen är så mycket mer än träden, och tar man sig tid att reflektera, så lär man sig mycket

Marie Fredin, diakon

”Vi människor vill bli efterfrågade och hjälpa till”

Marie Fredin såg den enskilda människans värde redan under tiden som sjuksköterska. Som diakon var hon med och skapade förutsättningar för nya möten mellan människor, något som fortfarande ger henne glädje.

TEXT: **TINA LINDSTRÖM CARLSSON** BILD: **KRISTOFER HEDLUND**

Efter nästan 20 år som sjuksköterska på Karolinska sjukhuset valde Marie Fredin att studera till diakon eftersom hon ville förena sitt kyrkliga engagemang med vardagen. 1995 vigdes hon till diakon och därefter arbetade hon i Katarina församling i åtta år och sedan i tio år i Sjöstadskapellet, Sofia församling.

– Vikten av den enskilda människans värde lärde jag mig som sjuksköterska och det har funnits med mig under alla år. Som diakon handlar det mycket om att vara där i varje möte, att verkligen vara närvarande i stunden.

MARIE HAR HUNNIT med många fina möten och samtal genom åren. En av dem som gjort särskilt avtryck var en kvinna som hon lärde känna och som några år senare blev hemlös. Efter ett tag fick kvinnan en lägenhet, men hon ägde absolut ingenting. Marie fick tillåtelse att berättat kvinnans historia utan att nämna vem hon var för att höra om det fanns någon som kunde tänka sig att skänka några saker.

– Under tiden hade jag en träff med en grupp människor en gång i veckan för att fylla ut deras tillvaro. Det kändes osannolikt men alla ställde upp och det gjorde att vi möblerade hela lägenheten utan att det kostade en krona. Kvinnan skrev sedan ett tackbrev till var och en som bidrog. Händelsen visade att det

faktiskt är så att vi människor vill bli efterfrågade och vill hjälpa till, menar Marie.

SAMTIDIGT SOM Hammarby sjöstad växte fram i Stockholm, byggdes Sjöstadskapellet i Sofia församling upp. Marie och församlingen bidrog till att nya mötesplatser skapades och det bildades allt från syjunta till canastagång.

– Vi såg att yngre och äldre travade ut med sina stavar, en och en. Då satte vi upp en startpunkt i kapellet. Fortfarande är det 20 till 25 personer i veckan som lär känna varandra, några är med ett tag och nya tillkommer. Efter en och en halvtimmestavgång väntar varm soppa åt deltagarna då de kan sitta ner och fortsätta umgås med varandra. Det ger mig någon slags glädje, människors möten är alltid livgivande.

ÄVEN OM DET var fyra år sedan Marie gick i pension fortsätter hon att engagera sig i församlingen.

– I början höll jag mig borta för att de anställda skulle kunna forma ett nytt arbetslag, det är viktigt att respektera det. Nu hoppar jag in när de behöver hjälp med enklare saker som andakter på äldreboendet, fixa kyrkkaffe eller vakta kyrkan. Jag går regelbundet till gudstjänster och uppstår det någon uppgift så gör jag den, avslutar Marie. «

”Som diakon handlar det mycket om att vara där i varje möte

FAKTA » Marie Fredin

Ålder: 70 år **Familj:** Ensamstående
Bor: Södermalm i Stockholm **Gör:** Pensionär
Intressen: Vara ute i naturen samt träffa goda vänner och äta god mat

Så styrs Kyrkans pensionskassa

Fullmäktige är Kyrkans pensionskassas högsta beslutande organ och representerar både anställda och arbetsgivare. Här har Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation (SKAO) och de anställdas fackförbund lika många platser.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation (SKAO)

Arbetsgivarorganisationen representerar Svenska kyrkans arbetsgivare.

Fullmäktige

Fullmäktige utser styrelse och revisorer, samt beslutar om bland annat stadgar, budget och årsredovisning.

15 LEDAMÖTER OCH 15 ERSÄTTARE

Christina Rogestam, fullmäktiges ordförande

Ordförande

Ordförande utses gemensamt av SKAO och facken.

Övriga ledamöter

SKAO nominerar 7 ledamöter till fullmäktige och facken nominerar 7 (Kommunal, 3, KyrkA, 2, Vision, 1, och Lärarförbundet, 1).

Läs mer på kyrkanspensionskassa.se

Fackliga organisationer

Fyra fackförbund representerar Svenska kyrkans anställda: Kommunal, Kyrkans akademikerförbund (KyrkA), Vision och Lärarförbundet.

FAKTA » Vem företräder fackförbunden?

KOMMUNAL

Har cirka 5 800 medlemmar som arbetar inom Svenska kyrkan. De största yrkena är **park/trädgårdsarbetare, vaktmästare, lokalvårdare, barnskötare och husmor.**

KYRKANS AKADEMIKERFÖRBUND

Företräder akademiker anställda av Svenska kyrkan. De flesta av de cirka 5 000 medlemmarna är **präster, diakoner och församlingspedagoger.**

VISION

Vision har cirka 5 800 medlemmar inom Svenska kyrkan. De vanligaste yrkena är **pastor, assistent, församlingspedagog, församlingsassistent och diakon.**

LÄRARFÖRBUNDET

Lärarförbundet har cirka 2 900 medlemmar som är anställda av Svenska kyrkan. De flesta arbetar som **kantorer, organister, förskollärare och församlingspedagoger.**

FAKTA » Vad gör ersättningskommitten?

Styrelsen tar fram förslag som fullmäktige beslutar om - med ett undantag. När det gäller hur mycket styrelsen, fullmäktige och revisorerna ska ha i arvode för sitt arbete är det istället ersättningskommitten som tar fram förslag. Detta för att undvika att styrelseledamöterna lämnar förslag om sina egna arvoden.

Ersättningskommitten

3 LEDAMÖTER

SKAO och facken utser en ledamot var. Fullmäktiges ordförande är självskriven ledamot.

Revisorer

3 REVISORER

Auktoriserad revisor utses av fullmäktige. SKAO:s och fackens ledamöter i fullmäktige utser en lekmanarevisor var. Läs mer i revisionsberättelsen på sidan 39.

Styrelsen

6 LEDAMÖTER OCH 6 ERSÄTTARE

SKAO utser 3 ledamöter, varav en är ordförande. Facken utser 3 ledamöter, varav en vice ordförande. Läs mer om styrelsens ansvarsområden på sidan 18.

Dag Klackenber, styrelsens ordförande

Arbetsutskottet (AU)

3 LEDAMÖTER

Styrelsens ordförande och vice ordförande, samt en av styrelseledamöterna som SKAO utsett. Läs mer på sidan 18.

Kyrkans pensionskassas resa - från 6,3 till 16 miljarder

Kyrkans pensionskassa bildades den 2:e juli 1999 och utvecklingen har sedan dess varit imponerande. I de flesta branschjämförelser ligger Kyrkans pensionskassa högt upp när det gäller totalavkastning, utan att tumma på den etiska kompassen. En som har varit med sedan starten är Gunilla Tisander.

TEXT: CHRISTIAN ALBINSSON BILD: KRISTOFER HEDLUND

Med från början. Gunilla Tisander har sett Kyrkans pensionskassa utvecklas sedan starten 1999.

Det hörs att Gunilla ursprungligen kommer från Finland. Uppväxten gav henne dialekten och den gav också en kontakt med kyrkan.

– Min pappa jobbade som präst hela yrkeslivet och jag kände mig hemma i kyrkans miljö. Jag går i kyrkan fortfarande och är väldigt road av kyrkomusik. Den gör mig lugn, helst orgelmusik och kammarmusik – musik som inte har så mycket ord. Den lämnar istället öppet för dig själv att fylla på med innehåll, säger Gunilla eftertänksamt. Överlag är hon eftertänksam, men samtidigt pillemarisk och har nära till ett leende.

GUNILLA ÄR UTBILDAD chefssekreterare, med inriktning på hotell- och turistbranschen. Det var egentligen en slump att hon valde just den utbildningen, men det ingick att resa till Lausanne, Brighton och Stockholm vilket kändes som ett äventyr.

– Det lät även som en bra grund för att få ett jobb, minns Gunilla som när hon började som sekreterare på Kyrkans pensionskassa kompletterade utbildningen med en kvällskurs inom ekonomi, för att även kunna arbeta som ekonomiassistent. I den relativt lilla organisationen krävdes nämligen en

”*Vi var väldigt försiktiga i början och det var nog klokt. Sedan vi startade har mycket hänt*”

mångsidighet. Allt för att hålla nere förvaltningskostnaderna, något som redan från starten har varit en ledstjärna för verksamheten.

KYRKANS PENSIONS KASSA kom till för att de olika församlingarna inte längre kunde trygga pensionerna via skatten, då beskattningsrätten försvann. Det handlade om att säkra medarbetarnas framtida pensioner och om att kunna styra över kapitalförvaltningen.

– Det hade pratats om att skilja staten från kyrkan sedan 1970-talet och till slut blev det så. För Svenska kyrkan var det viktigt att hitta ett system för pensionerna innan skiftet och så föddes Kyrkans pensionskassa, berättar Gunilla och fortsätter:

– Utredningen tittade på olika alternativ, exempelvis att någon befintlig pensionskassa kunde ta hand om förvaltningen. Valet föll på den nuvarande lösningen med en egen organisation som drivs utan vinstintresse med representanter från både arbetsgivare och arbetstagare i styrelsen.

Kyrkans arbetsgivarorganisation skulle ha tre platser och även de olika arbetstagarorganisationerna skulle vara representerade i styrelsen.

– Det var ett väldigt lugnt klimat i diskussionerna och alla ville samma sak, minns Gunilla och fortsätter:

– Det var viktigt för alla att förvaltningen skulle skötas till låga kostnader och ge en bra avkastning. Det skulle vara en slimmad organisation med en effektiv drift, som bara investerar hållbart och etiskt. Hittills har det fungerat bra.

FÖR ATT FYLLA UPP pensionskassan med det kapital som motsvarar pensionsskulden (den intjänade pensionsrätten per 1999-12-31) bidrog olika församlingar med ungefär 4 miljarder, något som kompletterades med 2,3 miljarder från kyrkofonden. Det totala kapitalet när kassan startade var alltså 6,3 miljarder.

– Det var nog ingen som förstod hur stort och komplicerat det skulle bli när pensionsskulden skulle räknas fram. Det kan fortfarande hittas saker som behöver ändras, berättar Gunilla och tillägger med ett leende.

– Under de första åren pratade vi om ”slutfaktura, slutfakturare och slutfakturast”. Det var svårt att få fram alla uppgifter helt enkelt och därmed att kunna debitera församlingarna rätt belopp direkt.

NÄR DET GÄLLER antalet medlemmar ligger det idag på cirka 75 500, varav cirka 16 400 är pensionärer. Och kapitalet har ökat från 6,3 miljarder till 16 miljarder. En fin utveckling och när det gäller totalavkastning ligger Kyrkans pensions-

kassa alltid i toppen när olika förvaltare jämförs.

– Vi var väldigt försiktiga i början och det var nog klokt. Sedan vi startade har mycket hänt. Några olika styrelser och VD:ar har passerat och alla har bidragit med nya saker. Vi har digitaliserat och utvecklat kassan successivt. Det känns bra att vi satsar på kapitalförvaltningen och att vi har förstärkt med en kapitalförvaltningsansvarig. Det blir svårare och svårare att få bra avkastning, men jag är övertygad om att vi kommer att ligga i topp även i framtiden. «

FAKTA » Ledningen

Alla styrelseordförande

Gunnar Grenfors, 1999-2005
Christina Rogestam, 2005-2012
Dag Klackenborg, 2013-

Alla VD:ar

Ulf Lagerström, 1999-2000
Bengt Emriksson, 2000-2009
Anders Granberg, 2009-2014
Carl Cederberg, 2014-

Så tar vi hand om pensionspengarna

Varje gång du som är anställd inom Svenska kyrkan får din lön betalar arbetsgivaren också in pengar till din framtida pension. Pensionskapitalet, idag drygt 16 miljarder kronor, förvaltas av Kyrkans pensionskassa.

- Det räcker egentligen att konstatera, att det är andras pengar som vi arbetar med för att inse att det gäller att förvalta så kostnadseffektivt som möjligt, säger Carl Cederberg, VD. På kommande sidor kan du läsa mer om hur vi placerar dina pengar, vem som fattar besluten, hur det gångna året har gått och om förändringar i portföljen.

**MÅL &
STRATEGI**

**ANSVAR
& BESLUT**

**PLACERINGS-
TILLGÅNGAR**

**ETISKA
INVESTERINGAR**

**AVKASTNING
OCH SOLVENS**

MÅL & STRATEGI

Så placerar vi dina pengar

Kyrkans pensionskassa ska göra bra investeringar, som skapar god avkastning på dina pensionspengar till en begränsad risk. Placeringsriktlinjerna sätter ramarna för hur det ska gå till. De beskriver vilka placeringar som får göras, vem som beslutar i olika frågor, vilka kontroller som ska genomföras och hur rapportering till styrelsen ska ske.

DU SKA FÅ BRA AVKASTNING

De här målen har Kyrkans pensionskassa när vi placerar dina pengar:

» Avgiftsbestämt pensionskapital

- Svenska kyrkans anställda ska få minst lika bra avkastning över tid på sina pensionspremier som om kapitalet hade förvaltats hos något annat försäkringsbolag.

» Förmånsbestämt pensionskapital

- avkastningen ska finansiera de förmånsnivåer som finns i kollektivavtalet.

SÄKER FÖRVALTNING AV TJÄNSTEPENSIONEN

Kapitalet för avgiftsbestämd pension och förmånsbestämd pension förvaltas var för sig. Tillgångarna i respektive försäkring är uppdelade på två portföljer, skuldtäckningsportföljen och portföljen med fria tillgångar.

Avgiftsbestämd pension	Förmånsbestämd pension
Fria tillgångar	Fria tillgångar
Skuldtäckningsportfölj	Skuldtäckningsportfölj

» **Skuldtäckningsportföljen** ska motsvara den skuld som pensionskassan har till dagens och framtidens pensionärer och täcka utbetalningarna av tjänstepensioner. Det innebär att löptiderna på placeringarna så långt som möjligt anpassas efter kommande pensionsutbetalningar. Skuldtäckningsportföljen består av räntebärande tillgångar och obelånade fastigheter.

» **Portföljen med fria tillgångar** ska motsvara eget kapital, det vill säga pensionskassans buffert. Fria tillgångar består av aktier, fastigheter och alternativa placeringar.

MARKNADSUPPDATERING

"Pengarna ska gå tillbaka till våra medlemmar"

Marknaden befinner sig i ett lågränteläge och det är därmed svårare än tidigare att hitta avkastning. Det är den verklighet som Kyrkans pensionskassa verkar i och det gör att det kommer att krävas lite mer risk i framtiden för att kunna säkerställa rätt nivå av avkastning.

TEXT: CHRISTIAN ALBINSSON BILD: KRISTOFER HEDLUND

På en marknad som definieras av låga räntor blir det svårt att hitta hög utdelning på sina investeringar. Om exempelvis bankerna inte ger någon ränta på insatt kapital skapar det en struktur där det blir svårare att räkna på investeringar och svårare att få avkastning eftersom det är färre aktörer som vill ge ränta på insatt kapital. Kapitalet blir även mer flyktigt och söker sig till illikvida tillgångar som exempelvis onoterade aktier, infrastruktur och fastigheter.

- Det är en svår situation just nu och det finns flera osäkra faktorer, konstaterar Carl Cederberg, VD på Kyrkans pensionskassa, och exemplifierar med Trump, Putin och Brexit.

- Den finansiella världskartan är lite

osäkrare nu än tidigare. Vi vet inte riktigt vad som kommer att hända, men vi vet att någonting kommer att hända. De stora omvärldsförändringarna kommer att påverka även oss.

KYRKANS PENSIONS KASSA ÄR väldigt välkapitaliserat och har en stark finansiell ställning, vilket självklart är bra i en osäker omvärld.

- Det öppnar för större möjligheter för oss att hitta lösningar än för andra pensionskassor som inte har samma balansräkning. Det är lättare att spela poker om du har en stark hand från början, så att säga. Vår möjlighet att diversifiera är bättre, säger Carl Cederberg.

En annan fördel i en osäker omvärld är Kyrkans pensionskassas slimmade och kostnadseffektiva förvaltning, som hela

”*Den finansiella världskartan är lite osäkrare nu än tidigare*”

tiden har den etiska kompassen som förtecken.

- Det räcker egentligen att säga, att vi förvaltar andra människors pengar för att inse att vi måste göra det så kostnadseffektivt som möjligt. Pengarna ska gå tillbaka till våra medlemmar, konstaterar Carl Cederberg.

Det faktum att det är svårare nu än tidigare att hitta rätt avkastning gör att Kyrkans pensionskassa kommer att öka risken något.

- På en sådan lågräntemarknad tvingas du att ta kvalificerade risker för att nå den avkastning som vi måste för att klara våra pensionsåtaganden. Det blir sannolikt så att vi tittar på alternativa placeringar, det kan vara exempelvis onoterade aktier, fastigheter och infrastruktur. Vi kan söka oss till illikvida till-

ETISKA
INVESTERINGAR

Med hänsyn till människor och miljö

Kyrkans pensionskassas fokus ligger på att investera i företag som på olika sätt medverkar till en hållbar utveckling. Det gör att till exempel bolag som producerar vapen, tobak eller pornografi, går bort, liksom olje- och kolbolag. Vi ställer också tuffa krav när det gäller alkohol och spel. På detta sätt kombineras negativ (uteslutande) screening med positiv screening (där duktiga bolag väljs in).

"I alla våra investeringar är hållbarhet ett honnörsord", konstaterar Carl Cederberg, VD på Kyrkans pensionskassa.

gångar eftersom vi har en stark och robust finansiell ställning. Illikvida tillgångar är inte lika snabba att realisera och innebär att vi binder kapitalet, till skillnad från om vi investerar i tillgångar som handlas på en börs, förklarar Carl.

UNDER ÅRET HAR en del placeringar avyttrats och några har tillkommit. De två mest signifikanta investeringarna är SPP Fastigheter och Thule Real Estate Fund.

– Båda dessa investeringar passar vår strategi eftersom de har en effektiv förvaltning och stämmer överens med vår hållbara och etiska kompass. I alla våra investeringar är hållbarhet ett honnörsord, konstaterar Carl. «

FAKTA » VÅRA NYA INVESTERINGAR

SPP Fastigheter

Placeringen erbjuder en diversifierad portfölj bestående av kontorsfastigheter, samhällsfastigheter, handelsfastigheter, hotell och bostadsfastigheter med en geografisk spridning.

Grundläggande investeringsfilosofi är en diversifierad portfölj inom segment och regioner med hyresgäst- och kontraktsstrukturer som bedöms vara attraktiva. Fastigheterna ska vara i goda lägen med en attraktiv layout och ha en långsiktig investeringshorisont.

Stabil avkastning är en viktig faktor och målsättningen är att sätta samman en portfölj som ger en god stabilitet även i sämre konjunkturen.

Thule Real Estate Fund

Fonden ger omedelbar exponering mot Skandias fastighetsportfölj som innefattar cirka 117 högkvalitativa fastigheter med fokus på Sveriges största städer. Marknadsvärdet uppgår till cirka 45 miljarder kronor, vilket gör fonden till ett av Sveriges fem största fastighetsbolag. Det är en balanserad portfölj som kombinerar kontorsfastigheter, köpcentra och bostadsfastigheter. Förvaltning och ägande är långsiktigt och målsättningen är en stabil avkastning med rimligt risktagande. Värdeskapandet sker genom projektutveckling, med styrkeposition i viktiga tillväxtregioner (Stockholm, Göteborg och Öresundsregionen).

AVKASTNING OCH SOLVENS

AVKASTNING

Hur stor avkastningen på dina pensionspengar blir beror på i vilka tillgångslag vi placerat, fördelningen mellan räntebärande värdepapper, aktier, alternativa placeringar och fastigheter och utvecklingen på de finansiella marknaderna.

9,8 PROCENT

så stor var Kyrkans pensionskassas totalavkastning 2016. Totalavkastningen är summan av värdeförändring och direktavkastning (till exempel aktieutdelning och ränteutbetalningar) på tillgångarna. Den genomsnittliga totalavkastningen 2016 för övriga pensionsförvaltare var 6,6 procent*.

* Källa: Svensk Försäkrings branschstatistik

SOLVENS

Solvensgraden är det viktigaste måttet på finansiell styrka hos en pensionsförvaltare. Den visar marknadsvärdet av pensionskassans tillgångar i förhållande till värdet av totalt garanterade pensioner.

171 PROCENT

var pensionskassans solvensgrad vid årsskiftet 2016-2017. Det betyder att vi har ett kapital som är 71 procent större än värdet på våra garanterade åttaganden. Vid föregående årsskifte var solvensgraden 166 procent.

FÖRVALTAT KAPITAL

Pensionskassans förvaltade kapital uppgick till

16 074 MILJONER KRONOR

den 31 december 2016.

KAPITALFÖRVALTNING

ANSVAR & BESLUT

Pensionspengarna växer tryggt

Ansvar för att Kyrkans pensionskassa gör bra investeringar och att dina pensionspengar växer vilar på styrelsen, arbetsutskottet, VD och placeringsrådet. De fyra organen har olika ansvarsuppgifter inom kapitalförvaltningen.

» **STYRELSEN** svarar bland annat för att kapitalförvaltningen har en tillförlitlig finansiell rapportering, att verksamheten följer lagar förordningar och myndighetsföreskrifter, beslutar i strategiska frågor och fastställer placeringsriktlinjerna.

» **ARBETSUTSKOTTET (AU)** förbereder ärenden inom placeringsverksamheten som styrelsen tar beslut i och följer utvecklingen av kapitalförvaltningen. I det fall en placering ska ske i en ny alternativ tillgång beslutar AU om de närmare detaljerna kring placeringen, och ska en placering ske i form av diskretionär förvaltning beslutar AU vilken förvaltare som ska anlitas och hur förvaltningsuppdraget ska utformas.

» **VD** ansvarar för rapporteringen om placeringsverksamheten till arbetsutskottet och styrelsen. VD verkställer beslut, håller löpande kontakt med externa förvaltare och depåbank och svarar för att överföring av kapital mellan skuldtäckningsportföljer och portföljer med fria tillgångar utförs. VD beslutar om tillgångsfördelning i portföljerna med fria tillgångar samt om nivå för durationsmatchning och storlek på skuldtäckningsportföljerna inom ramen för placeringsriktlinjerna.

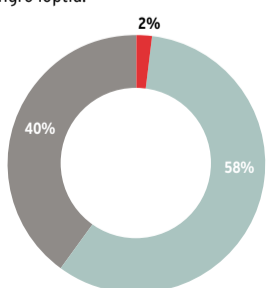
» PLACERINGSRÅDET

Placeringsrådet är ett stöd och rådgivande åt arbetsutskottet i frågor som rör kapitalförvaltning.

Rådet består av tre externa ledamöter som innehar särskild kunskap om kapitalförvaltning och finansiella marknader. När placeringsrådet sammanträder, två till tre gånger om året, deltar arbetsutskottet. Styrelsen utser placeringsrådet.

RÄNTEBÄRANDE VÄRDEPAPPER

Räntebärande värdepapper står för 50 procent av våra placeringar. Det är placeringar med låg risk, som ligger i skuldtäckningsportföljen. Pensionskapital som ska betalas ut inom kort placeras i obligationer med kortare löptid, och pensionskapital som ska betalas ut långt fram i tiden i obligationer med längre löptid.

- Svenska staten och kommuner
- Svenska bostadsinstitut
- Övriga emittenter

Fördelningen av tillgångar är viktig

PLACERINGS-TILLGÅNGAR

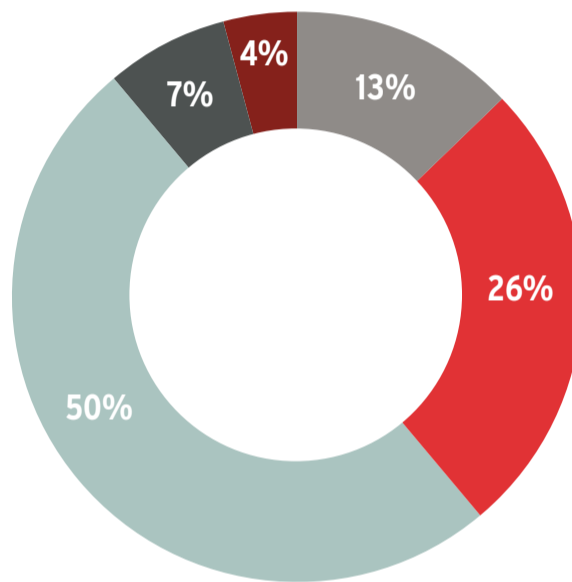
Kyrkans pensionskassa placerar pensionspengarna i fyra olika tillgångsslag. Fördelningen av tillgångar är viktigt eftersom pensionskassan ska leverera så bra avkastning som möjligt till begränsad risk. Störst är räntebärande värdepapper, därefter i storleksordningen aktier, fastigheter och alternativa placeringar.

ALLOKERING TOTALA TILLGÅNGAR

Värdet på totala placeringstillgångar var per 31 december 2016 drygt 16 miljarder kronor med en fördelning enligt:

Se även totalavkastningstabell på sid 25.

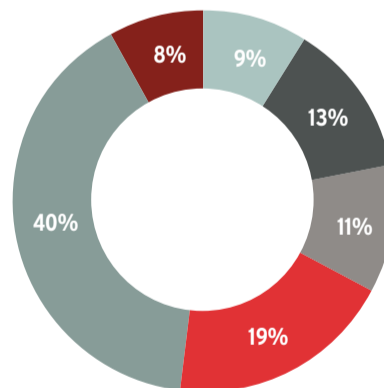
- Svenska aktiefonder
- Utländska aktiefonder
- Räntebärande placeringar
- Fastigheter
- Alternativa placeringar

AKTIER

Aktier är vårt näst största tillgångsslag och ligger i portföljen med fria tillgångar. Aktieplaceringar görs endast i aktiefonder. Den 31 december 2016 bestod aktieportföljen av 33 procent svenska aktier och 67 procent utländska aktier. Aktiefonder som pensionskassan placerar i:

- SEB Ethos Sverige
- Nordea Swedish Stars
- SEB Swedish Ethical Beta Fund
- Generation Global Equity Fund
- SEB Etisk Global Indexfond
- Generation Asien Fund

FASTIGHETER

Pensionskassans placeringar i fastigheter sker indirekt via bolag i Fastighets AB Stenvalvet och SPP Fastigheter AB. Tillgångarna utgör per 31 december 2016 nästan 7 % av totala portföljen.

Fastigheten ägs via SPP Fastigheter och ligger på Stationsgatan direkt intill Uppsala Centralstation. Den färdigställdes 2012 och lokalerna håller mycket hög standard, med modern teknisk försörjning och med miljöcertifieringen LEED Gold. Intill ligger även en garagefastighet som tillträdades hösten 2016.

Hallå där...

Claudia Philipsson
Finanscontroller

Vad är viktigast för er – långsiktiga eller kortsiktiga placeringar?

- Eftersom vi förvaltar tjänstepensioner med långa åtaganden så är långsiktighet viktigt när vi fattar beslut om placeringar. Med långsiktighet menar vi att ha en väl avvägd sammansättning av olika tillgångar och att noga välja förvaltare som arbetar långsiktigt och hållbart.

ALTERNATIVA PLACERINGAR

Även alternativa placeringar ligger i portföljen med fria tillgångar. Utgångspunkten för de här placeringarna är att ha en låg korrelation mot aktier och räntor och risken ska vara lägre än mot aktier.

Exempel på investeringar:

- » miljöteknikfonden Alder
- » räntehedegfonden Nordkinn

ÅRSREDOVISNINGEN

Årsredovisningen

Med över 16 miljarder i tillgångar och mer än 75 000 försäkrade är Kyrkans pensionskassa inte längre en liten pensionsförvaltare - men inte heller en stor. På kommande sidor finns alla detaljer och siffror för dig som är nyfiken på hur det gick för oss under 2016.

20 VD HAR ORDET

21 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

- 21 1. Beslutsorganisation
- 22 2. Viktiga händelser under året
- 23 3. Försäkringsrörelsen
- 24 4. Kapitalförvaltningen

30 FINANSIELLA RAPPORTER

- 30 Femårsöversikt
- 30 Resultaträkning
- 30 Resultatanalys
- 31 Balansräkning
- 31 Förändring i eget kapital
- 31 Kassaflödesanalys

32 NOTER

- 32 Not 1. Redovisningsprinciper
- 34 Not 2. Risker och riskhantering
- 37 Not 3. Premieinkomst
- 37 Not 4. Kapitalavkastning, intäkter
- 37 Not 5. Orealiserade vinster på placeringstillgångar
- 37 Not 6. Försäkringsersättningar
- 37 Not 7. Driftskostnader
- 37 Not 8. Kapitalavkastning, kostnader
- 37 Not 9. Orealiserade förluster på placeringstillgångar
- 37 Not 10. Skatt
- 37 Not 11. Aktier och andelar i intressebolag
- 38 Not 12. Kategorisering av finansiella instrument

- 38 Not 13. Värderingskategori för finansiella instrument värderade till verkligt värde
- 39 Not 14. Aktier och andelar
- 39 Not 15. Obligationer och andra räntebärande värdepapper
- 39 Not 16. Övriga lån
- 39 Not 17. Övriga finansiella placeringstillgångar
- 39 Not 18. Immateriella anläggningstillgångar
- 40 Not 19. Försäkringstekniska avsättningar
- 40 Not 20. Övriga skulder
- 40 Not 21. Ställda säkerheter
- 40 Not 22. Ansvarförbindelser
- 40 Not 23. Åtaganden
- 40 Not 24. Medelantal anställda samt löner och ersättningar
- 40 Not 25. Upplysning om revisorers arvode

- 41 Not 26. Närstående

- 41 Not 27. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

- 41 Not 28. Vinstdisposition

- 41 Not 29. Händelser efter bokslutsdagen

42 STYRELSEN

42 UNDERSKRIFTER

43 REVISIONSBERÄTTELSE

VD HAR ORDET

Kapitalet fortsätter att växa och levererar en konkurrenskraftig återbäring

VD HAR ORDET

Bild: Kristofer Hedlund

EKONOMISKA LÄGET

Vi kan nu sammanfatta 2016 med att svensk ekonomi fortsatt har hög tillväxt. Även om inflationen har rört sig i riktning mot målet på 2 procents inflation så har det enligt Riksbanken gått alldeles för långsamt. Banken har därför fortsatt att sända signaler om en allt mer utdragen period med låg styrränta. Riksbankens egna prognoser spår nu en oförändrad reporänta på 0,50 procent fram till första kvartalet 2018. Den internationella utvecklingen är osäker framöver. Den svenska ekonomin väntas bromsa in men faller tillbaka från en relativt hög nivå på över 3 procent. En svagare global tillväxt och ökad osäkerhet får sannolikt en avmattande effekt på svensk ekonomi.

Arbetslösheten i Sverige har haft svårt att etablera sig under 7 procent. I statistiken framträder bilden av en arbetsmarknad som inom vissa delar är ansträngd med brist på utbildad och kompetent personal. Ett bostadsprisfall riskerar att snabbt få negativa effekter på konsumtion och investeringar.

Under 2016 såg vi två viktiga politiska händelser där utfallet överraskade politiska och ekonomiska bedömare. I juni röstade britterna för ett utträde ur EU trots att i princip alla opinionsundersökningar visade att sannolikheten för ett nej var lågt och i november överraskade presidentkandidaten Donald Trump genom att tvärt emot förväntan segra i det amerikanska presidentvalet. Bägge valen kan sägas symbolisera ett klart avståndstagande till den dittills förda politiken. Väljare markerar mot globalisering och internationalisering till förmån för en mer nationalistisk och protektionistisk politik.

Parallellt med de förvånande valutgångarna har det under året förts en

internationell debatt kring penningpolitik och dess effektivitet eller snarare brist på detsamma. Allt fler röster har höjts som kritiserar den förda penningpolitiken. Kritiker pekar på dess begränsade möjligheter att stimulera ekonomin och potentiellt snedvridande effekter som negativa räntor kan ha.

Det gör att en bild framträder där finanspolitiken hamnar i förarsätet och där penningpolitiken långsamt normaliseras. Så länge vi inte får se negativa reaktioner på finansmarknaderna och makrobilden inte försvagas märkbart, finns det goda förutsättningar för att denna trend kommer att präglade 2017.

Att i det här sammanhanget tro på kraftiga ränteuppgångar är nödvändigtvis inte rätt slutsats. Inflationen är visserligen stigande men ligger fortsatt lågt ur ett historiskt perspektiv och lägre än centralbankernas mål. Dessutom är den svenska räntekurvan redan i dag relativt brant och i den miljön ser vi ett begränsat utrymme för kraftiga ränteuppgångar. Dock tror vi att räntebotten är nådd och att penningpolitiken och därmed "nollräntepolitiken" har nått vägs ände. Sammantaget betyder det att avkastningspotentialen i riskfyllda tillgångar begränsas i och med att räntor väntas stiga något.

KYRKANS PENSIONS KASSAS KAPITAL FORSÄTTER ATT VÄXA OCH LEVERERAR EN KONKURRENSKRAFTIG ÅTERBÄRING

Under året har kapitalet ökat med en och en halv miljard kronor och uppgår nu till 16 miljarder kronor. Återbärringsräntan uppgår till 7 procent med en bibehållen konsolidering. Solvensgraden är fortsatt stark och uppgår totalt till 171 procent. Det är fördelaktigt för Kyrkans pensionskassa under rådande låga ränteläge att ha en stark finansiell

”

Vi kan nu sammanfatta 2016 med att svensk ekonomi fortsatt har hög tillväxt

ställning och därmed öka möjligheten att ta risk för att möta de lägre framtida avkastningsmöjligheterna.

TANKAR INFÖR FRAMTIDEN

De låga räntorna innebär att det sannolikt kommer bli betydligt svårare att uppnå avkastning som i tillräcklig utsträckning matchar pensionskassans åtaganden.

Verksamheten fortsätter anpassas mot de två huvudprocesserna, Försäkringsadministration och Kapitalförvaltning. På så sätt är verksamheten förberedd på förändringar av lagstiftningen inom tjänstepensionsområdet.

Stockholm 21 januari 2017

**/CARL CEDERBERG,
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR**

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Styrelse och VD för Svenska kyrkans pensionskassa, försäkringsförening (816400-4155), i fortsättningen Kyrkans pensionskassa eller pensionskassan, avger härmed sin årsredovisning för verksamhetsåret 2016.

1. Beslutsorganisation

1.1 FULLMÄKTIGE

FULLMÄKTIGE ÄR PENSIONS KASSANS högsta beslutande organ. Fullmäktige utser styrelse och beslutar bland annat om stadgar, budget och årsredovisning. Fullmäktige är partssammansatt och består av 15 ledamöter som väljs för en mandatperiod på två år. Sju ledamöter utses av

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och sju ledamöter av de fackliga organisationerna. Ordföranden, Christina Rogestam, är gemensamt tillsatt av parterna. Under året hölls 1 (1) sammanträde.

1.2 STYRELSEN OCH DESS ARBETE

STYRELSEN BESTÅR AV sex ledamöter och lika många ersättare. Styrelsens mandatperiod är två år. Tre av ledamöterna utses av Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, varav en är ordförande. Övriga tre ledamöter utses av de fackliga organisationerna, varav en är vice ordförande. Ordförande är Dag Klackenborg och vice ordförande är Inger Hjærtström.

Styrelsen ska se till att pensionskassans verksamhet organiseras och drivs på ett sätt som bäst tillgodoser medlemmarnas och övriga förmånsberättigades intressen. Det är styrelsen som har det yttersta ansvaret för att pensionskassans verksamhet bedrivs på ett ändamålsenligt sätt och i enlighet med gällande lagar och regler. Styrelsen har fastställt en arbetsordning för sitt arbete. Av arbetsordningen framgår bland annat att styrelsen ska sammanträda minst fem gånger per år. Under 2016 hölls 6 (6) protokollförda sammanträden. I not till årsredovisningen finns en redogörelse för ersättning till styrelsen. Styrelsen har utsett ett arbetsutskott och ett placeringsråd.

Arbetsutskott

Arbetsutskottet består av tre ledamöter. Dessa är styrelsens ordförande, vice ord-

förande och ytterligare en ordinarie ledamot av styrelsen. Under året har 6 (8) sammanträden hållits.

Arbetsutskottet:

- bereder samtliga ärenden till styrelsen,
- förbereder de ärenden om placeringsverksamheten som styrelsen beslutar i, följer utvecklingen av placeringstillgångarna i relation till pensionsåtaganden och vid behov föreslår åtgärder,
- utgör Överprövningsnämnd. Överprövningsnämnden har till uppgift att som sista instans inom pensionskassan pröva de ärenden där en försäkrad, förmånstagare eller arbetsgivare inte är nöjd med pensionskassans hantering eller beslut i ett ärende.

Inom kapitalförvaltningsområdet har styrelsen delegerat vissa frågor till arbetsutskottet. Delegationen innebär att arbetsutskottet:

- Följer de externa förvaltningsuppdragen och vid behov vidtar åtgärder.
- Beslutar om vilka externa förvaltare som ska anlitas och om utformning av förvaltningsuppdragen.

Styrelsen har det yttersta ansvaret för att pensionskassans verksamhet bedrivs på ett ändamålsenligt sätt.

1.3 ORGANISATION

PENSIONS KASSAN HADE VID utgången av året sex (4) anställda. Den dagliga verksamheten leds av VD Carl Cederberg. Försäkringsadministrationen och kapitalförvaltningen verksamhetsstyrts av en ansvarig för respektive område. Ekonomi- och finansredovisning hanteras internt av två personer. Pensionskassan bedriver en hög grad av operativ verksamhet via underleverantörer vilket ställer höga krav på uppföljning och utvärdering av utlagd verksamhet.

Försäkringsadministrationen utförs operativt av Statens tjänstepensionsverk (SPV) och Xlent, på uppdrag av pensionskassan. SPV administrerar de statliga pensionsavtalen som primärt gällde för präster fram till och med 1999. Xlent har ansvaret för aktuellt pensionsavtal och tidigare gällande kyrkokommunala avtal. Uppdraget omfattar all handläggning från beräkning till utbetalning samt systemutveckling och systemdrift.

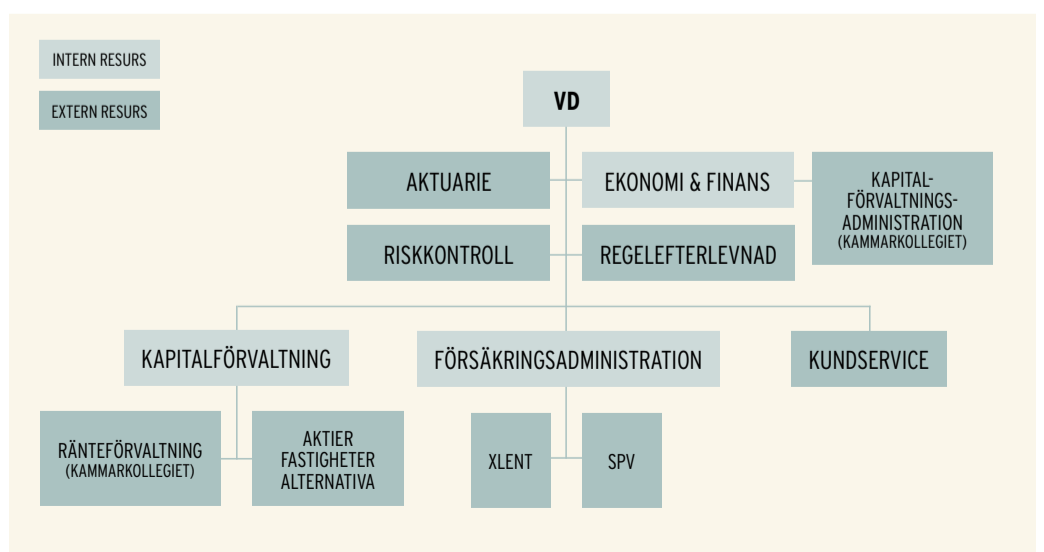
Kundservice bedrivs av Xlent men helt under pensionskassans varumärke.

Kapitalförvaltningsadministrationen utförs av Kammarkollegiet och den

löpande redovisningen av KPMG.

Övriga stabsfunktioner, aktuarie, riskcontroller och regelansvarig hanteras av underleverantörer.

I not 2 finns en fördjupad beskrivning av pensionskassans riskorganisation och riskarbete.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

2. Viktiga händelser under året

Pensionskassans avkastning uppgick under 2016 till 9,8 % (1,8). Solvensgraden uppgick vid årets utgång till 171 % (166).

2.1 VIKTIGA HÄNDELSE SER UNDER ÅRET

Förändring av pensionskassans stadgar. Ändringarna i stadgarna avser bestämmelsen angående vilka som kan antas som medlemmar i försäkringsföreningen. Det är numera tillräckligt att vara medlem i Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation.

Ny organisation. Pensionskassan har under året implementerat en ny organisation som består av tre funktioner, Försäkringsadministration, Kapitalförvaltning och Kundenservice. Som stöd till samtliga funktioner finns fyra staber, Ekonomi och Finans, Aktuarie, Riskcontroller och Regelansvarig.

Ny Försäkringsadministrationsansvarig. Kyrkans pensionskassa har anställt Sylvia Edler som ansvarig för försäkringsadministrationen. Sylvia kommer närmast från Försäkringsgirot. Hon har tidigare arbetat på Proffice, Alecta och Skandia.

Ny Kapitalförvaltningsansvarig. Kyrkans pensionskassa har anställt Robert Johns-

son som Kapitalförvaltningsansvarig. Robert kommer närmast från KK-stiftelsen. Han har tidigare arbetat på Morgan Stanley, Carnegie Investmentbank och Carnegie Fonder.

Ny redovisningsansvarig. Kyrkans pensionskassa har anställt Maarit Langerfors som Redovisningsansvarig. Maarit kommer närmast från Selecta. Hon har tidigare arbetat på Telia och Ersta diakonisationsallskap.

Ny fastighetsinvestering - Thule Real Estate Fund. Avtal har tecknats med Skandia Fonder om investering i Thule Real Estate Fund om 250 mkr. Investeringen verkställdes per 31 mars 2016 och ligger i tillgångsslaget alternativa investeringar.

Ny fastighetsinvestering - SPP Fastigheter. Avtal har tecknats med SPP Pension & Försäkring AB om investering i SPP Fastigheter om 600 mkr. Investeringen kommer att ske löpande och kommer ligga i tillgångsslaget fastigheter.

Investering i ny baltisk börsfond - Baltic Horizon Fund. Baltic Opportunity Fund där Kyrkans pensionskassa var största ägare med 46 % av andelarna har gått samman med en ny börsnoterad fastighetsfond Baltic Horizon Fund (BHF). BHF är noterad på NasdaqTallin och långt framskridna planer om en notering på Nasdaq Stockholm. I samband med sammanslagningen så avyttrade Kyrkans pensionskassa 30 procent av sitt ursprungliga innehav i Baltic Opportunity Fund motsvarande cirka 42 mkr. Kyrkans pensionskassas kapitalandel i BHF uppgår till 17 procent vilket motsvarar drygt 100 mkr.

Sänkt återbäringsränta. Styrelsen beslutade att sänka återbäringsräntan från 14 procent till 7 procent den 1 januari 2016.

2.2 NYA REGLERINGAR SOLVENS II OCH IORP II

KYRKANS PENSIONS KASSA MÅSTE se till att anpassa sin verksamhet inför kommande förändringar av lagstiftningen inom tjänstepensionsområdet. EU har i praktiken två parallella regelverk för livförsäkringsprodukter som har anknytning till anställning nämligen Solvens II-direktivet och Tjänstepensionsdirektivet IORP II, (Institutions for Occupational Retirement Provision). Syftet med de båda regelverken är att skapa en tydligare koppling mellan kapitalkrav och faktisk risknivå. De nya kraven kommer även att innebära skärpta krav på bolagsstyrning.

Svenska försäkringsbolag kommer att kunna utnyttja den nuvarande optionen i artikel 4 i tjänstepensionsdirektivet fram till utgången av 2019. Optionen innebär att tjänstepensionskassor kan följa

tjänstepensionsdirektivet, IORP II, i stället för Solvens II. Kapitalkravet verkar som det ser ut nu utgå från det av Finansinspektionen (FI) utformade trafikjussystemet, och reglerna för skuld-täckning kommer att fortsätta att gälla för pensionskassan under 2016 till 2019.

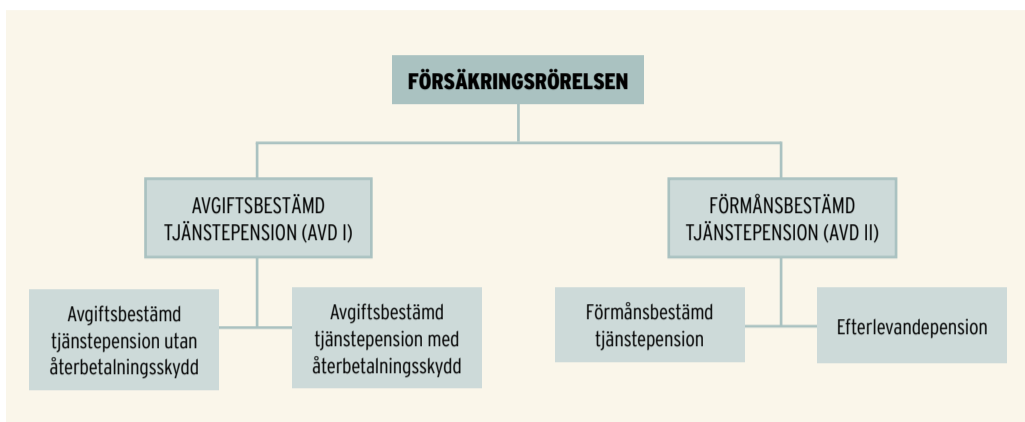
Hur den nya tjänstepensionsregleringen slutligen kommer utformas är inte klart ännu. Finansdepartementet kommer att arbeta med frågan och ta fram och remittera ett PM som även hanterar implementering av det slutliga IORP II-direktivet. Konsekvenserna för Kyrkans pensionskassa av den nya tjänstepensionsregleringen går därmed inte att bedöma fullt ut i dagsläget. Nu är det klart att övergångsreglerna förlängs för tjänstepensionskassor till den 30 juni 2019 så att pensionskassorna kan gå

direkt över till att tillämpa de nya tjänstepensionsreglerna i stället för att först behöva ombildas till försäkringsföreningar enligt Försäkringsrörelselagen. Eftersom EU-regleringen går före svensk lagstiftning så torde tidsgränsen för ombildning vara utgången av 2022. Pensionskassans arbetshypotes är att tjänstepensionskassor kommer kunna använda sig av tjänstepensionsdirektivet, IORP II. Dock måste pensionskassan förbereda sig för skärpta krav vad gäller kapitalbehov, rapportering och information vilket har föranlett en omorganisering där hänsyn tas till kommande strängare lagstiftning.

3. Försäkringsrörelsen

3.1 ÖVERSIKT

KYRKANS PENSIONS KASSA tillhandahåller flera olika typer av försäkringar. Verksamheten är uppdelad i två avdelningar. Försäkringar för avgiftsbestämd tjänstepension finns i avdelning I och försäkringar för förmånsbestämd tjänstepension finns i avdelning II.

3.2 MEDLEMMAR

I TABELLEN FRAMGÅR totalt antal försäkrade (medlemmar). I antalet medlemmar ingår även förmånstagare som uppstår efterlevandepension. Som medlem räknas anställda som uppnått 21 års ålder.

TOTALT FÖRSÄKRAD MEDLEMMAR

	2016	2015	2014	2013	2012
Totalt vid årets utgång	75 546	73 786	71 323	69 297	67 076
Varav under utbetalning	16 433	16 473	16 211	15 380	15 271

3.3 AVGIFTSBESTÄMD FÖRSÄKRING

AVGIFTSBESTÄMD FÖRSÄKRING utgörs av ålderspensionsförsäkring i enlighet med kyrkans tjänstepensionsavtal. Nuvarande pensionsavtal är KAP-KL Svenska kyrkan. Avgiftsbestämd tjänstepension inom Svenska kyrkan innebär bland annat följande:

- Infördes år 1998 och gäller primärt för dem som är födda 1940 och senare. De som är födda 1939 och tidigare omfattas enbart av förmånsbestämda lösningar.
- Avgift (premie) betalas från 21 års ålder. Inbetalas med 4,5 % av pensionsgrundande lön.
- Kan väljas med eller utan återbetalningsskydd.
- Möjligt att välja utbetalningstid.
- Traditionell försäkring.
- Garantiränta för premier:

1 januari 2013 och senare: 0,5 %
 1 januari 2010 – 31 december 2012: 1,65 %
 31 december 2009 och tidigare: 2,5 %
 Pensionskassans premieinkomster påverkas i huvudsak av tre förhållanden:

- Tjänstepensionsavtalets bestämmelser om premienivå
- lönenivån hos de försäkrade
- antal försäkrade – det vill säga antal anställda inom Svenska kyrkan.

Att uppmärksamma under perioden

Återbäringsräntan sänktes 1 januari 2016 till 7 %. Mot bakgrund av att de som går i pension idag har ett allt större avgiftsbestämt kapital ökar utbetalningarna för denna försäkringstyp, utbetalningarna påverkas även av att allt fler väljer kortare utbetalningstid än livs-

varig utbetalning. Ökningen av utbetalda försäkringsersättningar är 30 % under 2016. Försäkringstekniska avsättningar har under 2016 ökat med 442 mkr, sjunkande räntor har ökat avsättningarna.

AVGIFTSBESTÄMD FÖRSÄKRING

	2016	2015
Premieinkomst, mkr	374	362
Försäkringsersättningar, mkr	102	78
Försäkringsteknisk avsättning, mkr	3 868	3 426
Solvensgrad, %	161	161

3.4 FÖRMÅNSBESTÄMD FÖRSÄKRING

FÖRMÅNSBESTÄMDA FÖRSÄKRINGAR innebär förenklat att arbetsgivaren utlovar en förmån i förhållande till lön och arbetad tid. För individer födda 1939 och tidigare är tjänstepensionen i normalfallet helt förmånsbestämd. Idag innehåller tjänstepensionsavtalet förmånsbestämd tjänstepension för arbetstagare med lön över 7,5 inkomstbasbelopp (motsvarar cirka 37 100 kr/månad för år 2016). Efterlevandepensionen är förmånsbestämd.

Pensionskassans premieinkomster påverkas i huvudsak av följande:

- tjänstepensionsavtalets bestämmelser om förmånsnivå och utvecklingen av inkomstbasbeloppet
- lönenivå och pensionsgrundande anställningstid hos våra försäkrade
- antal försäkrade – det vill säga antal anställda inom Svenska kyrkan
- försäkringstekniska antaganden som styr premiesättningen.

Värdesäkringsfond

Pensionskassan har enligt stadgarna rätt att fakturera arbetsgivarna en värdesäkringsavgift. Värdesäkringsfondens syfte är att minska risken för att pensionskassan skulle behöva tilläggsfakturera arbetsgivarna. Avgiften bestäms av styrelsen med ledning av bedömt konsolideringsbehov och förväntade kostnader för värdesäkring. Mot bakgrund av fortsatt stark konsolidering och lägre inflationsförväntningar har pensionskassan beslutat att värdesäkringsavgiften 2016 sänks från 0,8 % till 0,5.

Att uppmärksamma under perioden

Av tabellen nedan framgår information om de förmånsbestämda försäkringarna. Premieinkomsterna har minskat från 210 till 187 mkr under 2016. Utbetalningarna har ökat med 2 % mellan 2016 och 2015.

Försäkringstekniska avsättningar har för förmånsbestämda pensioner under

2016 ökat med 189 mkr. Ökningen beror främst på sjunkande räntor under året.

Solvensgraden har ökat från 169 till 178 %. Under året har tillgångarna vuxit något snabbare än motsvarande avsättningar. God solvensgrad minskar risken för tilläggsfakturering till kyrkans arbetsgivare avseende inflationsuppräknings av pensionerna.

FÖRMÅNSBESTÄMD FÖRSÄKRING

	2016	2015
Premieinkomst, mkr	187	210
Försäkringsersättningar, mkr	280	274
Försäkringsteknisk avsättning, mkr	5 520	5 331
Solvensgrad, %	178	169

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

4. Kapitalförvaltningen

4.1 ORGANISATION OCH FÖRVALTNINGSFORMER

MARKNADSVÄRDET PÅ placeringstillgångarna uppgick vid utgången av 2016 till 15 857 mkr (14 253). Styrande för kapitalförvaltningen är placeringsriktlinjerna. Placeringsriktlinjerna fastställs av styrelsen och ses över årligen. Som framgår under rubriken ”Styrelsen och dess arbete” har styrelsen delegerat ett antal kapitalförvaltningsfrågor till

arbetsutskottet. Styrelsen har även inrättat ett placeringsråd som stöd inför olika typer av beslut inom kapitalförvaltningsområdet. Rådets ledamöter utses av styrelsen. Pensionskassan tillämpar samma etiska begränsningar vid placeringar som Svenska kyrkans nationella nivå. Pensionskassan tillåter dock indexförvaltning vilket inte är tillåtet för

Svenska kyrkans nationella nivå. Uppföljning och kontroll av samtliga innehav sker minst två gånger per år. Den etiska uppföljningen sker i nära samverkan med Svenska kyrkans nationella nivå.

4.2 MÅL

KYRKANS PENSIONS KASSA HAR olika kapitalförvaltningsstrategier för avgiftsbestämd respektive förmånsbestämd försäkring. Detta beror på att de båda försäkringstyperna har olika grundförutsättningar och därmed olika målsättningar för kapitalförvaltningen.

- Förvaltningen av det *avgiftsbestämda pensionskapitalet* har ett övergripande mål att skapa en konkurrenskraftig avkastning. Med detta menas att anställda inom Svenska kyrkan över tiden ska få en minst lika bra avkastning och därmed återbäring som om pensionskapitalet förvaltats hos ett annat jämförbart försäkringsbolag. Målnivån för konsolideringen ligger på 107 %, med ett intervall på 95-130 %. I de fall styrelsen bedömer att konsolideringsnivån uthålligt avviker från målnivån

görs en korrigering genom en höjning eller sänkning av återbäringsräntan. Om konsolideringsnivån ligger utanför det tillåtna intervallet under en period av 36 månader ska en engångshöjning/-sänkning av det individuella försäkringskapitalet göras.

- Förvaltningen av det *förmånsbestämda pensionskapitalet* har ett övergripande mål att avkastningen ska finansiera tjänstepensionsavtalets förmånsnivåer. Med detta menas i första hand den garanterade förmånsnivån och i andra hand det inflationskydd som normalt följer av Svenska kyrkans tjänstepensionsavtal. Målnivån för konsolideringen ligger på 110 %, med ett intervall på 100-160 %. I de fall styrelsen bedömer att konsolideringen uthålligt avviker från målnivån görs en korri-

gering genom beslut om pensionstillägg, ökning eller sänkning av värdesäkringsavgift eller premiebefrielse (vid överkonsolidering). Målet kan även uttryckas som att Kyrkans pensionskassa ska minimera risken för att Svenska kyrkans arbetsgivare ska tvingas tillskjuta ytterligare pensionskapital för att finansiera kollektivavtalets förmåner. Kyrkans pensionskassa har en så kallad uttaxeringsrätt, där Svenska kyrkans arbetsgivare i avtal garanterar att fylla på med pengar om den förmånsbestämda försäkringen hamnar under tillåtet konsolideringsintervall. Uttaxeringsrätt är även möjligt för de försäkringar som avser intjänande före år 2000.

4.3 FÖRVALTNINGSSTRATEGI

I PLACERINGSRIKTLINJERNA definieras mål och strategi för hur kapitalet ska förvaltas. Inriktningen innebär att varje försäkringstyp har två separata tillgångsportföljer:

- Portfölj med skuldtäckningstillgångar: Tillgångar som motsvarar försäkringstekniska avsättningar.
- Portfölj med fria tillgångar: Tillgångar som motsvarar eget kapital.

Av figuren framgår en principskiss över hur balansräkningens tillgångs- och skuldsida sammanlänkas genom dessa två tillgångsportföljer.

Genom att dela in varje försäkringstyp i två delar skapas i praktiken fyra delportföljer. Skuldtäckningsportföljerna kan variera i relation till de försäkringstekniska avsättningarna (FTA) beroende på solvensgrad vilket leder till en dynamisk modell.

Tillgångar inom skuldtäckningsportföljerna Skuldtäckningsportföljerna består av tillgångsslaget räntebärande placeringar och obelånade fastigheter. Tillgångarna ska vara emitterade i svenska kronor. Av tillgångarna i varje ränteportfölj ska:

- minst 10 % vara emitterade eller garanterade av svenska staten eller ett aktiebolag i vilket svenska staten, själv eller tillsammans med danska, norska eller finska staten, äger majoriteten av aktierna och det finns en återköpsklausul för det fall att det statliga

ägandet minskas till under 50 % av aktierna,

- minst 50 % vara emitterade eller garanterade av en svensk, dansk, norsk eller finsk kommun eller därmed jämförlig samfällighet, eller vara utgivna enligt lagen (2003: 1223) om säkerställda obligationer eller motsvarande dansk, norsk eller finsk lagstiftning, och
- högst 40 % vara emitterade av aktiebolag (med undantag för sådana statligt ägda bolag som nämns i första punktsatsen) eller motsvarande utländskt bolag.
- var och en av skuldtäckningsportföljerna ska till minst 80% bestå av räntebärande finansiella instrument.
- vidare så finns det en modell med olika intervall för durationsmatchning som är kopplad till reporäntan.

Verkställande direktören beslutar om nivån för durationsmatchning och storleken på skuldtäckningsportföljerna inom ramen för placeringsriktlinjerna.

För detaljerad beskrivning hänvisas till placeringsriktlinjerna som finns publicerade på pensionskassans webbplats.

Mer om pensionskassans risker framgår av not 2.

Tillgångar inom portföljerna för fria tillgångar

Portföljen för fria tillgångar består av tre

BALANSRÄKNINGENS TILLGÅNGS- OCH SKULDSIDA

Tillgångar	Skulder
Fria tillgångar	Eget kapital
Skuldtäcknings-tillgångar	Försäkrings-teknisk avsättning

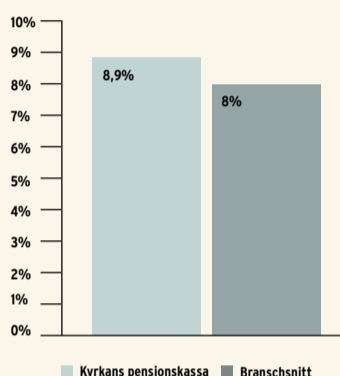
tillgångsslag: aktier, fastigheter och alternativa placeringar.

Verkställande direktören beslutar om tillgångsfördelningen inom fria tillgångar inom ramen för placeringsriktlinjerna.

För detaljerad beskrivning hänvisas till placeringsriktlinjerna som finns publicerade på pensionskassans webbplats.

4.4 AVKASTNING OCH ALLOKERING

AVKASTNING 5 ÅRSSNITT

TOTALAVKASTNINGEN FÖR helåret uppgick till 9,8 % (1,8). I totalavkastningstabellen nedan framgår avkastning och allokering per tillgångsslag.

Tillgångsslagen i totalavkastningstabellen följer den uppdelning av tillgångar som finns i placeringsriktlinjerna. Denna fördelning skiljer sig till viss del från resultat- och balansräkningens uppdelning. Detta gäller primärt för fastigheter och alternativa placeringar. Se mer under respektive avsnitt nedan.

Aktier

Aktier uppvisade en avkastning på 14,0 % (7,4). Svenska aktier avkastade 11,7 % och utländska 15,3 %. Resultatet för utländska aktier har påverkats positivt med 134 mkr (67) på grund av valutakursvinster. Marknadsvärdet på aktieportföljen var vid utgången av räkenskapsåret 6 308 mkr (5 371). Investeringar sker inom ramen för fria tillgångar.

Räntebärande placeringar

Räntebärande tillgångar genererade under året en avkastning på 6,0 % (-2,7). Den positiva avkastningen beror främst

på sjunkande räntor under 2016. Marknadsvärdet på räntebärande värdepapper inklusive kassa och bank uppgår vid utgången av 2016 till 8 007 mkr (7 659). Räntebärande tillgångar finns vid utgången av året endast inom ramen för skuldtäckningsportföljerna. Dessa portföljer förvaltas i sin helhet av Kammarkollegiet.

Fastigheter

Pensionskassans fastighetsinvesteringar genererade under året en avkastning på 14,6 % (25,9). Investeringarna är gjorda i Fastighets AB Stenvalvet och i SPP fastigheter AB och redovisas i totalavkastningstabellen som en fastighetsinvestering. Mot bakgrund av att investeringarna i fastigheter sker indirekt genom bolag finns ingen motsvarande post i balansräkningen. Investeringarna redovisas i balansräkningen som aktier (se not 11), som lån (se not 16) och som Övriga finansiella placeringstillgångar (se not 17). Den samlade investeringen uppgick vid utgången av året till 1 027 mkr (750). Fastighetsinvesteringar sker inom ramen för fria tillgångar.

Alternativa placeringar

Avkastningen uppgick under året till 10,0 % (3,0). Vid utgången av året uppgick marknadsvärdet på alternativa placeringar till 667 mkr (718). Utgångspunkten för investeringar inom detta tillgångsslag är primärt att ha en låg korrelation mot aktier och att risken ska vara lägre. Inom tillgångsslaget har investering bland annat skett i miljöteknikfonden Alder och i Thule Real Estate Fund. Alternativa placeringar utgör inte ett separat tillgångsslag i balansräkningen. I balansräkningen redovisas investeringen baserat på om investeringen skett i form av aktier, räntebärande placeringar eller fastighetsfonder som redovisas som övriga finansiella placeringstillgångar. Alternativa placeringar sker inom ramen för fria tillgångar.

TOTALAVKASTNINGSTABELL

MKR TILLGÅNGSSLAG	2016-12-31		Jan - dec 2016	2015-12-31		Jan - dec 2015
	Marknadsvärde	Andel %	Avkastning, %	Marknadsvärde	Andel %	Avkastning, %
AKTIER						
Svenska aktiefonder	2 085	13,0	11,7	1 907	13,1	6,5
Utländska aktiefonder	4 223	26,4	15,3	3 464	23,9	7,8
SUMMA AKTIER	6 308	39,4	14,0	5 371	37,0	7,4
RÄNTEBÄRANDE						
Räntebärande placeringar	8 007	50,0	6,0	7 659	52,8	-2,7
FASTIGHETER						
Fastigheter	1 027	6,4	14,6	750	5,2	25,9
ALTERNATIVA PLACERINGAR						
Alternativa placeringar	667	4,2	10,0	718	5,0	3,0
TOTALPORTFÖLJEN	16 009	100,0	9,8	14 498	100,0	1,8

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

4.5 ÅRET SOM GÅTT: KOMMENTARER TILL ÅRETS RESULTAT

Pensionskassan redovisar en vinst för året. Av tabellen nedan framgår att resultatet uppgick till -177 mkr (577) för årets första 6 månader. Vinsten ökade sedan under andra halvan av 2016 med 1 099 mkr (235) till totalt 922 mkr (343).

RESULTAT MKR	2016 jan-jun	2016 jul-dec	2016 helår
Premieinkomst	550	11	561
Kapitalavkastning, netto	528	890	1 418
Försäkringsersättningar	-188	-194	-382
Förändring försäkrings- tekniska avsättningar	-1 033	401	-632
Driftskostnader	-16	-15	-31
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	-158	1 093	935
Skatt	-19	6	-13
Årets resultat	-177	1 099	922

PREMIEINKOMST

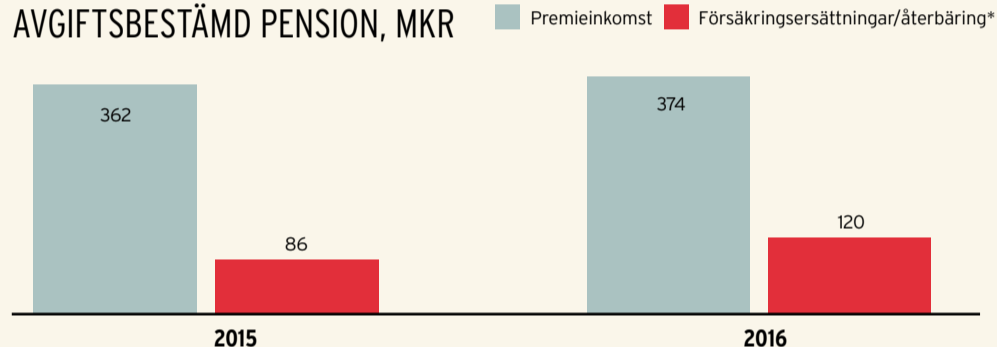
Premieinkomsterna uppgår till 561 mkr (572).

FÖRSÄKRINGSERSÄTTNINGAR

Försäkringsersättningarna uppgår till 382 mkr (351). Försäkringsersättningen för avgiftsbestämd pension (inklusive återbäring) ökade från 86 till 120 mkr och för förmånsbestämd pension ökade ersättningarna (inklusive pensions-tillägg) från 317 till 325 mkr.

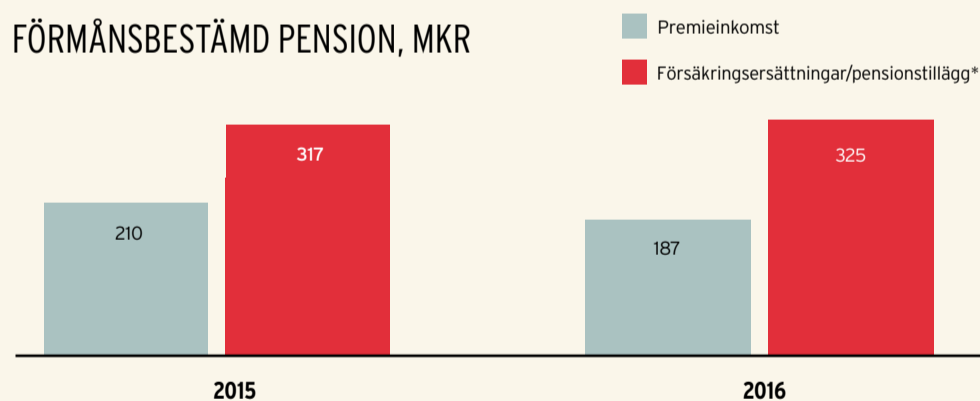
Se avsnittet Försäkringsrörelsen avgiftsbestämd försäkring respektive förmånsbestämd försäkring för mer information, sid 23.

AVGIFTSBESTÄMD PENSION, MKR

*varav återbäring 2015 8 mkr, 2016 18 mkr

FÖRMÅNSBESTÄMD PENSION, MKR

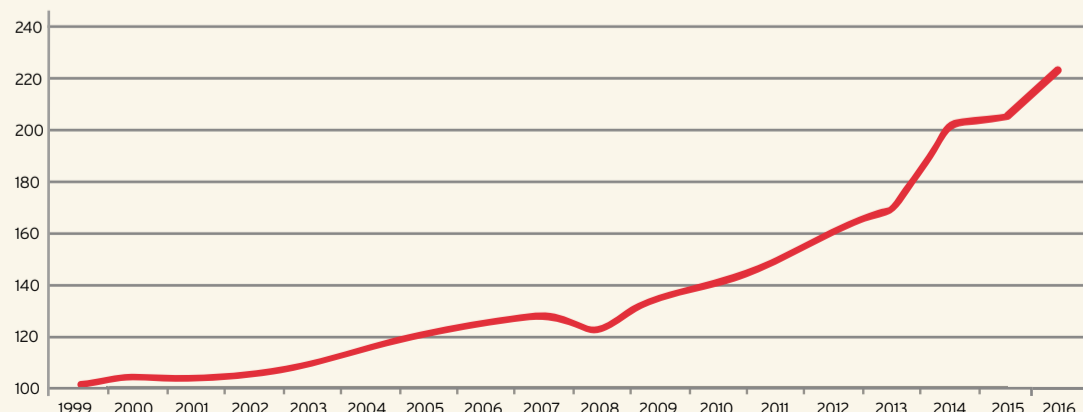

*varav pensionstillägg 2015 43 mkr, 2016 45 mkr

KAPITALAVKASTNING

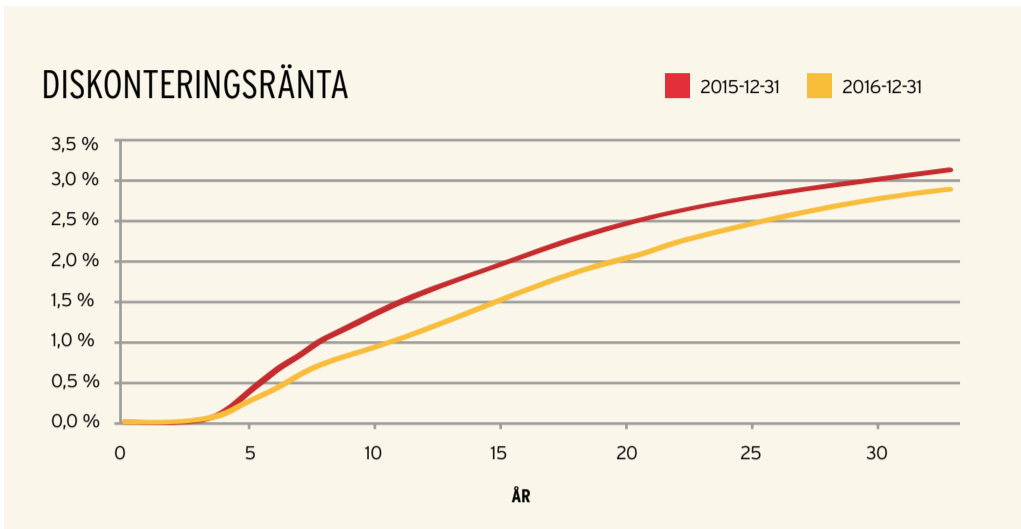
Kapitalavkastningen uppgår netto till 1 418 mkr (215). För ytterligare information se totalavkastningstabellen i avsnittet "Kapitalförvaltning" samt not 4,5,8 och 9. Sedan 1999 är avkastningen på 100 inbetalda kronor 123 %.

UTVECKLING PÅ 100 KR

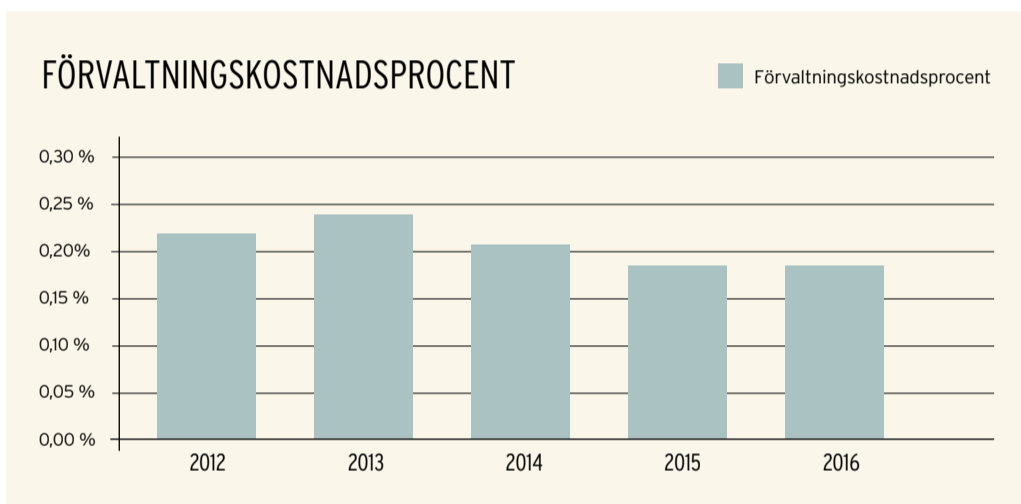
FÖRSÄKRINGSTEKNISK AVSÄTTNING

De försäkringstekniska avsättningarna har ökat under året, totalt med 632 mkr (31). En ökning påverkar resultatet negativt med samma belopp. Räntenedgången har under året bidragit till ökningen av försäkringstekniska avsättningar.

DRIFTSKOSTNADER

Driftskostnaderna, exklusive kostnader för kapitalförvaltningen, uppgår till 31 mkr (27). Förvaltningskostnadsprocenten är 0,19 % (0,19).

KOLLEKTIV KONSOLIDERINGSNIVÅ

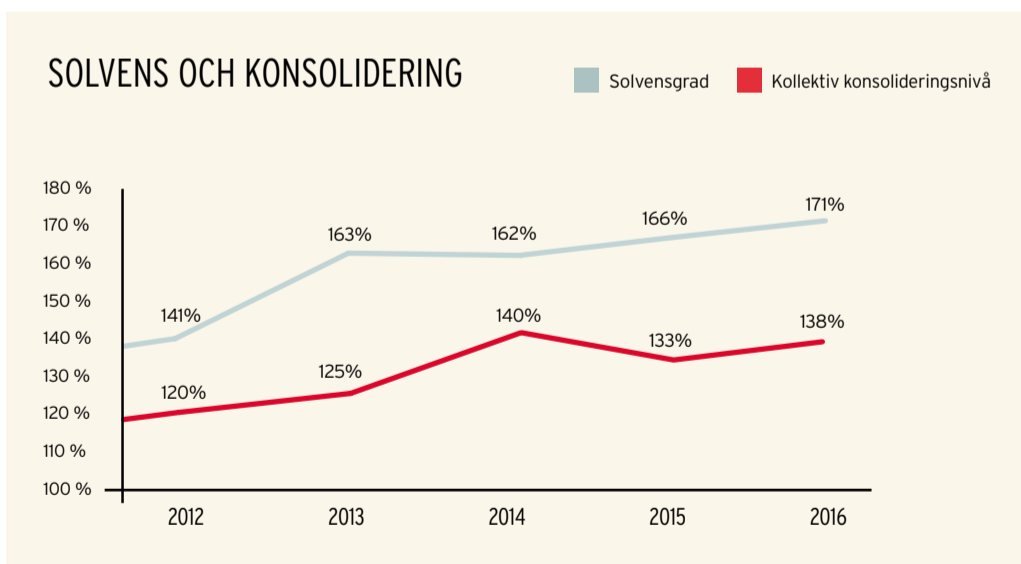
Pensionskassan har en god konsolidering. Den samlade kollektiva konsolideringsnivån den 31 december 2016 var 138 % (132). Ökningen av konsolideringsnivån beror främst på en god avkastning under året.

- För avgiftsbestämda försäkringar uppgår kollektiv konsolideringsnivå till 117 % (117).
- För förmånsbestämda försäkringar uppgår kollektiv konsolideringsnivå till 156 % (144).

En kollektiv konsolideringsnivå över 100 % visar att värdet på samlade fördelningsbara tillgångar är högre än värdet på samtliga åtaganden (både garanterade och fördelad återbäring).

SOLVENSGRAD

Pensionskassans solvens uppgår till 171 % (166) vid årets utgång. Under de senaste fem åren har solvensgraden varierat mellan 141 % och 171 %. En hög solvensgrad innebär att pensionskassan har en bra buffert.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

4.6 FRAMTIDS- UTSIKTER

DE LÅGA RÄNTORNA innebär att det kommer bli betydligt tuffare att uppnå avkastning som i tillräcklig utsträckning matchar pensionskassans åtaganden. Kyrkans pensionskassa har därför proaktivt förändrat sina placeringsriktlinjer för att minska känsligheten för stigande marknadsräntor. Med anledning av detta har det påbörjats en anpassning av den strategiska portföljen inför en lägre förväntad framtida avkastning.

Kyrkans pensionskassa har även startat ett nytt strategiskt projekt som handlar om att implementera ett nytt

modernt försäkringssystem SKAPA, (Svenska Kyrkans Ansvarsfulla Pensions Administration). Målet med SKAPA är att våra intressenter ska uppleva ett helt nytt modernt användargränssnitt som är mer användarvänligt och med en rad nya funktioner. Systemet förväntas vara färdigutvecklat och tas i bruk hösten 2017.

Arbetet med att utveckla och synliggöra Kyrkans pensionskassas hållbarhetsstrategi är en viktig del i den framtida strategin. Arbetet kring hållbarhet ska utgöra både en integrerad del av

analys och investeringsbeslut.

Slutligen befinner sig Kyrkans pensionskassa i en omstruktureringsprocess där verksamheten koncentreras runt två huvudprocesser Pensions- och Försäkringsadministration samt Kapitalförvaltning. Kyrkans pensionskassa måste anpassa verksamheten inför kommande framtida utmaningar såväl inför förändringar vad beträffar lagstiftningen inom tjänstepensionsområdet som inför nya tuffa utmaningar inom det finansiella området.

4.7 RISKER OCH OSÄKERHETS- FAKTORER

TRAFIKLJUSTEST

Ett sätt att mäta den samlade risken i en försäkringsverksamhet är genom det så kallade trafikljustestet. Detta test har utvecklats av Finansinspektionen.

Institutet utsätts för ett antal fiktiva stressscenarier avseende både placerings-tillgångar och försäkringsrisker. Om institutets kapitalbuffert inte räcker till enligt Finansinspektionens stresstester visar trafikljustestet modellen "rött ljus". I trafikljustestet beräknas först den kapitalbuffert pensionskassan förfogar över givet de aktuella marknadsvärdena för pensionskassans tillgångar och skulder. Därefter utsätts tillgångarna och skulderna för ett antal fiktiva stressscenarier som har definierats av Finansinspektionen. Scenarierna ger upphov till ett sammanlagt kapitalkrav. Resultatet av stresstestet för pensionskassan redovisas i tabellen. Resultatet visar att pensionskassan har en väsentligt större kapitalbuffert än vad som krävs enligt trafikljustestet.

Nedan kommenteras de olika riskerna som utgör testet.

- **Ränterisk:** stressas för tillgångar och försäkringsåtagande. Tillgångarnas känslighet för förändringar beräknas som värdeförändringen i dessa tillgångar vid ett parallellskifte av marknadsräntorna där dessa antas stiga

eller falla med 1 %. Åtagandenas känslighet för förändringar beräknas som den bästa skattningen av dessa åtaganden vid ett parallellskifte av marknadsnoteringar för ränteswappar där dessa antas stiga eller falla med 1 %. Den diskonteringsräntekurva som används vid värderingen av åtaganden bestäms i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsföretagets val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar (FFFS 2013:23).

- **Aktierisk:** testas genom ett antaget kursfall på svenska aktier med 40 % och utländska aktier med 35 %.

- **Fastighetsrisk:** testas genom ett antaget fall på 35 % i marknadsvärdet på fastighetsportföljen.

- **Kreditrisk:** testas genom att mäta den maximala effekten av antingen en fördubbling av den riskpremie som finns på andra obligationer än statsobligationer eller att öka denna riskpremie med 0,25 procentenheter.

- **Valutarisk:** testas genom att mäta risken för ökad valutaexponering i tillgångar till följd av förändringar i valutakurser. Risken mäts med en valutakursförändring om +/- 10 %.

- **Försäkringsrisk:** dessa tester omfattar både risken att försäkringsutfallet under det kommande året blir ovan-

ligt ogynnsamt (med avseende på slumprisk och avsättningar) och att avvecklingen av oreglerade skador blir dyrare än beräknat. Enligt trafikljustestet testas försäkringsavsättningarnas känslighet för en sänkning av den ettåriga döds sannolikheten med 20 %.

För mer information om pensionskassans risker och osäkerhetsfaktorer se not 2.

KAPITALKRAV ENLIGT TRAFIKLJUSTESTEN (MKR)

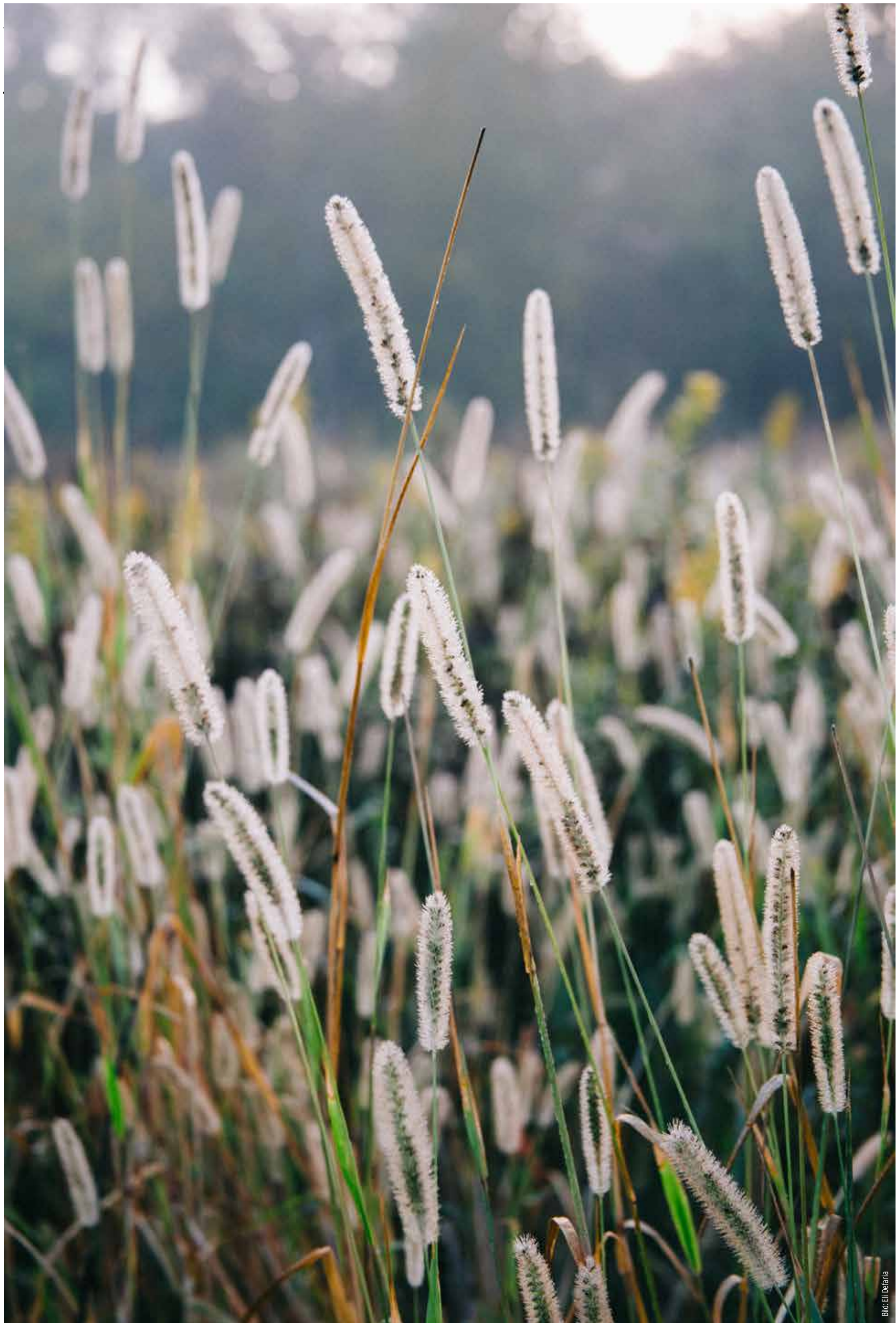
	2016-12-31	2015-12-31
RISKOMRÅDE		
Ränterisk	-131	-274
Aktierisk	-1323	-1102
Fastighetsrisk	-249	-137
Kreditrisk	-333	-329
Valutarisk	-240	-191
Försäkringsrisk	-337	-296
Övriga risker	-2	-2
TOTALT KAPITALKRAV	-2 615	-2 331
Aktuell kapitalbuffert	6 198	5 411
Kapital överstigande kapitalkrav	3 583	3 080

4.8 FÖRSLAG TILL RESULTAT- DISPOSITION

STYRELSEN OCH VERKSTÄLLANDE DIREKTÖREN

föreslår fullmäktige att 2016 års överskott om 921 580 337 kr överförs till konsolideringsfond enligt följande:

	(KR)
Konsolideringsfond, avgiftsbestämd försäkring	316 930 388
Konsolideringsfond, förmånsbestämd försäkring	604 649 949
	921 580 337

FINANSIELLA RAPPORTER

FEMÅRSÖVERSIKT

RESULTAT	2016	2015	2014	2013	2012
MKR					
Premieinkomst	561	572	185	522	540
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	1 418	215	2 178	514	940
Försäkringsersättningar	-382	-351	-336	-311	-296
Förändring försäkringstekniska avsättningar	-632	-31	-1340	693	-465
Driftskostnader	-31	-27	-30	-29	-25
FÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT	935	377	657	1 390	694
Skatt	-13	-34	-36	-26	-39
ÅRETS RESULTAT	922	343	620	1 364	655
EKONOMISK STÄLLNING	2016	2015	2014	2013	2012
MKR					
Balansomslutning	16 074	14 542	14 154	12 164	11 391
Placeringsstillgångar	15 857	14 253	13 912	11 903	11 118
Försäkringstekniska avsättningar	9 389	8 757	8 726	7 386	8 079
Konsolideringskapital	6 668	5 769	5 413	4 762	3 295
Kapitalbas	6 668	5 769	5 413	4 762	3 295
Erforderlig solvensmarginal ¹⁾	376	350	349	295	323
NYCKELTAL	2016	2015	2014	2013	2012
Förvaltningskostnadsprocent totalt ²⁾	0,19	0,19	0,21	0,24	0,22
förmånsbestämd försäkring	0,21	0,20	0,24	0,25	0,25
avgiftsbestämd försäkring	0,17	0,17	0,17	0,22	0,18
Kapitalförvaltningskostnadsprocent ³⁾	0,04	0,04	0,04	0,03	0,04
Totalavkastning, procent ⁴⁾	9,8	1,8	19,2	4,4	9,1
Direktavkastning, procent ⁵⁾	2,8	3,1	3,1	3,7	3,4
Kollektiv konsolideringsnivå, procent ⁶⁾	138	132	140	125	120
Solvensgrad, procent ⁷⁾	171	166	162	163	141

ORDLISTA FEMÅRSÖVERSIKT

¹⁾ Enligt Försäkringsrörelselagen (FRL 1982:713) måste tillgångarna inte bara täcka de försäkringstekniska avsättningarna utan också erforderlig solvens. Solvensen kan ses som en säkerhetsmarginal för att försäkringsåtagandena verkligen kan uppfyllas. Erforderlig solvensmarginal beräknas enligt 7 kap. 22-25 §§ FRL.

²⁾ Beräknad utifrån driftskostnader avseende försäkringsrörelsen i förhållande till balansomslutning med avdrag för skulder och upplupna kostnader.

³⁾ Beräknad utifrån kapitalförvaltningskostnader i förhållande till balansomslutning med avdrag för skulder och upplupna kostnader.

⁴⁾ Beräknad enligt Försäkringsförbundets rekommendation avseende totalavkastningstabell.

⁵⁾ Beräknad enligt Finansinspektionens rekommendation FFFS 2008:26.

⁶⁾ Beräknas som kvoten mellan tillgångarnas marknadsvärden och preliminärt fördelade tillgångsvärden (garanterade åtaganden och preliminärt fördelad återbäring).

⁷⁾ Beräknas utifrån totala marknadsvärderade tillgångar minskade med immateriella tillgångar och finansiella skulder i förhållande till de garanterade åtagandena.

RESULTATRÄKNING

TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN	Not	2016	2015
TKR			
Premieinkomst *	3	560 614	571 644
Kapitalavkastning, intäkter	4	800 745	734 323
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	5	624 051	114 793
Försäkringsersättningar *	6	-381 818	-351 258
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar			
Förändring av livförsäkringsavsättningar		-631 767	-30 818
Driftskostnader	7	-30 818	-27 036
Kapitalavkastning, kostnader	8	-6 482	-5 531
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	9	-	-628 718
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		934 525	377 399
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		934 525	377 399
Årets resultat före skatt		934 525	377 399
Skatt	10	-12 945	-34 359
ÅRETS RESULTAT		921 580	343 040
RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT			
Årets resultat		921 580	343 040
Övrigt totalresultat		-	-
SUMMA TOTALRESULTAT		921 580	343 040

* Ingen återförsäkring förekommer.

RESULTATANALYS

TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN	Not	Avgiftsbestämd försäkring		Förmånsbestämd försäkring	
		2016	2015	2016	2015
TKR					
Premieinkomst *	3	373 513	361 630	187 100	210 014
Kapitalavkastning, intäkter		284 264	155 676	516 480	578 646
Orealiserade vinster på placeringstillgångar		221 538	24 336	402 513	90 457
Försäkringsersättningar *	6	-101 564	-77 688	-280 255	-273 570
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar					
Förändring av livförsäkringsavsättningar		-442 968	-193 135	-188 799	162 317
Driftskostnader		-10 466	-9 088	-20 351	-17 949
Kapitalavkastning, kostnader		-2 301	-1 173	-4 181	-4 359
Orealiserade förluster på placeringstillgångar		-	-133 288	-	-495 430
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		322 018	127 271	612 508	250 127
Skatt		-5 087	-12 643	-7 858	-21 716
ÅRETS RESULTAT		316 930	114 629	604 650	228 412
		2016-12-31	2015-12-31	2016-12-31	2015-12-31
Försäkringstekniska avsättningar		3 868 491	3 425 523	5 520 169	5 331 370
Konsolideringsfond		2 056 297	1 962 814	3 119 072	2 940 467

* Ingen återförsäkring förekommer.

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR	Not	2016-12-31	2015-12-31
TKR			
IMMATERIELLA TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar	18	30 292	25 389
		30 292	25 389
PLACERINGSTILLGÅNGAR			
Placeringar i intressebolag			
Aktier och andelar i intressebolag	11	360 832	280 261
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	12, 13, 14	6 479 725	5 609 927
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	12, 13, 15	8 095 831	7 903 362
Övriga lån	12, 16	483 125	459 444
Övriga finansiella placeringstillgångar	12, 13, 17	437 847	-
		15 857 360	14 252 994
FORDRINGAR			
Fordringar avseende direkt försäkring		7 462	11 846
Aktuell skattefordran		25 786	2 239
Övriga fordringar	12	10 468	10 337
		43 716	24 422
ANDRA TILLGÅNGAR			
Kassa och bank	12	7 964	99 288
Övriga tillgångar	12	178	178
		8 142	99 466
FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER			
Upplupna ränteutgifter	12	118 352	121 314
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	12	15 941	18 024
		134 294	139 338
SUMMA TILLGÅNGAR		16 073 804	14 541 609
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	Not	2016-12-31	2015-12-31
TKR			
EGET KAPITAL			
Konsolideringsfond			
Avgiftsbestämd försäkring (avd I)		2 056 297	1 962 814
Förmånsbestämd försäkring (avd II)		3 119 072	2 940 467
Andra fonder			
Fond för utvecklingsutgifter		8 007	-
Övriga fonder, Förmånsbestämd försäkring (avd II)		563 088	522 393
Årets resultat		921 580	343 040
		6 668 044	5 768 714
FÖRSÄKRINGSTEKNISKA AVSÄTTNINGAR	19		
Livförsäkringsavsättning, avgiftsbestämd försäkring (avd I)		3 868 491	3 425 523
Livförsäkringsavsättning, förmånsbestämd försäkring (avd II)		5 520 169	5 331 370
		9 388 660	8 756 893
SKULDER			
Skulder avseende direkt försäkring		10 897	9 767
Aktuell skatteskuld		-	308
Övriga skulder	12, 20	4 636	4 508
		15 534	14 583
UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	12	1 566	1 419
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		16 073 804	14 541 609

FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL

FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL UNDER PERIODEN	Avgiftsbestämd försäkring		Förmånsbestämd försäkring		Fond för utvecklingsutgifter	Årets resultat	Summa eget kapital
	Konsolideringsfond	Konsolideringsfond	Övrig fond *				
TKR							
INGÅENDE EGET KAPITAL 1 JANUARI 2015	1 828 712	2 504 833	459 353			620 457	5 413 355
Föregående års vinstdisposition	141 740	478 717				-620 457	0
Avsättning till värdesäkringsfond			63 040				63 040
Avsättning till fond för utvecklingsutgifter	-	-					-
Utbetald återbäring/pensionstillägg	-7 638	-43 083					-50 721
Årets resultat/tillika totalresultat						343 040	343 040
EGET KAPITAL DEN 31 DECEMBER 2015	1 962 814	2 940 467	522 393			343 040	5 768 714
INGÅENDE EGET KAPITAL 1 JANUARI 2016	1 962 814	2 940 467	522 393			343 040	5 768 714
Föregående års vinstdisposition	114 628	228 412				-343 040	0
Avsättning till värdesäkringsfond			40 695				40 695
Avsättning till fond för utvecklingsutgifter	-3 035	-4 972			8 007		0
Utbetald återbäring/pensionstillägg	-18 111	-44 834					-62 945
Årets resultat/tillika totalresultat						921 580	921 580
EGET KAPITAL DEN 31 DECEMBER 2016	2 056 297	3 119 072	563 088		8 007	921 580	6 668 044

* Värdesäkringsfond

KASSAFLÖDESANALYS

DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	2016	2015
TKR		
Resultat före skatt	934 525	377 399
Justeringar av poster som inte ingår i kassaflödet	-931 905	-247 309
Betald avkastningsskatt	-12 945	-34 359
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN FÖRE FÖRÄNDRINGAR I TILLGÅNGAR OCH SKULDER	-10 324	95 731
Förändring netto placeringstillgångar	2 832	11 396
Förändring röreslefordringar	-17 080	-686
Förändring röresleskulder	1 097	956
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	-13 151	11 667
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	-4 903	-10 751
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		
Utbetald återbäring	-62 946	-50 721
ÅRETS KASSAFLÖDE	-91 324	45 926
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS BÖRJAN	99 288	53 362
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS SLUT	7 964	99 288
SPECIFIKATION JUSTERADE POSTER		
Värdeförändring finansiella placeringstillgångar	-1 604 366	-341 167
Insättning värdesäkringsavgift	40 695	63 040
Förändring i livförsäkringsavsättningar	631 767	30 818
JUSTERINGAR AV POSTER SOM INTE INGÅR I KASSAFLÖDET	-931 905	-247 309

NOTER

NOT 1 REDOVISNINGSPRINCIPER

ALLMÄN INFORMATION

Årsredovisningen avges för räkenskapsåret 1 januari – 31 december 2016 och avser Svenska kyrkans pensionskassa, nedan benämnd Kyrkans pensionskassa eller pensionskassan, som är en försäkringsförening med säte i Stockholm. Adress är Box 501, 101 30 Stockholm och organisationsnummer är 816400-4155.

Årsredovisningen kommer att föreläggas fullmäktige för fastställande den 1 juni 2017.

BELOPP, DATUM OCH VALUTA

Kyrkans pensionskassas funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp redovisas i tusental kronor (tkr), om inte annat anges. Belopp inom parentes anger föregående års värde. Resultaträkningsrelaterade poster avser perioden 1 januari – 31 december och balansräkningsrelaterade poster avser den 31 december.

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till svenska kronor till den valutakurs som gäller på transaktionsdagen. Vid värdering av tillgångar och skulder i utländsk valuta används balansdagens stängningskurser.

GRUND FÖR RAPPORTERNAS UPPRÄTTANDE

Årsredovisningen för Kyrkans pensionskassa är upprättad enligt Lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2015:12 och FFFS:s 2016:13). Enligt FFFS 2015:12 framgår att pensionskassan skall upprätta finansiella rapporter i enlighet med godkända internationella redovisningsstandarder (IFRS/IAS, IFRIC/SIC) om inte något annat krävs enligt lag eller annan författning. Årsredovisningen har även upprättats i enlighet med Rådet för finansiell rapporteringens rekommendationer (RFR 2) - Redovisning för juridiska personer samt med uttalanden från Rådet för finansiell rapportering (UFR) och Finansinspektionens föreskrift, 2013:6.

NYA OCH ÄNDRADE STANDARDER FÖR

RÄKENSKAPSRÅR 2016

Den 1 januari 2016 ersattas FFFS:2008:26 - Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag av FFFS 2015:12 liksom ändringsförfattningen 2016:13. Finansinspektionen anpassar föreskrifterna till de ändringar som gjorts i lagen om årsredovisningsföretag för försäkringsföretag med anledning av EU:s nya redovisningsdirektiv samt införandet av Solvens 2-regelverket. Föreskrifterna förtydligar redovisningsbegrepp, inför nya poster i eget kapital, anpassar balans- och resultaträkningens uppställningsformer samt inför ändringar som rör immateriella tillgångar och notupplysningar. Vidare införs upplysningskrav på den diskonteringsränta som företaget använder. De nya föreskrifterna bedöms ha begränsad påverkan på kassans finansiella rapporter förutom att ett belopp motsvarande nedlagda utvecklingsutgifter redovisas i en separat fond i eget kapital.

NYA STANDARDER SOM TRÄDER IKRAFT EFTER BOKSLUTSDAGEN

IFRS 9 – Finansiella instrument kommer att ersätta befintliga regler om redovisning, värdering, nedskrivning och säkringsredovisning. Standarden förväntas godkännas av EU för tillämpning i räkenskapsår som börjar 1 januari 2018. Kassans preliminära bedömning är att den inte kommer att innebära några väsentliga förändringar, eftersom den redan idag värderar de flesta finansiella instrument till verkligt värde med förändringar över resultaträkningen och eftersom man inte tillämpar säkringsredovisning.

Standarden IFRS 15 – Intäkter kommer att ersätta befintliga regler för intäktsredovisning med en enda standard som förväntas godkännas av EU under fjärde kvartalet för tillämpning. Kassan bedömer att redovisningen av intäkterna ifrån huvudverksamheten – premier i försäkringsrörelsen – inte kommer att påverkas, men har inte slutligt tagit ställning till hur redovisningen av övriga intäkter kommer att påverkas. Dock förväntas standarden inte få någon väsentlig påverkan på kassans finansiella rapporter.

En ny standard om redovisning av leasingavtal (IFRS 16) har publicerats under 2016 och förväntas godkän-

nas av EU för förstagångstillsämpning av fr.o.m. 1 januari 2019. Standarden bedöms dock inte få någon väsentlig effekt på kassans finansiella rapporter när den träder i kraft, eftersom vi inte har tecknat några väsentliga leasingavtal i egenskap av leaseta- tagare.

I övrigt håller IASB på att färdigställa en standard om redovisning och värdering av försäkringsavtal som förväntas publiceras i början på 2017. Kassan följer noga hur arbetet med detta fortskrider för att bedöma hur det kommer att påverka oss. Slutligen har en rad mindre, specifika ändringar beslutats i enskilda IFRS-standarder men inga av dessa har bedömts beröra kassan.

VÄRDERINGSGRUNDER TILLÄMPADE VID UPPRÄTTANDET AV DE FINANSIELLA RAPPORTERNA

Tillgångar och skulder är redovisade till historiska anskaffningsvärden, förutom finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde, exempelvis aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper samt lån med säkerhet i fast egendom. Övriga lån värderas dock till upplupet anskaffningsvärde.

BEDÖMNINGAR OCH UPPSKATTNINGAR I DE FINANSIELLA RAPPORTERNA

Inför upprättandet av de finansiella rapporterna gör pensionskassans styrelse och VD bedömningar och uppskattningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. De mest väsentliga antagandena berör marknadsvärdering av placeringsstillgångar och försäkringstekniska avsättningar.

I not 13 redovisas olika värderingskategorier för finansiella instrument som värderas till verkligt värde. I not 20 redovisas antaganden som ligger till grund för försäkringstekniska avsättningar.

Uppskattningarna och antagandena är baserade på legala krav, historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och antaganden används sedan för att bedöma de redovisade värdena på tillgångar och skulder som inte annars framgår tydligt från andra källor. Verkliga utfall

kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar. Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet.

De nedan angivna redovisningsprinciperna har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i de finansiella rapporterna, om inte annat framgår nedan.

FÖRSÄKRINGSAVTAL

Kyrkans pensionskassa tillhandahåller i egenskap av försäkringsgivare ett antal försäkringsprodukter. Definition och redovisning av försäkringsavtal sker enligt IFRS 4. Pensionskassan skiljer på avgiftsbestämda och förmånsbestämda försäkringar. Avgiftsbestämda försäkringar avser ålderspensionsförsäkring med eller utan återbetalningsskydd. Förmånsbestämda försäkringar avser dels efterlevandepensionsförsäkring. Gemensamt för samtliga försäkringar är att de redovisningsmässigt klassificeras som försäkringsavtal. Ett försäkringsavtal karakteriseras av att en betydande försäkringsrisk av något slag ingår.

Beräkning av premier

En pensionsförsäkring kan antingen vara förmånsbestämd eller avgiftsbestämd. Vid förmånsbestämd försäkring är förmånen given enligt försäkringsavtalet och premien fastställs utifrån försäkringstekniska antaganden. Vid avgiftsbestämd försäkring är premien given enligt försäkringsavtalet och förmånen bestäms utifrån försäkringstekniska antaganden. Premien fastställs individuellt för varje försäkrad. Premier avser att täcka pensionskassans åtaganden för försäkringarna. Bestämning av premier grundas på försäkringstekniska antaganden om ränta, dödlighet och driftskostnader. Antaganden baseras på erfarenheter och observationer och är uppdelad på försäkringsbestånd.

Även premien för efterlevandepension beräknas individuellt med utgångspunkt från varje försäkrads pensionsgrundande lön.

Värdering av försäkringstekniska avsättningar

De försäkringstekniska avsättningarna utgörs av kapitalvärdet av pensionskassans garanterade åtaganden för gällande försäkringsavtal och består av livförsäkringsavsättning. Avsättningarna är beräknade enligt vedertagna aktuariella principer. Det

innebär att avsättningarna nuvärdesberäknas och att beräkningarna baseras på försäkringstekniska antaganden om bland annat ränta, dödlighet och driftskostnader. Känslighetsanalys redovisas i not 2.

Livförsäkringsavsättningar utgör värdet av intjänad pensionsrätt. Livförsäkringsavsättningen ska täcka framtida kostnader för försäkringsersättningar som uppstår på grund av åldersfall och/eller dödsfall.

Avsättningen redovisas i balansräkningen som ”Livförsäkringsavsättning”. I not 20 framgår ytterligare upplysningar.

FÖRSÄKRINGERSÄTTNINGAR

En ersättning kan antingen vara garanterad enligt det ingångna avtalet eller villkorad i form av till exempel pensionstillägg. Den garanterade ersättningen redovisas i resultaträkningen som en kostnad och minskar den försäkringstekniska avsättningen på balansräkningen med motsvarande belopp. En villkorad ersättning påverkar inte resultatet utan tas direkt mot eget kapital.

Fördelning av överskott/underskott

Pensionskassans överskott/underskott förs till/från konsolideringsfonderna. Beroende på försäkringsbestånd så finns två separata konsolideringsfonder, en för förmånsbestämda försäkringar och en för avgiftsbestämda försäkringar. Konsolideringsfonderna används som buffert. Bufferten byggs upp när pensionskassans resultat redovisar ett överskott och minskar när resultatet visar ett underskott. I första hand används konsolideringsfonderna för att säkerställa pensionskassans förmåga att fullfölja sina försäkringsåtaganden, i andra hand för fördelning till försäkringstagare och försäkrade.

Överskott från konsolideringsfonderna kan fördelas till försäkringstagare och försäkrade i form av pensions- tillägg för pensioner under utbetalning, höjning av intjänad pensionsrätt eller reduktion av försäkringspremie. Pensionstillägg blir garanterade i anslutning till utbetalning och i samband med det förs kapital från konsolideringsfonden. Höjning av intjänad pensionsrätt blir garanterad i anslutning till höjningen och leder till en försäkringsteknisk avsättning.

RESULTATRÄKNINGENS POSTER

Intäktsredovisning av premieinkomster

Som premieinkomst för ålders- och efterlevandepension redovisas de belopp som är fakturerade under räkenskapsåret, oavsett om dessa helt eller delvis avser ett tidigare eller senare räkenskapsår. Redovisning av premier avseende förmedlingspension redovisas som utlägg för arbetsgivarens räkning inom ramen för balansräkningen.

Redovisning av kapitalavkastning

Kapitalavkastning, intäkter
Denna post omfattar avkastning på placeringstillgångar och avser utdelning på aktier och andelar, ränteintäkter, valutakursvinster (netto) samt realisationsvinster (netto).

Kapitalavkastning, kostnader
Denna post omfattar kapitalförvaltningskostnader, valutakursförluster (netto) samt realisationsförluster (netto).

Realiserade och orealiserade värdeförändringar

För placeringstillgångar som värderas till verkligt värde är realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet det upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Realiserade och orealiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångs- slag. Vinster/förluster som förklaras av realiserade såväl som orealiserade förändringar i valutakursen redovisas netto som valutakursvinst eller valutakursförlust under posten Kapitalavkastning, intäkter alternativt kapitalavkastning, kostnader.

Försäkringsersättning

Posten avser utbetalad avtalad ålders- och efterlevandepension. Pensionstillägg och återbäring redovisas via balansräkningen som uttag ur eget kapital (konsolideringsfond).

Avsättningar

En avsättning är en skuld som är ovisst vad gäller förfallotidpunkt eller belopp. En avsättning ska redovisas när en befintlig förpliktelse uppstått till följd av en inträffad händelse (legal eller informell), det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera för-

pliktelsen och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Om dessa villkor inte är uppfyllda ska ingen avsättning redovisas.

Försäkringstekniska avsättningar

I resultaträkningen redovisas periodens förändring av livförsäkringsavsättningen.

Driftskostnader

Med driftskostnader avses kostnader för anställda, lokal-kostnader, IT-kostnader, avskrivningar på immateriella och materiella tillgångar samt andra verksamhetsrelaterade kostnader. Kostnaderna redovisas som kostnader när de uppstår.

Driftskostnader redovisas funktionsindelade som kostnader för administration och kapitalförvaltning.

Kostnad för skadereglering (t.ex. utredning inför utbetalning av försäkringsersättning) redovisas inom ramen för administrationskostnaden då den med svårighet kan urskiljas från övrig administration.

Pensionskassan har inga anskaffningskostnader. Detta mot bakgrund av att kollektivavtalet stadgar att pensionskassan är ensam förvaltare av tjänstepension inom Svenska kyrkan. Driftskostnader för kapitalförvaltningen redovisas som Kapitalavkastning, kostnader.

Nedan kommenteras några kostnader inom ramen för driftskostnaderna:

Skatt

Skattekostnaden för pensionskassan utgörs av avkastningsskatt. Avkastningsskatten är inte en skatt på pensionskassans resultat, utan betalas av pensionskassan för de försäkrades räkning. Värdet på de nettotillgångar som förvaltas för de försäkrades räkning belastas med avkastningsskatt som beräknas och betalas varje år.

RESULTATANALYS

Kyrkans pensionskassa försäkrar avgiftsbestämd försäkring inom det som i pensionskassans stadgar benämns avdelning I och förmånsbestämd försäkring inom det som i stadgarna benämns som avdelning II. Av resultatanalysen framgår resultatet för respektive typ av försäkring.

Fördelning av intäkter och kostnader:

- Premieinkomster fördelas mellan avdelningarna baserat på verkliga premier för varje försäkringstyp.

- Kapitalavkastning och realiserat resultat på placerings-tillgångar. Intäkter och kostnader från finansiella instrument har fördelats mellan försäkringstyperna med utgångspunkt i varje försäkringstyps andel av avkastningen och med beaktande av att varje försäkringstyp har en egen strategisk tillgångsfördelning.

- Driftskostnader har fördelats mellan försäkringstyperna med utgångspunkt i vilken försäkringstyp som genererat kostnaden.

BALANSRÄKNINGENS POSTER: TILLGÅNGAR

Immateriella anläggnings-tillgångar

Immateriella tillgångar utgörs av direkta utgifter för egenutvecklade programvaror. Upparbetade immateriella tillgångar värderas till anskaffningsvärde. De beräknas ge ekonomiska fördelar i framtiden. Alla upparbetade immateriella tillgångar som avser pensionskassans egenutvecklade programvaror redovisas endast om samtliga av följande kriterier uppfyllts:

Att det finns en identifierbar tillgång

Att det är troligt att den upparbetade tillgången kommer generera framtida ekonomiska fördelar

Att pensionskassan har kontroll över tillgången och att anskaffningsvärdet kan beräknas på tillförlitligt sätt

Aktiverade utvecklingskostnader skrivs av linjärt enligt plan från tidpunkten för tillgångens produktionssättning. Avskrivningsplaner upprättas utifrån uppskattad nyttjandeperiod. Avskrivningstid för försäkringssystemets kärnsystem uppgår till tio år och för försäkringssystemets kringliggande övriga funktioner till fem år. Försäkringssystemets kärnsystem har funktionalitet för pensionskassans långsiktiga försäkringsåtagande. Avskrivningstid och nyttjandeperiod provas vid varje bokslutstillfälle. En individuell prövning görs för varje tillgång. Avskrivningar redovisas som driftskostnad.

Finansiella instrument

I enlighet med IAS 39 är ett finansiellt instrument varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång, skuld eller ett eget kapital-instrument. Finansiella tillgångar och skulder delas in i följande kategorier efter det första redovisningstillfället:

- Finansiella tillgångar värde-

rade till verkligt värde via resultaträkningen.

- Lånefordringar och kundfordringar.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Pensionskassan identifierar och kategoriserar sina finansiella placerings-tillgångar vid första redovisningstillfället som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultaträkningen. Kategoriseringen grundar sig i att pensionskassan förvaltar och utvärderar samtliga placerings-tillgångar till verkligt värde i enlighet med de placeringsriktlinjer som är fastställda av pensionskassans styrelse.

Kategoriseringen av finansiella instrument framgår av not 12.

Värdering till verkligt värde minskar den redovisningsmässiga inkonsekvensen och volatiliteten som annars uppstår när livförsäkringsavsättningar löpande omräknas genom en diskontering till aktuell marknadsränta. I not 13 lämnas upplysning om verkligt värde för varje klass av finansiellt instrument utifrån en hierarki med tre olika nivåer av verkligt värde.

Lånefordringar och kundfordringar

Kyrkans pensionskassa värderar låne- och kundfordringar till verkligt värde vid första redovisningstillfället. Vid andra redovisningstillfället värderas posterna till upplupet anskaffningsvärde.

Värdering

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad, om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs och dess pris representerar faktisk och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor.

Verkligt värde på finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad är köpkursen på balansdagen utan tillägg för transaktionskostnader.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv används en värderingsteknik. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter medan företagsspecifika uppgifter

används i så låg grad som möjligt. Pensionskassan kalibrerar med regelbundna intervall värderingstekniken och prövar dess giltighet genom att jämföra utfallen från värderingstekniken med priser från observerbara aktuella marknadstransaktioner i samma instrument.

Aktier och andelar i intressebolag

Som intressebolag redovisas företag i vilka pensionskassan har ett betydande inflytande över finansiella och operativa strategier. Aktierna redovisas till verkligt värde. Ackumulerade värdeförändringar utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde.

Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till verkligt värde via resultaträkningen. För onoterade aktier och andelar fastställs det verkliga värdet med de etablerade värderingsteknikerna EVCA (European Private Equity & Venture Capital Association) och INREV (European Association for Investors in Non-listed Real Estate Vehicles). Ackumulerade värdeförändringar utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde. Utdelningar redovisas som erhållna utdelningar i posten kapitalavkastning, intäkter.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Obligationer och andra räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde via resultaträkningen. För onoterade räntebärande värdepapper används värderingstekniker som baseras på marknadsuppgifter i så stor utsträckning som möjligt. Värderingen baseras på bedömda framtida kassaflöden vilka diskonteras till nuvärde. Ackumulerade värdeförändringar för räntebärande instrument utgörs av skillnaden mellan upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde. Med upplupet anskaffningsvärde avses det med hjälp av den effektiva anskaffningsräntan (den ränta som periodiseras över det finansiella instrumentets löptid) diskonterade nuvärdet av framtida betalningar. Därmed beaktas eventuella över- eller underkurser vid förvärvet som periodiseras över instrumentets återstående löptid.

Periodisering av över- och underkurser, upplupna räntetäkter samt erhållna

kupongbetalningar redovisas som räntetäkt i posten kapitalavkastning, intäkter.

Lån med säkerhet i fast egendom

Lån med säkerhet i fast egendom värderas som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Upplupna räntetäkter och räntebetalningar redovisas som räntetäkt i posten kapitalavkastning intäkter.

Övriga lån

Övriga lån avser lån utgivna till intressebolag. Lån redovisas till upplupet anskaffningsvärde. Räntetäkter redovisas i posten kapitalavkastning, intäkter.

Övriga finansiella placerings-tillgångar

Övriga finansiella placerings-tillgångar avser fastighetsfonder och de värderas till verkligt värde över resultaträkningen. Värderingen bestäms av värdet av underliggande fastigheter och en marknadsanpassad flerårig avkastningsanalys av förväntade framtida betalningsströmmar där all indata ges värden som överensstämmer med de bedömningar marknaden kan antas göra under rådande marknadssituation. Ackumulerade värdeförändringar utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde.

Fordringar

Fordringar redovisas till det belopp som beräknas inflyta.

Fordringar avseende direkt försäkring

Denna post avser utestående fordringar på arbetsgivare avseende försäkringspremier.

Aktuell skattefordran

Posten avser fordran på avkastningsskatt.

Övriga fordringar

Posten avser räntefordran.

Andra tillgångar

Materiella tillgångar

Materiella tillgångar värderas till det historiska anskaffningsvärdet med avdrag för ackumulerade avskrivningar. I anskaffningsvärdet inräknas utöver inköpspriset även utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet. Pensionskassans materiella tillgångar utgörs av inventarier. Med inventarier avses kontorsmöbler, datorer med mera. Avskrivningar baseras på historiska anskaffningsvärden och beräknad nyttjandeperiod. Avskrivning sker linjärt

över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Avskrivningstid är mellan tre och fem år. Avskrivningsmetod och nyttjandeperiod provas vid varje bokslutstillfälle, bedömningar görs om det föreligger någon indikation på att någon anläggningstillgång har minskat i värde. Om så är fallet beräknas tillgångens återvinningsvärde. Avskrivningar redovisas i resultaträkningen som driftskostnader. Vinst eller förlust vid avyttring eller utrangering av en tillgång fastställs som skillnaden mellan försäljningsintäkterna och tillgångens redovisade värde och redovisas i resultaträkningen.

Kassa och bank

Posten omfattar betalningsmedel som kan disponeras fritt.

Övriga tillgångar

Posten avser erlagd deposition.

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

I denna post ingår upplupna räntetäkter för obligationer och andra räntebärande värdepapper samt övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter.

BALANSRÄKNINGENS POSTER: EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Eget kapital

Allt eget kapital är knutet till de olika försäkringstyperna avgiftsbestämd respektive förmånsbestämd försäkring. Inom ramen för eget kapital redovisas följande fonder:

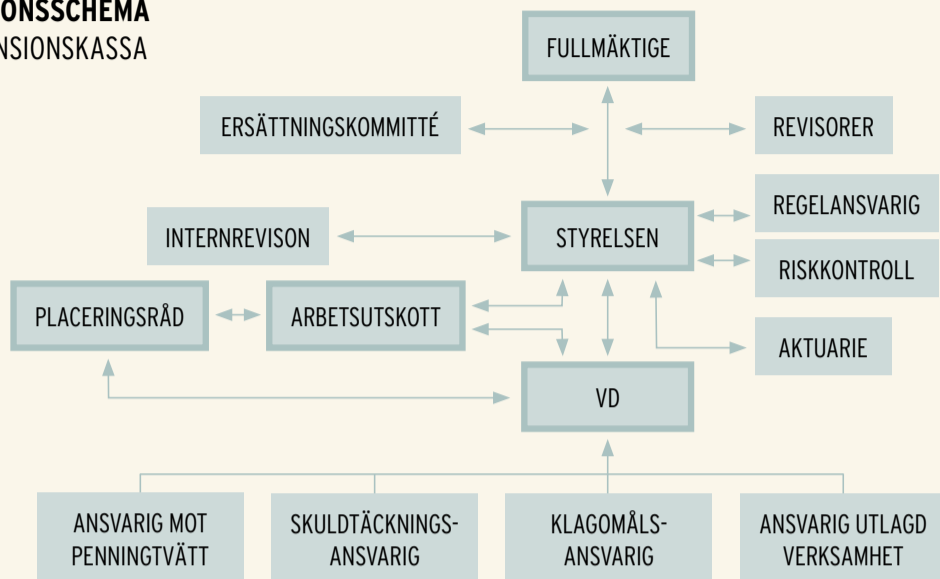
- Konsolideringsfond: Konsolideringsfonderna utgör pensionskassans riskkapital.
- Fond för utvecklingsutgifter: Fond för utvecklingsutgifter utgör aktiverade utgifter för egenutvecklade programvaror. Aktiverade belopp omförs från konsolideringsfond till fond för utvecklingsutgifter, när aktiverade tillgångar tas i bruk och börjar skrivas av förs beloppen tillbaks från fond för utvecklingsutgifter till konsolideringsfonden.
- Värdesäkringsfond: Värdesäkringsfonden syftar till att säkerställa att pensionskassan har möjlighet att värdesäkra utgående förmånsbestämda pensioner.

Livförsäkringsavsättningar

Livförsäkringsavsättningar motsvarar det förväntade kapitalvärdet av pensionskassans garanterade förpliktelser enligt löpande försäkrings-

NOTER

ORGANISATIONSSCHEMA KYRKANS PENSIONS KASSA

avtal. Livförsäkringsavsättningen är beräknad enligt vedertagna aktuariella principer baserade på antaganden om ränta, dödlighet, sjuklighet och omkostnader. Se även not 20.

Skulder

Skuld avseende direkt försäkring

Posten avser skuld för förmånstagarnas preliminärskatt.

Aktuell skatteskuld

Posten avser skuld för avkastningsskatt.

Övriga skulder

I de övriga skulderna redovisas leverantörsskulder.

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Posten avser främst periodisering av driftskostnader.

Ansvarsförbindelser

Ansvarsförbindelser utgörs av befintliga förpliktelser som hänför sig till inträffade händelser, vilka ej har redovisats som skuld eller avsättning. Anledningen är att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen eller att förpliktelsens storlek inte kan beräknas med tillräcklig säkerhet.

Åtaganden

Åtaganden avser kvarstående investering i placeringstillgång enligt avtal.

KASSAFLÖDESANALYS

Kassaflödesanalysen beskriver in- och utbetalningar under perioden uppdelat på löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansi-

eringsverksamheten. Kassaflödet åskådliggör pensionskassans förmåga att generera likvida medel. Kassaflödesanalysen redovisas enligt den indirekta metoden och är upprättad med utgångspunkt i IAS 7, vilket innebär att in- och utbetalningar i den löpande verksamheten justeras för:

- Periodens förändringar i rörelsetillgångar och skulder.
- Icke kassaflödespåverkande poster som livförsäkringsavsättningar och orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar.
- Alla övriga poster vars kassaflödeseffekt hänförs till investerings- eller finansieringsverksamheten.

NOT 2 RISKER OCH RISKHANTERING

I organisationer som bedriver försäkringsverksamhet finns olika typer av risker som måste hanteras. Inom försäkringsverksamhet och kapitalförvaltning finns naturliga riskmoment i form av försäkringsrisker och finansiella risker. Dessutom finns det operativa risker och övriga risker i verksamheten.

Syftet med pensionskassans riskhantering är att identifiera, mäta och styra de risker som pensionskassan är exponerad för. Pensionskassans riskhantering bygger på definierade ansvarsområden och väl fungerande processer. Vidare finns en modell för systematisk genomgång av risker inom olika områden.

ORGANISATION

Ansvar för en fungerande riskorganisation ligger ytterst hos styrelsen. Styrelsen fastställer årligen övergripande styrdokument i form av exempelvis placeringsriktlinjer och riktlinjer för riskhantering och regelefterlevnad (compliance). Styrelsen har även en internrevisionsfunktion till sitt förfogande.

Pensionskassan arbetar enligt principen att varje funktion, exempelvis kapitalförvaltning, IT-förvaltning och kundservice, bär ansvaret i första ledet för den interna kontrollen. Ansvaret finns således där risken har sitt ursprung. Som ett andra led har pensionskassans funktion för övergripande riskkontroll ansvar för att verifiera att de olika funktionerna sköter riskkontrollen på ett kompetent och tillfredsställande sätt.

Revisionen ansvarar i tredje ledet för att granska den interna kontrollen.

Av figuren ovan framgår den övergripande riskorganisation som styrelsen fastställt. Som framgår av figuren finns olika organ/funktioner/roller med särskilt ansvar inom riskområdet. Nedan beskrivs dessa roller:

- *Ersättningskommitté*; bereder frågor om ersättning till fullmäktige och styrelse.
- *Placeringsråd*; styrelsen har inrättat ett placeringsråd med uppgift att vara rådgivare till styrelse och arbetsutskott inom området kapitalförvaltning.
- *Aktuarie*; har till uppgift att säkerställa att försäkringstekniska avsättningar och beräkningsunderlag ger en så rättvisande bild som möjligt

av pensionskassans åtagande.

- *Regelansvarig*; stödjer verksamheten i arbetet med regelefterlevnad. Samtliga funktioners arbete rapporteras till styrelsen i enlighet med fastställda riktlinjer.

- *Riskkontrollfunktionen*; stödjer arbetet med omvärldsbevakning, kontroller och analyser av pensionskassans verksamhet. Riskkontrollen utgör ett stöd och råd till verksamhet, ledning och styrelse. Riskkontrollfunktionen rapporterar till styrelse och VD.

- *Skuldäkningsansvarig*; ansvarar för att skuldäkningsregister upprättas.

- *Klagomålsansvarig*; bemöter och följer upp klagomålsärenden från försäkrade, förmånstagare och arbetsgivare samt rapporterar och informerar pensionskassans styrelse och externa uppdragstagare i frågor om klagomål.

- *Ansvarig för utlagd verksamhet*; säkerställer att utlagd verksamhet hanteras i enlighet med upprättade avtal.

- *Funktionsansvarig för åtgärder mot penningtvätt*; tar sin utgångspunkt i pensionskassans mål och strategier. Arbetsprocessen innebär en genomgripande riskanalys av hela verksamheten som utvärderas och rapporteras årligen till styrelse och VD.

RISKSTYRNINGSPROCESS OCH RAPPORTERING

För varje övergripande riskkategori finns en process för att fastställa ramarna för riskhanteringen. Pensionskassans övergripande riskkategorier är:

- finansiella risker
- försäkringsrisker
- operativa risker

EMITTENTRATING

	Marknadsvärde (mkr)	
	2016-12-31	2015-12-31
AAA	4 755	4 455
AA	1 251	1 259
A	532	229
BBB	354	481
Saknar rating *	986	1 012
SUMMA	7 878	7 435

* Innehav som saknar rating är stats- eller kommunägda aktiebolag där svenska, danska, norska eller finska staten eller en kommun äger majoriteten av aktierna eller där det finns en återköpsklausul eller ett borgensåtagande.

Nedan beskrivs styrningen av dessa risker.

FINANSIELLA RISKER

Målet för kapitalförvaltningen är att uppnå en långsiktigt god avkastning med begränsningen att risken inte får vara högre än att pensionskassan på ett betryggande sätt kan uppfylla sitt åtagande. Varje år fastställer pensionskassans styrelse placeringsriktlinjer som bestämmer ramarna för placeringsverksamheten. Placeringsriktlinjerna innebär att kapitalförvaltningen ska vara väl diversifierad och att innehavet i enskilda placeringar inte får vara för stort. Placeringsriktlinjerna innehåller även bestämmelser om kreditriskexponering. VD ansvarar för att riktlinjerna följs och att behov av eventuella ändringar kontinuerligt prövas. Styrelsens arbetsut-

skott bereder ärenden som ska behandlas av styrelsen samt beslutar i placeringsärenden som ligger utanför VD:s befogenheter. Styrelsen får regelbundet information om utvecklingen av placeringsverksamheten och om verksamheten bedrivs inom de begränsningar som framgår av placeringsriktlinjerna. Styrelse och VD följer kontinuerligt placeringsverksamhetens resultat såväl totalt för samtliga tillgångar som för delporföljer.

Kapitalförvaltningen påverkas i hög grad av omvärldsfaktorer som härrör från de finansiella marknaderna. Finansiella risker utgörs av marknads-, kredit- och likviditetsrisk.

Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för att värdet på placeringar påver-

MARKNADSRISKER	Förändring	Resultateffekt (mkr)	
		2016	2015
RÄNTERISK, NETTO	1 procentenhet	-635	-593
Förändring försäkrings-teknisk avsättning		-1136	-1 069
Förändring tillgångsvärden		501	476
AKTIEKURSNEDGÅNG	10%	-648	-561
VALUTAKURSNEDGÅNG	10%	-433	-359
KREDITSPREADRISK			
- Aktuell genomsnittlig kreditspread		119	130
- Kreditspread	Dubbling av kreditspread	-599	-619
- Kreditspread	Ökning av kreditspread 25 baspunkter	-125	-119

KÄNSLIGHETSANALYS VID FÖRÄNDRADE ANTAGANDEN

	Förändring	Resultateffekt (mkr)	
		2016	2015
Dödlighet - minskning med	20 %	-589	-557
Dödlighet - minskning med	10 %	-275	-260
Driftkostnader - ökning med	10 %	-47	-44
Avkastningsskatt - ökning med	10 %	-41	-45
FÖRÄNDRING AV FÖRSÄKRINGSTEKNISK AVSÄTTNING			
Räntenedgång, bruttoränta (ränta före skatt och avgifter)	1 %	-1 136	-1 069
Räntenedgång, nettoränta (ränta efter skatt och avgifter)	1 %	-1 337	-1 257

kas negativt vid förändringar i exempelvis räntenivåer, aktie- eller valutakurser. För att begränsa marknadsrisken och undvika koncentrationer i portföljer fördelas placeringarna mellan olika tillgångs- slag och marknader. I förvaltningsberättelsens ”Total- avkastningstabell” framgår allokering per 31 december 2016 respektive 31 december 2015. Nedan framgår en känslighetsanalys vid olika förändringar i marknads- priser.

Särskilt om olika marknadsrisker:

Ränterisk
Ränterisken innebär att marknadsvärdet på tillgångar och skulder förändras vid förändrad räntenivå. Ränterisken hanteras genom matchning av löptid (duration) mellan tillgångar och skulder.

Aktierisk
Aktierisk avser risken för förlust till följd av förändringar i aktiepriser. Pensionskassans aktieportfölj förvaltas med en långsiktig placeringshorisont. Aktieportföljen består av svenska och globala aktiefonder, vilket innebär att aktierisken är spridd på många företag på olika marknader. Placeringsmandaten regleras i placeringsriktlinjerna.

Fastighetsrisk
Fastighetsrisk avser risken för förlust till följd av förändringar i fastighetspriser. Pensionskassans fastighetsportfölj förvaltas med en långsiktig placeringshorisont.

Valutarisk
Valutarisk avser risk för förlust i samband med att kronans värde förändras i förhållande till andra valutor. Normalt får valutarisk endast finnas vid placeringar i globala aktier eller aktiefonder. För obligationer och andra

räntebärande värdepapper ska valutasäkring ske.

Kreditspreadrisk
Med kreditspreadrisk avses skillnaden i marknadsränta mellan en obligation med kreditrisk och en statsobligation med motsvarande duration. Placeringsriktlinjerna innehåller bestämmelser om motparter.

Kreditrisk
Kreditrisk i placeringsverksamheten avser risken att en avtalspart (ett land, en kommun eller ett företag) inte fullgör sina förpliktelser. För obligationer och andra räntebärande värdepapper består kreditrisken av emittentrisk. Vid emittentrisk riskeras hela det nominella värdet. Riskkoncentrationer uppstår i placeringsverksamheten genom att placeringar görs i ett flertal värdepapper utgivna av samma emittent.

Av placeringsriktlinjerna följer att placeringar får göras i obligationer och andra skuldförbindelser som svenska staten eller en svensk kommun svarar för liksom ett kreditinstitut, värdepappersbolag, publikt aktiebolag eller motsvarande utländskt bolag svarar för. För andra emittenter än svenska staten och en svensk kommun gäller att alla emittenter ska ha en rating på lägst BBB enligt Standard & Poor eller motsvarande enligt Moodys.

Likviditetsrisk
Likviditetsrisk är risken att pensionskassan inte har möjlighet att realisera placeringar och andra tillgångar för att fullgöra finansiella förpliktelser då de förfaller till betalning. Likviditetsrisken är relaterad till likviditeten i de tillgångar som ingår i pensionskassans placeringar. Placeringsriktlinjerna innehåller begränsningar av likviditetsrisken genom att begränsa

tillåtna placeringar till likvida värdepapper inom likvida marknader. Likviditetsrisken bevakas löpande med kassaflödesprognoser och begränsas genom att pensionskassan gör en stor del av sina placeringar i tillgångar med god likviditet.

FÖRSÄKRINGSRISKER
Försäkringsrisker består av bland annat teckningsrisk, reservsättningsrisk, avvecklingsrisk och durationsrisk. Pensionskassan återförsäkrar inte försäkringsåtaganden. I pensionskassans stadgar anges principer och antaganden för beräkning av försäkrings- tekniska avsättningar. Aktuarien informerar årligen styrelsen om sitt arbete och olika aspekter på försäkrings- riskerna. I tabellen ovan beskrivs resultateffekten om vissa väsentliga antaganden ändras. Effekten avser den momentana ökningen av försäkringsteknisk avsättning under antagandet att förändringen blir bestående under försäkringarnas återstående löptid.

Teckningsrisk
Teckningsrisken är risken för att framtida utbetalnings- och driftskostnader för försäkrade individer inte täcks av premieinkomster. Pensionskassans verksamhet utgörs till största delen av ålderspensionsförsäkring, i huvudsak med livsvariga utbetalningar. Den risk som kan föreligga för dessa försäkringar är att pensionskassan inte skulle kunna fullfölja livsvariga utbetalningar av garanterade pensionsbelopp. För att minimera denna risk sätts de antaganden som ligger till grund för premie- beräkningarna med säkerhetsmarginaler.

Genom att pensionskassan hanterar kollektivavtalade pensioner som kräver generell anslutning elimineras urvalsrisken (koncentrations- risken). Premien för försäkringen bestäms med utgångs- punkt i den bedömda försäkringsrisken och den i stadgar- na fastställda garantiräntan. Pensionskassans aktuarie analyserar och kontrollerar löpande teckningsrisken i verksamheten.

Reservsättningsrisk
Reservsättningsrisk är risken för att livförsäkringsavsätt- ningarna värderas för lågt så att de inte räcker för att betala framtida pensioner. Den hanteras främst genom aktuariell analys och en noggrann kontinuerlig uppföljning av betalningsflöden. Aktuarien följer upp värde- ringen löpande.

Avvecklingsrisk
Avvecklingsrisk är risken för att försäkrade personer upp- visar lägre dödlighet än vad pensionskassan antagit i sina beräkningar. En minskning

av dödligheten resulterar i längre utbetalningstider och därmed större utbetalningar för pensionskassan. Aktuarien bevakar löpande de antaganden som ligger till grund för beräkningar av försäkringstekniska avsätt- ningar.

Durationsrisk (löptidsrisk)
Durationsrisk innebär att ju längre genomsnittlig återstå- ende tid för utbetalning av försäkringsersättningar desto mer påverkar ränteföränd- ringar värderingen av den försäkringstekniska avsätt- ningen. Pensionskassan har av Finansinspektionen bevil- jats dispens om ny diskonte- ringsränta vid beräkning av FTA fram till december 2017. Nedanstående bild beskriver avdelning 1 (avgiftsbestäm d försäkring) samt avdelning 2 (förmånsbestäm d försäkring) kassaflöden och duration.

Se även marknadsrisker.

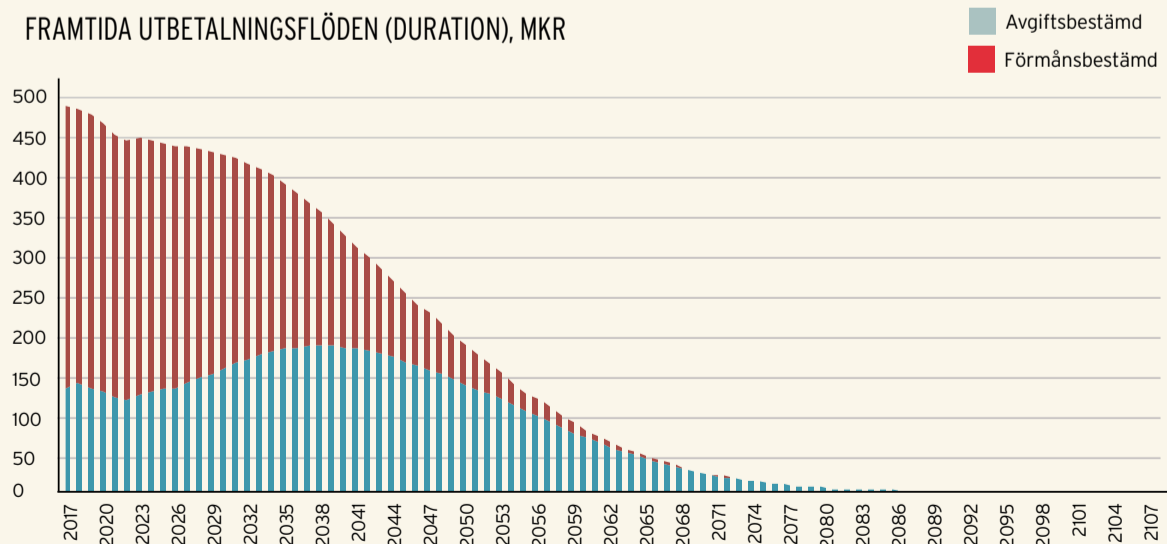
OPERATIVA RISKER
Med operativa risker menas brister i intern kontroll, mänskliga fel, fel i arbets- processer med mera. De mest betydande riskerna är föränd- ringar i verksamhetsmiljön, att IT-system föråldras, all- varliga avbrott i tjänster köp- ta av tredje part, informa- tionssäkerhet, externa attack- er mot IT-system, inkorrekt information till försäkrade och arbetsgivare, manuella processer, störningar i sys- tem, förlust av nyckelperso- ner, skador i fysiska tillgång- ar, förstörelse av dataför- varingsställen samt risker som hänför sig till internt respektive externt bedrägeri. Styrelsen fastställer övergrip- ande riktlinjer för hantering av risker. Policy-dokument innefattar till exempel rikt-

linjer för utlagda verksam- heter samt ett antal andra policyer relaterade till den operativa verksamheten. VD har ansvar för att utveckla och förvalta riskrutinerna. Styrelsen får löpande infor- mation om riskarbetet med särskilt fokus på inträffade incidenter. Incidenthante- ringen är en väsentlig funk- tion för att hantera och ana- lysera uppkomna risker.

Styrelsen analyserar årligen samtliga väsentliga rikt- linjer och andra väsentliga styrande dokument. Funkti- onen för regelefterlevnad ana- lyserar löpande förändringar i regelverk som kan påverka fastställda riktlinjer eller ge upphov till behov av nya rikt- linjer. Riskansvarig analyse- rar löpande behov av förtyd- ligande eller kompletteringar av riktlinjer.

En viktig del av pensions- kassans riskhantering är processarbetet. En väl styrd pro- cess tydliggör för medarbete- re på alla nivåer inom vilka ramar som verksamheten skall bedrivas. Processerna är även utgångspunkten för pensionskassans riskanalys, vilket återspeglas i organisa- tion och handlingsplaner. En central del i processutveck- lingen är att arbeta med stän- diga förbättringar där både medarbetares, försäkrades, försäkringstagares och för- månstagares synpunkter tas tillvara. Operativa risker kan ge upphov till kostnader, intäktsbortfall och ett skadat varumärke.

FRAMTIDA UTBETALNINGSFLÖDEN (DURATION), MKR

NOTER

NOT 3 PREMIEINKOMST

	2016	2015
AVGIFTSBESTÄMD FÖRSÄKRING (AVD I)		
Ålderspension	373 514	361 630
FÖRMÄNSBESTÄMD FÖRSÄKRING (AVD II)		
Ålderspension	170 822	194 254
Efterlevandepension	16 278	15 760
Summa	187 100	210 014
SUMMA PREMIEINKOMST	560 614	571 644

NOT 4 KAPITALAVKASTNING, INTÄKTER

	2016	2015
ERHÅLLNA UTDELNINGAR PÅ AKTIER OCH ANDELAR	180 206	151 551
RÄNTEINTÄKTER		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	220 501	243 190
Lån med säkerhet i fast egendom	0	7 401
Ränteintäkter övriga lån	41 480	40 030
Övriga ränteintäkter	60	85
Summa	262 041	290 705
VALUTAKURSVINST, NETTO	133 783	67 103
REALISATIONSVINSTER, NETTO		
Aktier och andelar	167 590	119 216
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	57 124	105 748
Summa	224 714	224 964
SUMMA KAPITALAVKASTNING, INTÄKTER	800 745	734 323

NOT 5 OREALISERADE VINSTER PÅ PLACERINGSTILLGÅNGAR

	2016	2015
Aktier och andelar i intressebolag	80 572	114 793
Aktier och andelar	333 105	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	193 396	-
Övriga finansiella placeringstillgångar	16 978	-
SUMMA	624 051	114 793

NOT 6 FÖRSÄKRINGSERSÄTTNINGAR

	2016	2015
AVGIFTSBESTÄMD FÖRSÄKRING (AVD I)		
Utbetald ålderspension*	-101 564	-77 688
FÖRMÄNSBESTÄMD FÖRSÄKRING (AVD II)		
Utbetald ålderspension*	-261 124	-253 416
Utbetald efterlevandepension*	-21 726	-23 167
Erhållna kostnadsbidrag	2 596	3 012
Summa	-280 255	-273 570
SUMMA UTBETALDA FÖRSÄKRINGSERSÄTTNINGAR	-381 818	-351 258

* Grundbelopp före pensionstillägg/återbäring, dessa redovisas direkt mot eget kapital.

NOT 7 DRIFTSKOSTNADER

	2016	2015
ADMINISTRATIONSKOSTNADER		
Extern försäkringsadministration	-20 077	-17 108
Personalkostnader	-4 872	-4 290
Lokalkostnader	-1 588	-1 350
Andra verksamhetsrelaterade kostnader	-4 281	-4 288
SUMMA DRIFTSKOSTNADER I FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN *	-30 818	-27 036
KAPITALFÖRVALTNINGSKOSTNADER ***		
Personalkostnader	-2 914	-2 589
Övriga kapitalförvaltningskostnader	-3 328	-2 942
SUMMA KAPITALFÖRVALTNINGSKOSTNADER **	-6 242	-5 531
SUMMA DRIFTSKOSTNADER	-37 060	-32 568

* Förvaltningskostnadsprocenten är 0,19 % (0,19).

** Kapitalförvaltningskostnadsprocenten är 0,04 % (0,04).

*** Redovisas under resultaträkningens post kapitalavkastning, kostnader.

NOT 8 KAPITALAVKASTNING, KOSTNADER

	2016	2015
Räntekostnader	-240	0
Kapitalförvaltningskostnader	-6 242	-5 531
SUMMA KAPITALAVKASTNING, KOSTNADER	-6 482	-5 531

NOT 9 OREALISERADE FÖRLUSTER PÅ PLACERINGSTILLGÅNGAR

	2016	2015
Aktier och andelar	-	-42 165
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-586 053
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-500
SUMMA	-	-628 718

NOT 10 SKATT

	2016	2015
Avkastningsskatt	-12 945	-34 359

NOT 11 AKTIER OCH ANDELAR I INTRESSEBOLAG

NAMN	2016-12-31 Verkligt värde	2016-12-31 Anskaffningsvärde	2015-12-31 Verkligt värde	2015-12-31 Anskaffningsvärde
Fastighets AB Stenvalvet (org. nr 556803-3111) Säte: Stockholm				
Aktier och andelar i intressebolag	360 832	38 180	280 261	38 180

SAMMANFATTANDE BALANSRÄKNING FÖR STENVALVET

	2016-12-31	2015-12-31
Förvaltningsfastigheter	8 545 093	7 607 063
Anläggningstillgångar	8 545 093	7 607 063
Omsättningstillgångar	183 806	243 633
SUMMA TILLGÅNGAR	8 728 899	7 850 696
SUMMA SKULDER	5 188 833	4 784 938
SUMMA NETTOTILLGÅNGAR	3 540 066	3 065 758
Andel Kyrkans pensionskassa	23,7%	23,7%
ANDEL AV NETTOTILLGÅNGAR*	838 328	726 585

SAMMANFATTANDE RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT

	2016	2015
Omsättning	689 951	630 777
Driftskostnader	-222 124	-205 232
Finansnetto	-259 439	-246 784
Värdeförändringar	305 692	305 375
Skattekostnad	-114 372	-71 000
ÅRETS TOTALRESULTAT	399 708	413 136

* Pensionskassans andelar av nettotillgångarna motsvaras av balansposterna "Aktier i intressebolag" och "Övriga lån"

Siffrorna för Stenvalvet är preliminära och ej reviderade av Stenvalvets revisorer. Mer information om Fastighets AB Stenvalvet finns på www.stenvalvet.se

NOTER

NOT 12 KATEGORISERING AV FINANSIELLA INSTRUMENT

KATEGORISERING 2016-12-31

	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Lånefordringar och kundfordringar/övriga finansiella skulder	Summa
FINANSIELLA TILLGÅNGAR			
Aktier och andelar i intressebolag	360 832	-	360 832
Aktier och andelar	6 479 725	-	6 479 725
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	8 095 831	-	8 095 831
Övriga lån	-	483 125	483 125
Övriga finansiella placeringstillgångar	437 847	-	437 847
Övriga fordringar	-	10 468	10 468
Kassa och bank	-	7 964	7 964
Övriga tillgångar	-	178	178
Upplupna ränteintäkter	-	118 352	118 352
Förutbetalda kostnader och upplupna rabatter	-	15 941	15 941
SUMMA	15 374 235	636 028	16 010 264

FINANSIELLA SKULDER			
Övriga skulder	-	4 636	4 636
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-	1 566	1 566
SUMMA	-	6 203	6 203

LÖPTIDANALYS AVSEENDE SKULDER 2016-12-31	Upp till 1 mån	1 mån - 1 år	Total
Övriga skulder	4 636	-	4 636
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	180	1 386	1 566
SUMMA	4 817	1 386	6 203

KATEGORISERING 2015-12-31

	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Lånefordringar och kundfordringar/övriga finansiella skulder	Summa
FINANSIELLA TILLGÅNGAR			
Aktier och andelar i intressebolag	280 261	-	280 261
Aktier och andelar	5 609 927	-	5 609 927
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	7 903 362	-	7 903 362
Övriga lån	-	459 444	459 444
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	-
Övriga fordringar	-	10 337	10 337
Kassa och bank	-	99 288	99 288
Övriga tillgångar	-	178	178
Upplupna ränteintäkter	-	121 314	121 314
Förutbetalda kostnader och upplupna rabatter	-	18 024	18 024
SUMMA	13 793 550	708 585	14 502 135

FINANSIELLA SKULDER			
Övriga skulder	-	4 508	4 508
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-	1 419	1 419
SUMMA	-	5 928	5 928

LÖPTIDANALYS AVSEENDE SKULDER 2015-12-31	Upp till 1 mån	1 mån - 1 år	Total
Övriga skulder	4 508	-	4 508
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	148	1 272	1 419
SUMMA	4 656	1 272	5 928

NOT 13 VÄRDERINGSKATEGORI FÖR FINANSIELLA INSTRUMENT VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE

Enligt IFRS 13 ska upplysning lämnas avseende finansiella instrument värderade till verkligt värde. Upplysningskravet innebär att dessa finansiella instrument ska kategoriseras i tre nivåer utifrån underliggande värderingsteknik som används vid fastställande av verkligt värde. De tre nivåerna är:

NIVÅ 1 NOTERADE PRISER PÅ AKTIVA MARKNADER FÖR IDENTISKA TILLGÅNGAR OCH SKULDER

Verkligt värde på finansiella instrument som handlas på en aktiv marknad baseras på noterade marknadspriser på balansdagen. En marknad betraktas som aktiv om noterade priser från en börs, prissättningstjänst finns lätt och regelbundet tillgänglig och dessa priser representerar verkliga och regelbundet förekommande marknadstransaktioner. Det marknadspris som används är den aktuella köpkursen.

NIVÅ 2 ANDRA OBSERVERBARA DATA FÖR TILLGÅNGAR ELLER SKULDER ÄN NOTERADE PRISER INKLUDERADE I NIVÅ 1, ANTINGEN DIREKT SOM PRISNOTERINGAR ELLER INDIREKT (HÄRLEDDA PRISNOTERINGAR)

Verkligt värde på finansiella instrument som inte handlas på en aktiv marknadsplats fastställs med hjälp av värderingstekniker. Marknadsinformation används i så stor utsträckning som möjligt då denna finns tillgänglig. Företagsspecifik information används i så liten utsträckning som möjligt. Om samtliga väsentliga indata som krävs för värderingen av ett instrument är observerbara återfinns instrumentet i nivå 2. Värderingstekniker som används för värderingar av finansiella instrument i nivå 2:

* Verkligt värde härleds med referens till likartade finansiella instrument där observerbar data finns.

* Verkligt värde baseras på nyligen genomförda transaktioner i samma instrument.

NIVÅ 3 DATA FÖR TILLGÅNGAR SOM INTE BASERAS PÅ OBSERVERBARA MARKNADSDATA

* Värdering för obligationer och lån med säkerhet i fast egendom erhålls från extern motpart och utgör därmed inte observerbar marknadsdata. För att säkerställa värderingen beräknas det verkliga värdet baserat på bedömda framtida kassaflöden vilka diskonteras till nuvärde med en swapkurva. Kyrkans pensionskassa använder det lägsta värdet av dessa värderingar.

* Värdering av aktier och andelar fastställs med EVCA:s och INREV:s principer och erhålls från externa motparter.

* Värdering av aktier och andelar i intressebolag bestäms av värdet på underliggande fastigheter. Fastighetsvärderingarna erhålls från extern part och marknadsvärdet bedöms med en marknadsanpassad flerårig avkastningsanalys dvs. en analys av förväntade framtida betalningsströmmar där alla indata ges värden som överensstämmer med de bedömningar marknaden kan antas göra under rådande marknadssituation. Som grund för gjorda bedömningar om marknadens direktavkastningskrav med mera ligger ortsprincipanalysen av gjorda jämförbara köp.

PRINCIPER FÖR ÖVERFÖRING MELLAN NIVÅER

Samtliga finansiella instrument klassificeras till respektive nivå i samband med anskaffningstillfället. Överföringar mellan nivåer sker om underliggande värderingstekniker förändras och därmed inte längre är aktuell för värderingsteknik av en tillgång. Vid överföring mellan nivåer ska berörda instrument visas och förklaras brutto.

ÖVERFÖRINGAR MELLAN NIVÅER UNDER 2016

Ett innehav i aktier och andelar med värderingskategori nivå 3 har under året blivit börsnoterat och är överförd till nivå 1.

Verkligt värde för finansiella instrument 2016-12-31

	Publicerade priser noterade på en aktiv marknad	Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata	Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata	Redovisat värde
	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	2016-12-31
TILLGÅNGAR				
Aktier och andelar i intressebolag	-	-	360 832	360 832
Aktier och andelar	6 398 494	-	81 231	6 479 725
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	4 423 130	3 552 462	120 239	8 095 831
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	437 847	437 847
SUMMA TILLGÅNGAR	10 821 624	3 552 462	1 000 149	15 374 235

UPPLYSNING OM FINANSIELLA INSTRUMENT VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE BASERADE PÅ NIVÅ 3

	Aktier och andelar i intressebolag	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga finansiella placeringstillgångar	Summa
INGÅENDE BALANS 2016-01-01	280 261	196 052	-	-	476 312
Orealiserad vinst/förlust i resultaträkningen	80 571	-4 800	239	16 978	92 989
Realiserad vinst/förlust i resultaträkningen	-	-	-	-	-
Köp	-	12 481	120 000	420 869	553 349
Sälj/Förfall	-	-	-	-	-
Överföring till nivå 1	-	-122 502	-	-	-122 502
UTGÅENDE BALANS 2016-12-31	360 832	81 231	120 239	437 847	1 000 149

Kuponger respektive utdelningar under perioden	-	17 632	1 720	-	19 352
--	---	--------	-------	---	--------

Summa realiserade/orealiserade vinster och förluster redovisade i resultaträkningen som innehas vid utgången av perioden.

112 341

VINSTER OCH FÖRLUSTER REDOVISADE I RESULTATRÄKNINGEN SOM KAPITALAVKASTNING UNDER PERIODEN

Summa realiserade/orealiserade vinster och förluster redovisade i resultaträkningen

112 341

Verkligt värde för finansiella instrument 2015-12-31

	Publicerade priser noterade på en aktiv marknad	Värderingstekniker baserade på observerbara marknadsdata	Värderingstekniker baserade på icke observerbara marknadsdata	Redovisat värde
	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	2015-12-31
TILLGÅNGAR				
Aktier och andelar i intressebolag	-	-	280 261	280 261
Aktier och andelar	5 413 875	-	196 052	5 609 927
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	4 207 911	3 695 451	-	7 903 362
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	-	-
SUMMA TILLGÅNGAR	9 621 785	3 695 451	476 313	13 793 549

UPPLYSNING OM FINANSIELLA INSTRUMENT VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE BASERADE PÅ NIVÅ 3

	Aktier och andelar i intressebolag	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Lån med säkerhet i fast egendom	Summa
INGÅENDE BALANS 2015-01-01	165 467	162 301	145 940	188 500	662 208
Orealiserad vinst/förlust i resultaträkningen	114 794	15 350	-	-	130 143
Realiserad vinst/förlust i resultaträkningen	-	-	-2 879	-500	-3 379
Köp	-	18 401	-	-	18 401
Sälj/Förfall	-	-	-143 061	-188 000	-331 061
UTGÅENDE BALANS 2015-12-31	280 261	196 052	0	0	476 313

Kuponger respektive utdelningar under perioden

Summa realiserade/orealiserade vinster och förluster redovisade i resultaträkningen som innehas vid utgången av perioden.

VINSTER OCH FÖRLUSTER REDOVISADE I RESULTATRÄKNINGEN SOM KAPITALAVKASTNING UNDER PERIODEN

Summa realiserade/orealiserade vinster och förluster redovisade i resultaträkningen

NOT 14 AKTIER OCH ANDELAR

	2016-12-31 Verkligt värde	2016-12-31 Anskaffningsvärde	2015-12-31 Verkligt värde	2015-12-31 Anskaffningsvärde
Svenska aktier och andelar	2 156 334	1 662 914	2 024 907	1 526 780
Utländska aktier och andelar	4 323 391	3 012 672	3 585 020	2 745 873
SUMMA	6 479 725	4 675 586	5 609 927	4 272 653

NOT 15 OBLIGATIONER OCH ANDRA RÄNTEBÄRANDE VÄRDEPAPPER

OBLIGATIONER OCH ANDRA RÄNTEBÄRANDE VÄRDEPAPPER	2016-12-31 Verkligt värde	2016-12-31 Upplupet anskaffningsvärde	2015-12-31 Verkligt värde	2015-12-31 Upplupet anskaffningsvärde
Svenska staten och kommuner	196 072	172 552	192 928	172 786
Svenska bostadsinstitut	4 535 763	4 047 161	4 194 967	3 799 956
Svenska räntefonder	217 520	201 360	468 003	443 317
Övriga emittenter (SEK)	3 146 477	2 906 567	3 047 464	2 915 469
SUMMA	8 095 831	7 327 639	7 903 362	7 331 528

VERKLIGT VÄRDE I FÖRHÅLLANDE TILL NOMINELLT VÄRDE *	2016-12-31	2015-12-31
Verkligt värde	7 878 312	7 435 359
Nominellt värde	7 023 800	6 823 100
NETTOSKILLNAD	854 512	612 259
Varav värdepapper där verkligt värde överstiger nominellt värde	864 207	657 932
Varav värdepapper där verkligt värde understiger nominellt värde	-9 695	-45 673
RÄNTEBINDNINGSTID *	2016-12-31	2015-12-31
0-1 år	434 248	630 131
1-5 år	4 204 444	3 796 998
5-10 år	1 185 931	805 440
mer än 10 år	2 053 689	2 202 790
	7 878 312	7 435 359

* Räntefonder är exkluderade från specifikationen eftersom räntefonder saknar nominellt värde och löptid.

NOT 16 ÖVRIGA LÅN

	2016-12-31 Verkligt värde	2016-12-31 Anskaffningsvärde	2015-12-31 Verkligt värde	2015-12-31 Anskaffningsvärde
Övriga lån (avser lån till intressebolag)	483 125	483 125	459 444	459 444

NOT 17 ÖVRIGA FINANSIELLA PLACERINGSTILLGÅNGAR

	2016-12-31 Verkligt värde	2016-12-31 Anskaffningsvärde	2015-12-31 Verkligt värde	2015-12-31 Anskaffningsvärde
Övriga finansiella placeringstillgångar	437 847	420 869	-	-

NOT 18 IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

ANSKAFFNINGSVÄRDE	2016-12-31 Immateriella tillgångar under utveckling	2015-12-31 Immateriella tillgångar under utveckling
Ingående balans	25 389	14 639
Årets investeringar	10 852	13 077
UTGÅENDE BALANS	36 241	27 716
ACKUMULERADE AVSKRIVNINGAR		
Ingående balans	-2 327	-563
Årets avskrivningar	-3 622	-1 764
Utgående balans avskrivningar	-5 949	-2 327
UTGÅENDE BALANS	30 292	25 389

Bild: Dominik Scythe

NOTER

NOT 19 FÖRSÄKRINGSTEKNISKA AVSÄTTNINGAR

	2016-12-31	2015-12-31
INGÅENDE BALANS	8 756 893	8 726 075
Effekt av förändrad diskonteringsränta under året	413 820	-321 165
Premier för perioden		
- inbetalda premier	544 336	555 884
- premie ej utnyttjad till pensionsrätter	-111 382	-136 267
- korrigeringar av tidigare preliminära premier	6 495	4 476
Tilldelad ränta	151 856	172 223
Avgifter	-38 089	-36 549
Utbetald avtalad pension	-381 818	-351 258
Riskresultat	23 802	14 262
Övrigt *	22 747	129 210
UTGÅENDE BALANS	9 388 660	8 756 893

*) Posten består huvudsakligen av korrigering av tidigare preliminära förmånsvärden, nytillkomna efterlevandepensioner, effekter av kollektivavtalad bruttosamordning i PA-KL, nytillkomna i PA-91 samt retroaktivt höjda pensionsrätter, avgångna av annan orsak samt korrigeringar och uppdateringar till följd av pågående systemprojekt.

Följande beräkningsantaganden har använts vid beräkning av livförsäkringsavsättning:

Ränteantagande: Ränta beräknad enligt aktsamma antaganden. Avgiftsbestämda försäkringar 2,33 % (2,65) och förmånsbestämda åtaganden 1,65 % (2,05) (värden avser vägda snitträntor).

Dödlighetsantaganden: Tryggandegrunderna DUS06.

Driftskostnadsantaganden: Driftskostnadsuttag sker genom reduktion av ränteantagandet med 0,35 % (0,35). Vidare tas kostnader i samband med premieinbetalning (förmånsbestämd försäkring) och vid pensionsutbetalning.

Avdrag för avkastningsskatt: Avdrag för skatt sker genom en minskning av räntefoten med 15 % (15).

NOT 20 ÖVRIGA SKULDER

	2016-12-31	2015-12-31
Leverantörsskulder	1 185	1 275
Övriga skulder	3 452	3 233
SUMMA	4 637	4 508

NOT 21 STÄLLDA SÄKERHETER

	2016-12-31	2015-12-31
För försäkringstagarnas räkning registerförda tillgångar	15 433 138	14 190 582
Utöver erforderlig pantsättning	6 044 479	5 433 689

I enlighet med 7 kap. 11 § Försäkringsrörelselagen har pensionskassan registerfört de placeringstillgångar som används för skuldtäckning. Registerföringen innebär att försäkringstagarna har en förmånsrätt i tillgångarna enligt förmånsrättslagen. Skuldtäckningsregistret upprättas i enlighet med Finansinspektionens föreskrift FFFS 2008:7.

NOT 22 ANSVARFÖRBINDELSER

	2016-12-31	2015-12-31
Ansvarförbindelser	-	-

Ansvarförbindelser utgörs av befintliga förpliktelser som hänförs till ej inträffade händelser, vilka ej har redovisats som skuld eller avsättning. Anledningen är att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelserna eller att förpliktelsernas storlek inte kan beräknas med tillräcklig säkerhet.

NOT 23 ÅTAGANDEN

	2016-12-31	2015-12-31
Återstående belopp att investera i placeringstillgångar	748 466	355 377

NOT 24 MEDELANTAL ANSTÄLLDA SAMT LÖNER OCH ERSÄTTNINGAR

MEDELANTAL ANSTÄLLDA	2016	2015
Styrelse och VD (varav kvinnor)	7 (2)	7 (2)
Medelantalet anställda, exkl. VD (varav kvinnor)	5 (3)	3 (3)

LÖNER, ERSÄTTNINGAR OCH FÖRMÅNER	Löner, arvoden och andra ersättningar *		Pensionskostnader	
	2016	2015	2016	2015
Verkställande direktör	1 338	1 219	687	632
Övriga anställda	1 806	1 742	461	446
Styrelse, ordinarie ledamöter				
Dag Klackenborg, ordf. (ord. ledamot från 29 maj 2013)	113	115	-	-
Inger Hjærtström, vice ordförande	77	79	-	-
Kai Bengtsson	72	73	-	-
Anders Blom (ord. ledamot från 28 maj 2015)	43	34	-	-
Helén Ottosson Lovén (ord. ledamot från 29 maj 2013)	30	30	-	-
Kent Österdahl (ord. ledamot från 19 maj 2016)	16	-	-	-
Nils-Henrik Nilsson (ord. ledamot till 19 maj 2016)	11	33	-	-
SUMMA	362	364	-	-
Styrelse, suppleanter	140	137	-	-

Övriga sociala kostnader enligt lag och avtal uppgick 2016 till 1 429 tkr (1 379 tkr).

* Inklusive förändring av semesterlöneskuld.

Beslutsprocess i ersättningsfrågor

Till styrelsens ledamöter och suppleanter utgår arvode enligt fullmäktigebeslut. Ersättningen består av dels grundarvode, dels sammanträdesarvode. Ersättning till VD beslutas av styrelsen. Ersättning till andra anställda beslutas av VD efter samråd med styrelsens ordförande.

Pensioner, avgångsvederlag och övriga förmåner till verkställande direktör

VD omfattas av pensionsavtalet FTP 1, med tillägg i form av extra inbetalning till en premiebestämd pensionsförsäkring med 30 000 kronor per månad. FTP 1 beskrivs under separat rubrik nedan. Ersättning och förmåner i övrigt utgörs av fast månadslön och sjukvårdsförsäkring. VD har en uppsägningstid på 6 månader. Vid uppsägning från pensionskassans sida är uppsägningstiden 12 månader.

Pensionsplaner

Samtliga anställda omfattas av tjänstepensionsplanen FTP. FTP består av två delar, FTP 1 och FTP 2.

FTP 1 består av premiebestämd ålderspension med eller utan efterlevandeskydd, sjukpension och premiebefrielseförsäkring. Premien för ålderspension är 4,5 % av bruttolönen på lönedelar upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 30 % på lönedelar över 7,5 inkomstbasbelopp.

FTP 2 är en förmånsbestämd pensionsplan vilket innebär att den anställde garanteras en pension motsvarande en viss procentuell andel av slutlönen. Pensionsplanen omfattar ålderspension, sjukförsäkring, familjepension, familjeskydd, premiebefrielseförsäkring och särskild barnpension.

Pensionsförpliktelserna tryggs genom inbetalning av fastställd försäkringspremie under anställningstiden. FTP-planen redovisas som en premiebestämd plan. Detta innebär att kostnaden redovisas i samband med att förmånen intjänas. Pensionskostnaden för perioden ingår i resultaträkningen.

NOT 25 UPPLYSNING OM REVISORERS ARVODE

	2016	2015
Revisionsuppdrag - Deloitte	397	419
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag	-	-
Skatterådgivning - Deloitte	-	10
Andra uppdrag	-	-
LEKMANNAREVISORER		
Revisionsuppdrag	39	33
SUMMA	436	462

NOT 26 NÄRSTÅENDE

Kyrkans pensionskassa definierar följande juridiska och fysiska personer som närstående.

- Nyckelpersoner i ledande ställning samt styrelseledamöter.
- Svenska kyrkans nationella nivå och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation.
- Intressebolaget Fastighets AB Stenvalvet.

Inga transaktioner har skett med nyckelpersoner eller styrelseledamöter. Inga transaktioner med övriga närstående har till sin karaktär, villkor eller ekonomiska innebörd varit ovanliga eller på annat sätt inte varit affärsmässigt eller marknadsmässigt genomförda.

Transaktionerna mellan Kyrkans pensionskassa och intressebolaget avser utlåning, aktieinnehav, aktieägar-tillskott och räntebetalningar.

TRANSAKTIONER FASTIGHETS AB STENVALVET	Balanser	2016	2015
Ränteintäkt		41 480	40 030
	Aktier och andelar i intressebolag	-	-
	- varav aktieägartillskott	-	-
	Övriga lån	23 681	23 681
	Upplupna ränteintäkter	-	-

NOT 27 FÖRVÄNTADE ÅTERVINNINGSTIDPUNKTER FÖR TILLGÅNGAR OCH SKULDER

2016	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar	4 018	26 274	30 292
Aktier och andelar i intressebolag	-	360 832	360 832
Aktier och andelar	-	6 479 725	6 479 725
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	8 095 831	8 095 831
Övriga lån	-	483 125	483 125
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	437 847	437 847
Fordringar avseende direkt försäkring	7 462	-	7 462
Aktuell skattefordran	25 786	-	25 786
Övriga fordringar	10 468	-	10 468
Kassa och bank	7 964	-	7 964
Övriga tillgångar	-	178	178
Upplupna ränteintäkter	118 352	-	118 352
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	15 941	-	15 941
SUMMA	189 991	15 883 813	16 073 804
SKULDER			
Försäkringstekniska avsättningar	417 178	8 971 482	9 388 660
Skulder avseende direkt försäkring	10 897	-	10 897
Aktuell skatteskuld	-	-	-
Övriga skulder	4 636	-	4 636
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 566	-	1 566
SUMMA	434 278	8 971 482	9 405 760

2015	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar	3 624	21 765	25 389
Aktier och andelar i intressebolag	-	280 261	280 261
Aktier och andelar	-	5 609 927	5 609 927
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	7 903 362	7 903 362
Övriga lån	-	459 444	459 444
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	-
Fordringar avseende direkt försäkring	11 846	-	11 846
Aktuell skattefordran	2 239	-	2 239
Övriga fordringar	10 337	-	10 337
Kassa och bank	99 288	-	99 288
Övriga tillgångar	-	178	178
Upplupna ränteintäkter	121 314	-	121 314
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	18 024	-	18 024
SUMMA	263 048	14 274 937	14 541 609
SKULDER			
Försäkringstekniska avsättningar	-	8 756 893	8 756 893
Skulder avseende direkt försäkring	9 767	-	9 767
Aktuell skatteskuld	308	-	308
Övriga skulder	4 508	-	4 508
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1 419	-	1 419
SUMMA	16 003	8 756 893	8 772 896

NOT 28 VINSTDISPOSITION

FÖRSLAG TILL VINSTDISPOSITION	2016	2015
Konsolideringsfond avgiftsbestämd försäkring	316 930	114 629
Konsolideringsfond förmånsbestämd försäkring	604 650	228 412
SUMMA	921 580	343 040

NOT 29 HÄNDELSE EFTER BOKSLUTSDAGEN

Inget att rapportera.

STYRELSE

Bild: Jonas Sten Norén

Kyrkans pensionskassas styrelse består av (från vänster uppfifrån) Helén Ottoson Louvén, Kent Österdahl, Anders Blom, Inger Hjärtström, Dag Klackenbergl och Kai Bengtsson.

UNDERSKRIFTER

Vi försäkrar härmed att, såvitt vi känner till, årsredovisningen är upprättad enligt god redovisningssed, lämnade uppgifter stämmer med de faktiska förhållandena och att inget av väsentlig betydelse är utelämnat som skulle kunna påverka den bild av Kyrkans pensionskassa som skapats av årsredovisningen.

Stockholm, 31 mars 2017.

DAG KLACKENBERG
ORDFÖRANDE

INGER HJÄRTSTRÖM
VICE ORDFÖRANDE

KAI BENGTTSSON

KENT ÖSTERDAHL

ANDERS BLOM

HELÉN OTTOSSON LOVÉN

CARL CEDERBERG
VD

Vår revisionsberättelse har avgivits den 27 april 2017.

ELISABETH WERNEMAN
AUKTORISERAD REVISOR

JEANETTE NORDSTRÖM
LEKMANNAREVISOR

BENGT STIGNER
LEKMANNAREVISOR

REVISIONSBERÄTTELSE

Revisionsberättelse

Till föreningsstämman i Svenska Kyrkans Pensionskassa, försäkringsförening, org.nr 816400-4155

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Svenska Kyrkans Pensionskassa, försäkringsförening för år 2016. Föreningens årsredovisning ingår på sidorna 19-42 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Svenska Kyrkans Pensionskassa, försäkringsförenings finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att föreningsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Svenska Kyrkans Pensionskassa, försäkringsförening enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av sidorna 2-18 i årsredovisningen (men innefattar inte årsredovisningen och vår revisionsberättelse avseende denna).

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.

- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.

- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra

slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Svenska Kyrkans Pensionskassa, försäkringsförening för år 2016 samt av förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att föreningsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Svenska Kyrkans Pensionskassa, försäkringsförening enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som föreningens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av föreningens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för föreningens organisation och förvaltningen av föreningens angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma föreningens ekonomiska situation och att tillse att föreningens organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och föreningens ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att föreningens bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen, eller
- på något annat sätt handlat i strid med lagen om understödsföreningar, försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller föreningsstadgarna.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med lagen om understödsföreningar.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen, eller att ett förslag till dispositioner av föreningens vinst eller förlust inte är förenligt med lagen om understödsföreningar, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller föreningsstadgarna.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med lagen om understödsföreningar.

Stockholm den 27 april 2017
Deloitte AB

ELISABETH WERNEMAN
AUKTORISERAD REVISOR

JEANETTE NORDSTRÖM
LEKMANNAREVISOR

BENGT STIGNER
LEKMANNAREVISOR

HÄNDER UNDER 2017

SKAPA - Nytt försäkringsadministrations system

Under hösten sjösätter vi vårt nya försäkringssystem SKAPA. Med detta kommer vi att ha ännu större möjligheter att möta förändringar både inom vårt eget försäkringsområde och vår omvärld.

Ny hemsida

Efter sommaren lanseras nya kyrkanspensionskassa.se. En informativ och personlig hemsida, där du som medlem enkelt hittar svar på dina frågor.

Kyrkans pensionskassa

POSTADRESS
Kyrkans pensionskassa
Box 501
101 30 Stockholm

KUNDSERVICE
Kyrkans pensionskassa
Universitetsallén 8
852 34 Sundsvall

Telefon: 020-55 45 35
Mejl: kundservice@kyrkanspensionskassa.se

WWW.KYRKANSPENSIONSKASSA.SE
Organisationsnr: 816400-4155
Styrelsens säte: Stockholm